

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Rode, Gotfred.; udgivne af Gotfred Rode.

Fortællinger og Vers for Større og Mindre

Kjøbenhavn : Gyldendal, 1858

132 s. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

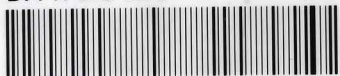
UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

52. - 60. - 8

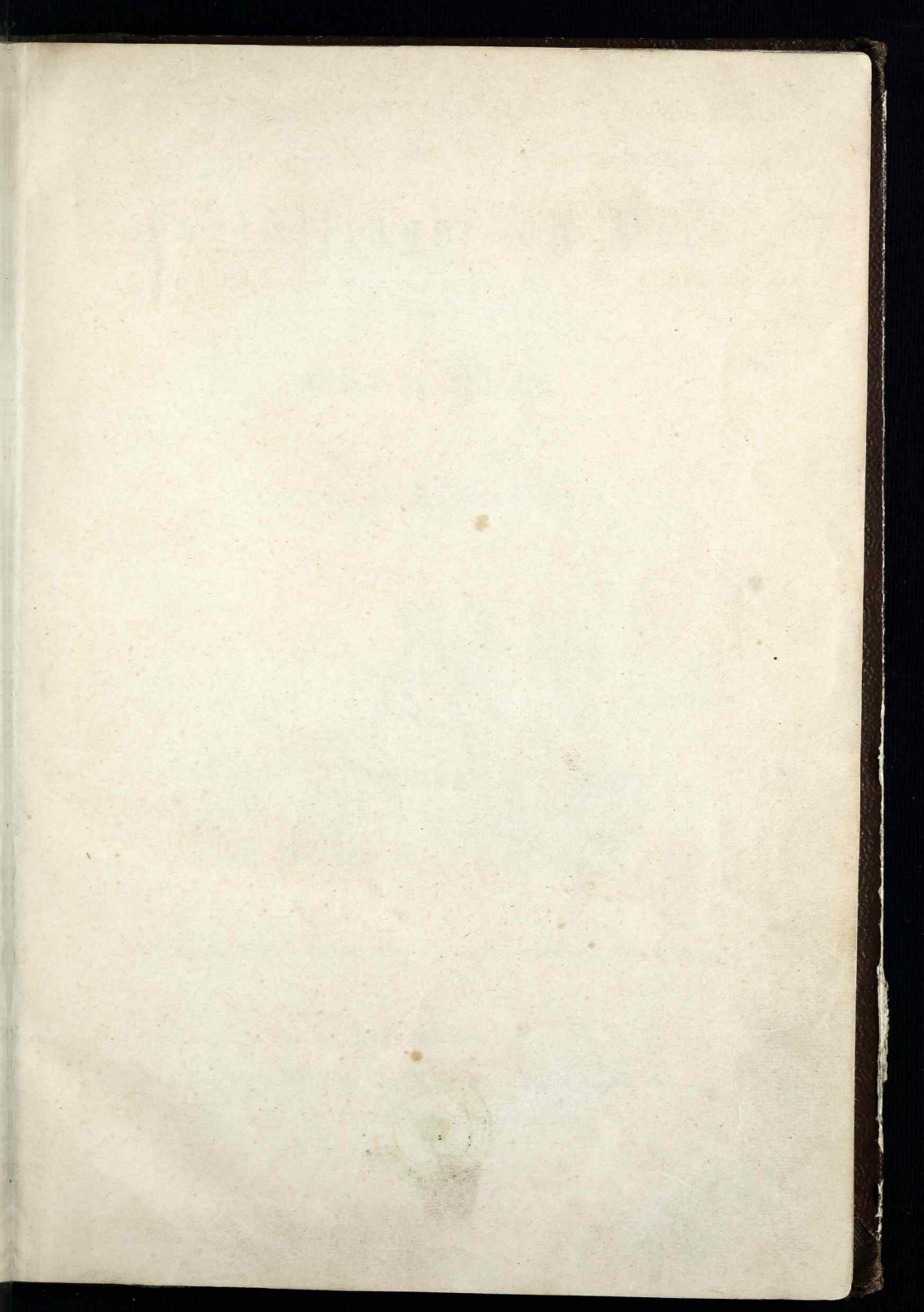
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 8°

1 1 52 0 8 00490 5

+Rex

D
D

1

Fortællinger og Vers

for

Storre og Mindre.

Udgivne af Gotfred Rode.

Med 63 Billeder, udforte i Kittendorff & Aagaards Etablissement, samt 2 Melodier.

Njebenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandling (F. Høgel), Kittendorff & Aagaard, Ch. Lind.

Chieses Kontrakteri.

1858

Journal of the ...

...

...

...

...

...

Indhold.

	Sider.
Slughalsen. Jydsk Folkeeventyr. (Billederne af Zillen)	1.
Storken er kommen. (Billede af Sonne; Text af Udgiveren)	4.
Faer skal sove. (Bloch; C. Richardt)	6.
Pigen og Wenderne. (Zillen; Udg.)	8.
I Engen. (Sonne; C. Richardt)	10.
Evdolderflaget. Af Olaf Tryggvasons Saga. Fra Oldsproget ved Udg. (Plan over Skibenes Stilling af Magnus Petersen; Billede 1: Wegener, Billede 2: Frølich)	11.
Norbaggen og Sjællænderen. (Sonne; Udg.)	28.
Uglen. (Zillen; R. Arenzen)	30.
Drengen og Hunden. (Zillen; C. Richardt)	31.
Kagaz (Bad-Pfäffers). Rejsefjizze af H. C. Andersen	32.
Mæt og fulten. (Marstrand; Udg.)	37.
Savoyarddrenzens Sang. (Zillen; C. Richardt)	38.
Faarets Klage. (Zillen; C. Richardt)	39.
Hunden til Katten. (Zillen; Udg.)	40.
Vandregvæshopperne. Af B. Bergsøe. (Zillen)	41.
Dannevirke. Af C. Ploug. (Sonne)	55.
Fugl, Prindsesse og Hest. Jydsk Folkeeventyr. (Dalsgaard)	62.
Faaret og Blomsterne. (Zillen; Udg.)	71.
Hønen med Wellingere. (Zillen; Udg.)	72.
Gaasepigen til Glenten. Af Chr. Winther. (Zillen)	74.
Humlebieerne og Hvepsjerne. Af B. Bergsøe (Zillen)	75.
Hr. Mikkel. (Sonne; C. Richardt)	94.
Den lille graa And. Sjællandsk Folkeeventyr. (B. Pedersen)	100.
Ude i Gaarden. (Zillen; Udg.)	106.
Horten. (Sonne; Udg.)	107.

	Side.
Vagn Magesøn. Efter Jomsøvinge-Saga af Udg. (Wegener)	109.
„Fuglene under Himlen.“ (Zillen; Udg.)	116.
Pleiebarnet. (Skovgaard; C. Ploug)	117.
Broder og Søster. Af Gerda Christens. (B. Olsen)	121.
„Jeg troer, der er skønnest i Danmark“. (Kjhn; Udg.)	124.
Røret og Snerlen. (C. Nagaard; Udg.)	125.
Efteraarstormen. (Sonne; C. Richardt)	126.
Hanekyllingerne. Af Udgiveren. (C. Nagaard)	128.
Jesper Næsvis. Jydske Folkeeventyr. (Peters)	129.
Do Melodier af P. Heise („Savoharddrengens Sang“ og „Gaasepigen til Gjenten“).	

Folkeeventyrene ere udvalgte af S. Grundtvigs utrykte Samlinger.

Ved „Dannevirke“ og „Gaasepigen til Gjenten“ ere Text og Billeder bleve til, uafhængig af hinanden; ved de øvrige Arbejder er Text eller Billede lagt til Grund, efter som enten Forfatterens eller Kunstnerens Navn er nævnt først.

Slughalsen.

Et jydsk Folkeeventyr.

Der var engang en Mand og en Kone, og de havde syv Faar, et stumprumpet Føl, en Kat og en Hund. Til at passe Faarene havde de en Dreng paa fjorten Aar.

En Dag gik Drengen ud med sin Mellemmad i Marken, og der mødte han Ulven; saa siger Ulven til ham: „Der henne i Marken staae syv deilige Faar, er det dine?“ Ja det er, sagde Drengen. „Godt,“ sagde Ulven, „saa giv mig din Mellemmad, for ellers æder jeg dit ene Faar;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmadden, og saa spiste Ulven Faaret.

Næste Dag, da Drengen gaaer ud i Marken med sin Mellemmad, kommer Ulven igjen, og det er nu ligesom forrige Gang: Ulven vil have Mellemmaden, Drengen vil ikke give ham den, og saa spiser Ulven nok et Faar; og det blev ikke heller ved den Gang, men saadan gif det hver Dag, til Ulven havde spiiist alle Faarene.

Husbonden han blev vred, da Drengen fortalte ham dette; men han satte dog Drengen til at passe det stumprumpede Føl. Saa er det en Dag, at Drengen kommer ud i Marken for at see til Føllet, og hvem møder han der? Ingen Anden end Ulven, og den siger til ham: „Dreng, giv mig din Mellemmad, ellers æder jeg dit Føl;“ men Drengen vilde ikke give ham Mellemmaden, og saa spiste Ulven Føllet.

Saa gif Drengen da hjem og fortalte Manden, hvad der var skeet, og saa siger Manden til Drengen, at nu skulde han gaae ud i den vide Verden og lede Faarene og Føllet op. Drengen gif da ogsaa, skjøndt han vidste jo nok, at Ulven havde spiiist dem. Da han nu havde gaaet noget, tog han sin Mellemmad op og begyndte at spise, men i det Samme staaer ogsaa Ulven lige for ham og siger: „Dreng, giv mig din Mellemmad, ellers æder jeg dig;“ men Drengen vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Drengen.

Da Manden mærker, at Drengen ikke kommer hjem, siger han til Konen: Det er galt med den Dreng, at han ikke kommer hjem, jeg maa ud og see efter ham. Og saa tog han sin Mellemmad med og gif ud for at lede efter Drengen, men der møder han Ulven, og den vil have hans Mellemmad; Manden vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Manden.

Men da Konen mærkede, at Manden ikke kom hjem, gif hun ud for at lede efter ham, det gif hende ligesaadan, hun vilde ikke give Ulven sin Mellemmad, og saa spiste Ulven Konen.

Hunden og Ratten, de sad hjemme; men Bogen kom der hjem til dem, hverken Dreng eller Mand eller Kone; saa siger Hunden til Ratten: Seg maa ud og lede efter dem; strax møder den Ulven, Hunden den havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven Hunden.

Da Ratten mærker, at Hunden ikke kommer hjem, tænker den: Seg maa ud og lede ham op; strax møder den Ulven, Ratten havde ingen Mellemmad, og saa spiste Ulven ogsaa Ratten.

Men nu havde Ulven da ogsaa spiiist saa mange, at de ikke kunde faae Blads inde i den. Ratten og Hunden kom op at slaes indeni Ulven, saa rev de Hul paa den, og ud dumpe de syv Faar, det stumprumpe Føl, Drengen, Manden, Konen, Hunden og Ratten; de overfaldt alle i Forening Ulven og slog den ihjel; og saa døde Ulven.

Storken er kommen.

Hvorfor styrte de frem af alle Kræfter,
 Drengen og Tøsen og Moer bagefter,
 Og Bedstemøer med den Lille paa Armen,
 Hvad kalder dem ud, hvad volder den Larmen?
 Faldt der et Stud eller rørtes Trommen?
 Storken er kommen! Storken er kommen! —

— Ja I, som sidde med Volde omkring,
 Maae vide, det er ingen ringe Ting:
 Der er ingen Egn, hvor den drager hen,
 Som jo siger: Velkommen, velkommen igjen!
 Der er intet Tag paa dens hele Vej,
 Som jo siger: Gud give, du bygged paa mig!
 Thi Storken den er en Lyffkens Vagt:
 Dagligt Brød bliver altid fundet,
 Fryd er i Dønten, Fred i Blundet,
 Hvor den sin skjærmende Rede har lagt;
 Og Storken den er en Glædens Fugl:
 Den bærer Foraaret med paa sin Vinge,
 Alle Skovens Blade den lader udspringe,
 Alle Blomster kalder den frem af Skjul,
 Alle Sangfugle aabner den Næbbet paa,
 Alle Vække raaber den op af Dvale,
 Og alle Folk, baade Store og Smaa,
 Gi'er den Lyft at juble i Skov og Dale! —

O, kommer herud! Hvorfor kun afsted
 En lille Bisit i den varmeste Sommer?
 Drag ud, naar det hedder: Storken kommer!
 Og I skal see, at I nok jubles med.

Faer skal sove.

Hører du det, min egen Unge,
 Nu maa du kjønt holde Tand for Tunge;
 For Faer har været paa Spen en Tour,
 Og han skal til Byes op over Bakken
 Med Kurven paa Nafften,
 Saa han trænger haardt til en Middags-Luur.
 Lad mig nu see, du er rigtig stille,
 Min egen Lille;
 Det maa du love,
 For Faer skal sove!

Den Smaa, han lytter med Andagt til,
 Og lover at være saa stum som en Silb.
 Men som han nu ligger paa Gulvet og roder
 Og stotter op til sin tause Moder,
 Mens Koffehjulets mærkværdige Snurren
 Og den mærkværdige Torst i Kurven
 Er Gjenstand for hans undrende Forsten,
 Saaer Andemoer Lyft at hilse paa Torsten.
 Da løber det rundt i Drengens Tanker:
 Den Snaddrebøtte, den kunde nemt
 Forstyre vor Faer, og det var slemt.
 Saa strækker han ud sine Pusfelanker,
 Løfter sin Kjøp og slaaer løs paa Anden
 Og vræler, som om han var fra Forstanden:
 Hei, vil du væk! hvor tør du vove!
 Hører du ikke, at Faer skal sove!

„Men Dreng dog! du er jo fra Forstanden!“

„„Nei Moer! jeg vilde blot thuse paa Anden!““

Bigen og Venderne.

Naa det var nok Kurven, som loffed Zer hid;
 Der er Intet for Zer, ei en eneste Bid;
 Paa Ryggen med den! — Men bliv nu herheime,
 Seg vil snakke med Zer en lille Kjende;
 Seg skal hilse Zer hjemmefra; I kan troe,
 At Høns og Duer de savned Zer ikke,
 De syntes de fik saadan deilig Ro,
 Og var færdig at sprække af Mad og Drikke;
 Der lød en Kurren og Kyklety:
 Gudsfelov at de Vender er fløine af By!

Men af den No fik de snart en Bækkelse,
 For Grisen slap ud, det blev en Forstrækkelse;
 I veed, lig'som I, har han slemme Moder,
 I Alt, hvad der er, han gaaer og roder,
 Dg de kalde ham Vændernes store Broder;
 Saa løs han vor Hund og vælted vor Bør,
 Dg saa kom han rigtig i godt Humør:
 Han krollede Halsen, slog op med Vagen,
 Dg nu kan I troe, der blev en Vagen;
 Naada, hvor han kunde Hønsene sprede,
 De sad rundt paa Luger og Lemme og Lede,
 Den sorte kom heelt op i Storkens Rede.
 Dg Alle de skreg: Kykky, Kykky,
 Lad saa hellere Vænderne komme paany! —

— Det maatte I høre! — Men nu er det Tiden,
 At jeg maa hjem; ja vi sees jo siden. —

Saa løb hun, men efter hende omkap
 Skreg Vænderne ivrig: Rab, Rab, Rab!
 Det betyder paa Dansk: Ja du skal ha'e Tat,
 Men Korn fylder bedre i Skrutten end Snaf.

I Engen.

De Blomster i Enge, dem holder jeg af,
 Det er som et eneste Blomsterhav;
 Og tusind Bier har Honning suget,
 Hvor Ingen har gravet og Ingen har luget.

Der kneiser Munken med blaa Kalot,
 Og Mjødurten dufter saa stærkt og godt;
 Og nebe hvor Storken vadser sin Høse,
 Der blomstrer Engenes gule Rose.

Dg trindt det mhlrer med hvide og blaae,
 Dg tæet det bølger med Straa ved Straa,
 Man svømmer sig frem, saa høit staaer Græsset,
 Dg man kommer hjem, saa rigt belæsset.

Svolder = Slaget.

Kong Svend Tveskjæg af Danmark, Kong Olaf Skjoldkonning af Sverrig og Hakon Karls fordrøene Søn, Erik Karl Hakonsen, havde længe ønsket paa, hvorledes de skulde komme den norske Konge Olaf Tryggvason til Livs; Hver meente de at have Sit at hævne, og Alle havde de stor Vhst til et større eller mindre Stykke af hans Rige. Saa spurgtes det da, at Kong Olaf gjorde et Tog til Benden for at hente nogle Eiendomme, som tilhørte hans Hustru Thyra, der før havde været gift med Kong Bugislav af Benden; og den norske Konges forenede Fjender besluttede da at passe ham op, naar han vendte tilbage herfra; men for at være saa meget desto sikrere, fik Kong Svend den jomsborgske Høvding, Sigvald Karl, til at begive sig til Benden for under Venstabs Maste at udspeide Kong Olafs Færd. Det lykkedes Karlen at indsmugre sig hos Kongen og at opholde hans Afreise, indtil der var kommen Bud fra Danmark, at den forenede Flaade var samlet og ventede Kong Olaf ved Den Svolder mellem Nhygen og Pommern; vel rygtedes det, at Kongen kunde vente Ufred underveis, men Sigvald forsikrede, at dette Rygte var den største Løgn og tilbød Kongen at følge ham med ti Skibe. Da der samtidig opstod Knurren blandt Nordmændene over at de laae saa længe færdige uden at komme afsted, gav Kongen Enhver, der var færdig med sit Skib, Lov til at begive sig paa Hjemreisen, medens han dog takkede dem, som ikke skyndte sig mere, end at de fulgte med ham. Flaaden blev nu løst, der blev blæst til Vortseiling, Seilene heisedes og med 60 norske og 11 jomsborgske Skibe styrede Kongen ud af Havnen; selv seilede han paa sit navnkundige Skib Ormen den lange. Som ovenfor omtalt havde Sigvald lovet Kongen 10 Skibe, det ellefte tilhørte Sigvalds Hustru Astrid, og herom, som om de øvrige Tilbragelser paa dette Kong Olafs sidste Tog, fortæller Sagaen Følgende:

Man siger, at Astrid, Sigvald Karls Hustru og Kong Bugislavs Datter, kom til Kong Olaf Matten før han seilede bort fra Benden. Astrid sagde ham den skjære Sandhed, at den danske og svenske Konge og Erik Karl laae i Bag-

hold for ham med en uovervindelig Hær, og hun bad Kongen inderlig, at han ikke maatte udsætte sig for sine Fjenders Efterstræbelser; men Kongen svarede: „Jeg forandrer ikke min Reise for et saa usikkert Nøgtes Skjld, som jeg ikke veed, hvormeget Sandt der er i; min Ven Sigvald vilde nok have været mig, dersom han havde hørt, at der var lagt svigefulde Raad op imod mig; men selv om jeg vidste, at det var sandt, hvad du siger, saa vilde jeg dog ikke flye for et Møde med mine Venner, thi Gud har Magt at give den Seiren, som han vil.“ Da sagde Astrid: „Saa vil jeg kun bede dig om een Ting, at du vil tage den Hjælp af mig, som jeg kan yde dig til at komme bort, hvis du skulde behøve den.“ „Det tager jeg imod,“ sagde Kongen, „hvis Nøden byder;“ og dermed skiltes de.

Den Dag, da Kong Olaf lod sin Flaade lægge ud af Havnen, blæste der en sagte Vind, men gunstig, saasnart de kom ud fra Land; alle smaa Skibe, som løb hurtigere, seilede derfor ud paa Havet; men Sigvald Jarl, som seilede nær Kongeskibet, raabte over til dem og bad Kongen seile bag efter sig. „Jeg veed bedst,“ sagde han, „hvor Sundene ere dybest her mellem Derne, og det kan I behøve med Eders store Skibe.“ Jarlen seilede da frem foran med sine Skibe og Kong Olaf efter med sine de store. Men da Sigvald Jarl seilede ind ved Den Svolder, roede nogle Mænd ham imøde paa en Skude; de sagde Jarlen, at den danske og svenske Konges Flaade laae der i Havnen foran dem; da lod Jarlen stryge Seil, og med Rorerne roede de Skibene ganske langsomt ind under Den. Jarlen havde ti Skibe, som han havde lovet Kong Olaf til Hjælp, hvis han behøvede det; men der var endnu et ellerskøt vendisk Skib, hvorpaa, som sagt, Astrid Kongebatters Mænd skal have været; denne Snekke kredsede omkring Jarlens Skibe, men dog i nogen Afstand. Kong Olaf seilede nordøst med Storskibene, og han havde ogsaa elleve Skibe, men hele den øvrige Hær var da seilet bort ud paa Havet.

Danekongen Svend, Sveakongen Olaf og Erik Jarl laae, som forhen sagt, der under Den med hele deres Flaade; Veiret var smukt og klart Solskin. Alle Høvdingerne og et stort Følge af Hæren med dem gik da op paa Holmen, og da de der saae, at saa mange af Nordmændenes Skibe seilede sammen ud paa Havet, bleve de overmaade glade, thi deres Hær knurrede, fordi de havde ligget der til ingen Nytte saa længe, at Somme endog saa ansaae det for tvivlsomt, om Norges Konge vilde møde dem. Nu saae de, at der seilede et stort og stabeligt Skib, og strax udbrød begge Kongerne: „Det er et stort og sjelden smukt Skib, det maa være Ormen lange.“ Erik Jarl svarede: „Det er ikke Ormen

lange; det er vel et stort og smukt Skib, men det skal vise sig, at Ormen er baade større og prægtigere;" og det var ogsaa saaledes som Zarlen sagde, det Skib eiede Styrkaar af Gimse. Lidt efter saae de, at der seilede et andet Skib, der var meget større og havde et Hoved paa; da sagde Kong Svend: „Der seiler Ormen lange, lad os nu skynde os til vore Skibe og ikke være altfor sene til at gaae imod dem.“ Erik Zarl svarede: „Det er ikke Ormen lange, skjøndt det er vel udrustet;" og det var som han sagde; det Skib eiede Kong Olafs Broder, Thorkel Refja, som dog ikke selv var ombord. Nu kom der atter et smukt, stort Skib seilende frem; da sagde Kong Svend: „Der seer vi nu Kongeskibet.“ Zarlen svarede: „Dift er det et stort og stabeligt Skib, men Ormen lange er dog langt prægtigere.“ Strax efter seilede der et fjerde stort Skib, og disse to Skibe eiede Kongens Svogre, Thorgeir og Hyrning fra Viglen, men de styrede ikke selv Skibene, de vare nemlig begge to hos Kong Olaf paa Ormen lange. En lille Stund senere seilede endelig det femte Skib, og det var meget større end de forrige; da sagde Kong Svend leende: „Nu er Olaf Tryggvason bange, siden han ikke tør seile med Hoved paa sin Drage.“ Erik Zarl svarede: „Det er ikke Kongens Skib; jeg kjenner dette Skib nøie og Seilet med, det har jo sribede Seil, det er Erling Skjalgsens fra Bæderen; lad os lade dem seile, for jeg kan forstikke Jer om, at der er saadanne Mænd der indenborde, at hvis vi lægger til Slag med Olaf Tryggvason, saa staaer vi os bedre ved, at der er et Hul i hans Flaade, end at dette Skib fylder det ud, saaledes som det er besat; jeg tror nemlig nok, at Erling selv styrer det.“ Da sagde den svenske Kong Olaf: „Vi vil dog ikke heller være altfor bange for at slaaes med Olaf Tryggvason, om han ogsaa har et stort Skib, thi det vilde være en ubodelig Skam, om vi laae her med en uovervindelig Hær, og han seilede bort ad Alfærvei lige for vore Dine.“ Erik Zarl sagde: „Lad os lade dette Skib seile bort, ligesom det forrige, for jeg skal sige Jer en Tidende, der er ligesaa god som den er sand, at Kong Olaf endnu ikke er seilet omkring os; og I skal sandelig nok idag komme til at prøve at slaaes med ham. Ja, skjøndt hver af os Tre, som skal hedde Høvdinge for denne Flaade, har draget en stor Hær sammen, kan vi dog vente at faae en saadan Kamp før Dagen er til Ende, at vi skal synes, vi har Arbejde nok, selv om de Skibe, der nu ere seilede omkring, ikke ere med i Slaget!“ Og Erik havde gjættet ret, Erling var der paa sit Langskib, og seilede da fra sin Svoger Kong Olaf, saa han aldrig saae ham mere, og ligedan mange andre raske Mænd og Benner af Kongen. Ikke længe efter at disse fem Storskibe vare seilede forbi — alle Flaadens Smaaskibe vare jo seilede allerede før —

saae de og kjendte Sigvald Karls Skibe, som dreiede af ind under Holmen; derefter seilede der tre Skibe, og et af dem var et Skib med Hoved paa, da sagde Kong Svend: „Alle Mand til Skibene, her seiler Ormen lange.“ Erik Karl sagde: „De har mange andre store og stadselige Skibe end Ormen lange, og der er kun saa af dem seilede forbi endnu; lad os vente!“ Da sagde mange Mænd: „Nu kan man see, at Erik Karl ikke vil slaes med Olaf Tryggvason; han tør ikke hævne sin Fader; men det er en saa stor Skam, at den skal spørges om alle Lande, hvis vi ligger her med en saadan Styrke, og Norges Konge seiler lige forbi os ud i Havet med en Haandfuld Folk imod vor Hær at regne.“ Erik Karl blev meget vred over deres Tale og befalede alle Mand at gaae til Skibene; „men,“ sagde han, „jeg ventet, at skjøndt de Danste og Svenste nu tvivler saa meget om mit Mod, saa skal dog Ingen af Jer, før Sol gaaer i Hav i Aften, være raflere end jeg og mine Mænd.“ Da de nu gif ned, saae de, at der seilede fire store Skibe, og eet af dem var en stor forgyldt Drage; da sagde mange Mænd, at Karlen havde talt sandt; her seiler nu Ormen lange, sig de, og det er et saa vidunderlig stort og smukt Skib, at intet Langskib af den Skjønhed og Størrelse er bygget i Norden; det er ikke underligt, at den Konge er vidt berømt, som har Evne til at lade gjøre saa dyrt et Skib. Da stod Kong Svend op og sagde: „Hvæt skal Ormen bære mig i Kvæld, ham skal jeg styre!“ Dertil svarede Erik Karl: „Om ogsaa Kong Olaf Tryggvason ikke havde flere Skibe end dette ene, som vi seer nu, saa vilde Kong Svend aldrig faae vundet det fra ham med sin Danehær alene!“ — Men disse store Skibe med Hovederne, som de troede var Ormen lange, vare: det første Tranen, det andet Ormen korte. Nu jog alt Folket ned til Skibene, tog Teltene af, og Hovdingerne ordnede Hæren til Angreb. Dernæst fortæller man, at de kastede Lod om, hvem der først skulde lægge til Kongeskibet, Ormen lange, selv, og Lodden traf den danske Kong Svend, saaledes at han først skulde lægge til, derefter den svenske Konge Olaf, og tilsidst Erik Karl, hvis det behøvedes; og Enhver skulde eie de Skibe, som han selv med egen Styrke ryddede og vandt fra Kong Olaf. Men som Hovdingerne talte om disse Ting, saae de, at der seilede tre meget store Skibe og tilsidst et fjerde; paa Forstavnen af dette sidste Skib saae de Alle et stort Dragehoved, der saae ud som lutter Guld, og da Solen skinnede paa det, lyste det vidt over Søen; de undrede Alle meget over Skibets Længde, for det varede en god Stund, imellem at de saae Forstavnen og til Bagstavnen kom frem; da vidste de Alle, og det modfagde Ingen, at det var Ormen lange. Ved dette Syn blev mangen Mand taus, og Forfærdelse og Angst kom over Mængden;

og det var ikke underligt, thi dette store Skib bragte saare Mange Døden. Men Erlk Zarl udbrod: „Dette prægtige Skib passer sig for en saadan Konge, som Olaf Tryggvason er; for det er med Sanden sagt om ham, at han rager saa meget frem over andre Konger, som Ormen lange over andre Skibe.“

Da Sigvald Zarl og hans Mænd havde strøget Seil paa deres Skibe og roede ind under Holmen, opdagede Thorkel Dydril paa Tranen og andre Skibshøvdinge, som fulgte ham, dette, og strøg da ogsaa Seil, roede ind efter ham, og Thorkel kaldte paa ham og spurgte, hvorfor han ikke seilede videre. Zarlen sagde, at han vilde vente paa Kong Olaf; „jeg er bange for,“ siger han, „at vi har Ufred foran os.“ De lode da Skibene drive, indtil Thorkel Nefja kom med Ormen korte og de fire Skibe, som fulgte ham; der blev sagt dem den samme Tidende, de strøg da ogsaa Seil og lod drive for at vente paa Kong Olaf; men Kongernes Flaade laa inde i Havnen, og Ingen kunde see, hvor stor Hær de havde. Da nu Kong Olaf seilede hen til Holmen, og han saae, at hans Mænd havde strøget Seil og ventede paa ham, styrede han ind imod dem og spurgte, hvorfor de ikke seilede; de sagde Kongen, at der laa dem en fjendtlig Hær i Veien og bad ham at flye. Da Kongen hørte dette, stod han op i Lyfingen*) og raabte til sine Mænd: „Rast ned med Seilet, Karerne ud, tag Farten af Skibet; jeg vil heller slaaes end flye; jeg har endnu aldrig flyet i Slag; Gud maa raade for mit Liv, men flye gjør jeg ikke; det er ingen ret Konge, som flyer for sine Fjender af Frygt.“

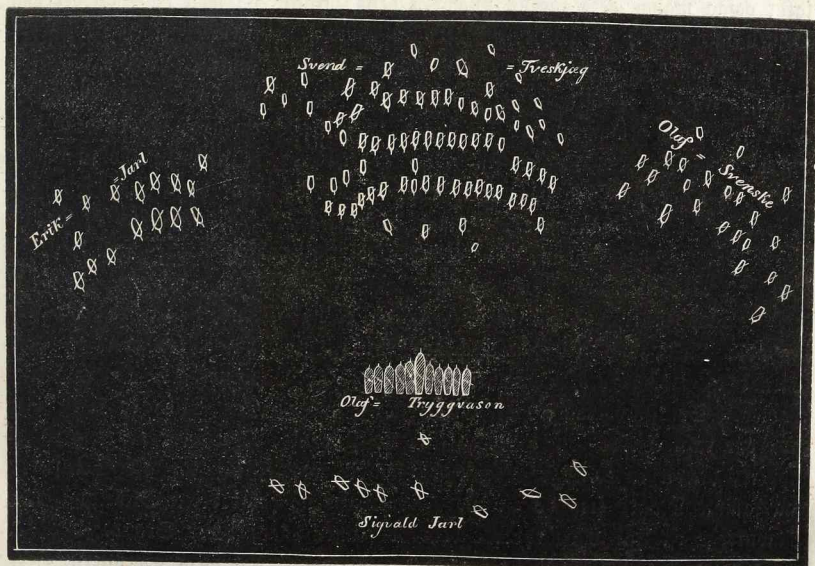
De gjorde nu, som Kongen bød, og Ormen løb frem for Skibene; Skibsfolket skjød de andre Skibe frem med Karerne; da roede ogsaa Kongernes hele Flaade ud fra Den, og Høvdingerne bleve meget glade over at see, Kong Olaf var kommen i deres Baghold. Men da Kong Olaf Tryggvason og alle hans Mænd saae, at Søen i deres Nærhed var vidt bedækket med Modstandernes Skibe, da sagde en klog og tapper Mand, Kongens Morbroder Thorkel Dydril, til Kongen: „Herre, sagde han, her er en stor Overmagt at slaaes imod, lad os heise vore Seil og lade staae ud til Havs efter vor Flaade; det kan nok naaes endnu, mens vore Fjender ruste sig til Slag; man kan ikke kalde den

*) Om forekommende Skibsudtryk følgende: Foran Masten var det ene „Forrum“; „Lyfingen“ var en Slags Kahyt i Bagstavnen; mellem Lyfingen og Masten var 1) nærmere Masten: „Krapperummet“ (det snævre Rum); 2) ved Lyfingen: det andet „Forrum“. — Den næstfønne Mand ombord var „Stavnboen“, som befalede i Forstavnen og havde Hovedbammeret (var Hovedsmandens „Mærkesmand“); hans Undergionne kaldtes ogsaa „Stavnboer“; de øvrige Krigere i Forstavnen hed „Frembyggere“. (Efter N. M. Peterjens Danm. Hist.)

Mænd ræd, som gaaer forsigtig tilværks med sig og sin Hær." Da svarede Kong Olaf og raabte høit: „Hæst Skibene sammen; man ruste sig til Slag og drage Sværdene, mine Mænd skal ikke tænke paa Flugt!" — Kong Olaf lod de elleve Skibe, han havde der, blæse til Sammenlægning; Kongeskibet var i Midten med Ormen korte paa sin ene og Tranen paa sin anden Bord, og de fire andre Skibe derfra ud til begge Sider. Skjøndt det vel var store Skibe, han havde, var der jo dog kun en lille Haandfuld Folk mod hans Fjenders uovervindelige Hær. Da savnebe han, som man kan tænke, sin Flaade; og det er mange forstandige Mænds Mening, at hvis Kong Olaf havde haft de fem store Skibe, som før bleve nævnte, og hele den Skibsflaade, der var seilet fra ham, med alle de raske Mænd, der var ombord, da skulde han snart have vundet Seir over sine Modstandere, saa svært som det nu saldt de tre Høvdinge med deres umaadelige Hær at overvinde ham med de Par Skibe, han her havde.

Kong Olafs Mænd lagde nu Skibene sammen; men da Kongen saae, at de vilde sammenbinde Stavnene paa Ormen lange og Ormen korte, raabte han høit: „Læg det store Skib bedre frem, jeg vil ikke være bagerst af alle mine Mænd, naar Slaget begynder." Da sagde Kongens Mærkesmand og Stavnbo, Ulf den Røde: „Hvis Ormen skal ligge saa meget længere frem, som han er større og længere end de andre Skibe, saa bliver Forstavnen udsat." Kongen svarede: „Jeg lod Ormen gjøre længere end andre Skibe, netop fordi den skulde lægge saameget desto djærvere frem i Strid, og være let at kjende baade under Slag og under Seil; dengang vidste jeg ikke, at jeg vilde faae en Stavnbo, der er baade rød og ræd!" — Ulf svarede: „Vær du ikke mere ræd, Konge, til at værge for Lyftingen, end jeg for Stavnen!" — Kongen havde en Bue i Haanden, lagde en Piiil paa Strengen og sigtede paa Ulf. — „Styd ikke paa mig, Herre, sagde Ulf, men hellere paa dine Fjender, det er nyttigere; hvad jeg gjør, det gjør jeg dog for dig; det kan være, at, før det bliver Aften, vil du synes, at dine Mænd er ikke for mange." Kongen tog Pilen bort og stød ikke; men imens de talte saaledes sammen, saae Kongens Mænd, at den vendisse Snekke, der havde seilet alene om Dagen, nu løb saa stærkt ind mod Ormen bagtil ved Lyftingen, at man neppe kunde følge den med Dinene; en Mand stod op i Stavnen og talte med Kongen i et ubekjendt Tungemaal, og Kongen svarede i det samme, saa at Nordmændene ikke kunde forstaae dem; de talte kun et Dieblisk sammen, derefter roede de paa det lille Skib til Land og lagde sig for Anker der. Kongens Mænd spurgte ham, hvem de Fremmede var, som havde talt med ham. Han svarede kun: „Det var vore Bemær fra Benden."

Kong Olaf stod paa Lyfingen, høit over alle de Andre; han var let at kjende, thi han havde gyldent Skjold og Hjelm, og en kort rød Silkehortel uden over Brynjen; da han nu saae, at hans Modstanderes Flokke begyndte at dele sig og Bannjerne bleve satte op for Hovdingerne, spurgte han sine Mænd: „Hvem er Hovding for Flaaden her ligeoverfor?“ Der blev svaret ham, at der laa Kong Svend med Danehæren. Kongen sagde: „For de bløde Karle vil vi ikke være bange; der er jo ikke mere Mod i en Danst end i en Daa; aldrig har de Danste vundet Seir over Nordmændene, og de skal heller ikke seire over os idag! Men hvem raader for de Folk, som ligge tilhøre for de Danste?“ — „Det er Kong Olaf Svenske med hans Hær.“ — Kongen sagde: „Svenskerne vil nok finde, at det var lettere og behageligere at sidde hjemme og sliffe Blodboller, end at gaae mod Ormen idag under Ebers Vaaben; jeg troer ikke, vi behøver at være bange for de svenske Hestædere! Men hvem eier de store Skibe der paa Bagbord af Danstene?“ — „Det er Erik Jarl Hakonens.“ Da sagde Kong Olaf: „Ja, de har lagt en Flaade mod os med mange mægtige Mænd, og Erik Jarl kan vel have Grund til dette Møde; af ham og Hans kan vi vente os en skarp Strid, thi de er Nordmænd som vi.“

Rongerne og Jarlen roede nu hurtig frem; Kong Svend lagde sine Skibe mod Ormen lange, Olaf Svenske ud fra ham igjen med Stavnene mod de yderste af Olaf Tryggvasons Skibe, og paa den modsatte Side lagde Erik Jarl til; han havde et overmaade stort Skib, en Barde, som han pleiede at bruge i Viking; der var Skæg oventil paa begge Børd, og ned fra Skægget en tyk Jernplade, lige ned i Søen; derfor blev Skibet kaldet Jernbarden og var stærkest af alle Skibe. Nu blev der blæst til Angreb, begge Hære raabte Kampraab, og derpaa begyndte et haardt Slag. Sigvald Jarl lod skodde med Arterne paa sine Skibe, og lagde ikke til Striden dengang; om ham er der kun lidt fortalt i dette Slag.

Kong Svend lagde mod Kong Olaf Tryggvason med 60 Skibe; hans Mænd stak Stavnene saa tæt som mulig til begge Ormens Børd, og den rakte jo meget længer frem end Kong Olafs andre Skibe; ligeledes angreb de Danske Ormen korte og Tranen med megen Kraft, og nu blev Striden haard og blodig. Alle Frembyggerne paa Ormen stod i Huggestrid, saamange som kunde komme til; men Kong Olaf selv og de, der stod bagerst, brugte Buer og korte Sværd og dræbte med dem mange Danske, saarede Nogle, — dog faldt ogsaa mange af Kongens Mænd i dette Dieblit —; men da Angrebet paa Ormen blev for Alvor stærkt, gik Kongen ogsaa frem i Huggestriden og fløvede mangen Mand's Jæse med sit Sværd. Det blev de Danske en svær Kamp, for Stavnboerne paa Ormen lange, Ormen korte og Tranen kastede nu Ankere og Stavnkroge paa Kong Svends Skibe, og med deres Vaaben huggede de nedad under deres Fødder, da de stod saameget høiere; de ryddede alle de danske Skibe, som de fik Hold paa; men Kong Svend og de af hans Hær, som slap derfra, flyede over paa andre, og lagde derefter trætte og saarede ud af Skudvidde; det gik da saadan, som Kong Olaf Tryggvason havde gjættet, at de Danske sejrede ikke over Nordmændene.

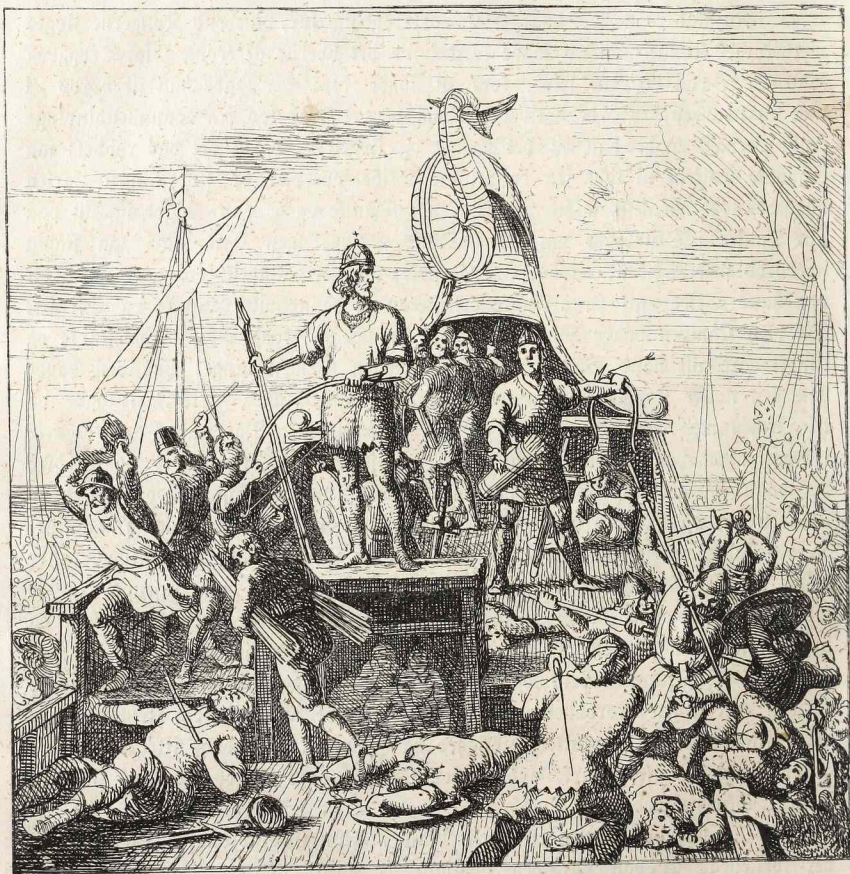
Olaf Svenske lagde til isteden, da Kong Svend lagde fra; og der begyndte nu paany en meget haard Strid; stor Larm lød der og høie Skraal af Kæmpernes Opmuntringsraab og af Vaabenbraget, da Staalene mødtes. Svenskerne lagde mod Ormen lange med femten Skibe og deres Angreb var raadt, da de kom til med friske Kræfter, men Nordmændene værgede sig tappert, dræbte en Mængde Mand og saarede Nogle, og det gik Svenskerne paa samme Maade som de Danske: Nordmændene holdt deres Skibe fast med Stavnkroge og Ankere og ryddede dem, de kunde naae; deres Sværde strev een Lov for alle Svenske, som de kom paa Hug nær. Da bleve Svenskerne fiede

af at holde Stand; de havde mistet meget Fjolk og deres Stor-Skibe, og Kong Olaf Svenske havde ikke vundet større Grev end han havde før, men var glad over, at han slap derfra med Livet. Saaledes havde Olaf Tryggvason jaget baade de Danske og de Svenske paa Flugt.

Nu skal vi høre, hvad Erik Zarl tog sig for, medens Kongerne sloges med Norges Konge. Zarlen lagde først imod det yderste af Kong Olaf Tryggvasons Skibe paa den ene Fløi, som vi sagde før; der lagde han sidebords til med Bernbarden, ryddede Skibet og huggede det strax løs fra Sammenbindingerne; dernæst lagde han til det næste, og sloges til ogsaa det var ryddet; saa begyndte Fjolkene at løbe fra de mindre Skibe op paa de store, men Zarlen huggede løs, hvad han fik ryddet. De Danske og Svenske lagde sig nu paa alle Kanter i Studvidde om Kong Olafs Skibe, men Erik Zarl laa stadig sidebords med Skibene og holdt Huggestrid, og efterhaanden som der faldt Fjolk paa hans Skibe, gik strax Andre op isteden af de udhvilte Danske og Svenske. Da blev Kampen baade haard og heftig, mange af Kong Olafs Fjolk faldt, og tilsidst vare alle hans Skibe ryddede, undtagen Ormen lange; paa den havde hele den norske Konges vaabensføre Mandskab samlet sig. Erik Zarl lagde da til Ormen med fem store Skibe, og sidebords til med Varden. Han stod selv i Forrummet paa Skibet, hvor der var opstillet en Skjoldborg; og nu blev der baade hugget med Sværd og stufket med Spyd og kastet med Alt, hvad Vaaben var og Hænder kunde tage; Nogle skjød med Buestud eller Haandstud, og der faldt en saadan Regn af Vaaben over Ormen, at man neppe kunde værges sig med Skjoldene. Kong Olafs Mænd blev da saa rasende, at de løb frem og op paa Kælingen for at naae deres Fjender med Sværdhug og dræbe dem, men de fleste af disse havde fundet det for haardt at prøve Huggestrid med Kongens Kæmper, og havde derfor ikke lagt sig saa nær ind under Ormen; det tænkte Nordmændene ikke paa, de vilde kun bestandig frem og slaae deres Fjender ihjel; for lutter Hidsighed og Hævnløst husede de ikke Andet, end at de sloges paa slet Mark, løb derfor lige ud over Borde og sank saa ned mellem Skibene med deres Vaaben.

Der var hos Zarlen en norsk Mand, Finn Egvindson fra Hærlandene; der fortælles, at han var den dygtigste og meest sikkertræssende Buestytte i Norge; han havde gjort Einar Tambesjelvers Bue. Einar stod i Krapperummet paa Ormen og skjød om Dagen med Bue derfra; han skjød haardest af Alle; han skjød efter Zarlen med en Pæl, og den fløi ind i Noerknappen

ligeover Zarlens Hoved saa haardt, at den gif i ligetil Pilebaandene*). Zarlen
saae efter den og spurgte sine Mænd, om de vidste, hvem der skød saa haardt,
og i samme Dieblif kom der en anden Piiil, der gif Zarlen saa nær, at den

fløi mellem hans Side og hans Arm og agterud i en Fjæl, saa at Odden stød
igjennem. Da sagde Zarlen til Finn Gyvindson: „Skyd den store Mand der i

*) hvormed Fjæren bestes til Skafet.

Krapperrummet." „Skyde ham kan jeg ikke," svarede Finn, „thi hans Dødsstund er ikke kommen endnu, men maaskee kan jeg knække ham hans Bue;" dermed skjød han en Piiil, der traf midt paa Einar's Bue, idet han tredie Gang spændte den saa haardt han kunde, og med en høi Lyd gif Buen over. Da raabte Kong Olaf: „Hvad brast saa bragende?" „Norge af din Haand, Konge!" svarede Einar. „Nei saameget brast dog ikke," sagde Kongen, „thi Gud og ikke din Bue raader for mit Rige; tag du nu min og skyd med den." Kongen kastede Buen til ham, Einar tog den op og spændte den strax lige ud til Pilespidsen; da sagde han: „For veeg, for veeg er den Vældiges Bue," kastede saa Buen tilbage til Kongen, tog Sværd og Skjold og sloges djervt.

Men fra Ormens Ulyfting skjød Kong Olaf Tryggvason Dagen lang stundom med Buestud, stundom med Kastespyd, og stadig to ad Gangen; og det har Alle sagt, baade hans Venner og hans Fjender, enten de havde været selv tilstede eller havde faaet Tidender om Begivenhederne der, at de veed Ingen, som har kæmpet mandeligere end Kong Olaf.

Kong Olaf havde det fremfor de fleste Konger, at han gjorde sig saa let kjendelig i Slag; Folk vidste ikke noget Exempel paa, at nogen Konge havde viist sig saa aabenbart i Striden for sine Fjender, og det mod en saadan Overmagt, som han havde at gjøre med; han lagde derved sin Kjølighed og Sjælsstyrke for Dagen, saa at Alle kunde see, at han skyede ingen Fare; og jo mere aabent og trygt han viste sig, desto mere Rædsel og Frygt indgjød han. Kongen saae nu frem over Skibet, at hans Mænd svang deres Sværd ofte nok og huggede tidt; men han saae tillige, at Sværdene beed slet. „Sætter I ingen Kraft i Eders Sværdhug, siden de ikke bider for Jer?" spurgte han høit. „Herre," var der en Mand, som svarede, „vore Sværd er baade sløve og brustne." Da gif Kongen fra Ulyftingen ned i Forrummet, lukkede op for Høisædeskisten, tog mange smukke, skarpe Sværd frem og gav sine Mænd; men da han rakte ned med høire Haand, saae de, at der løb Blod ned fra Armskinnerne; dog vidste Ingen, hvor han var saaret.

Stærkest og farligst for Fjenderne var Forrumsmændenes og Stavnboernes Forsvar, thi der var baade meest udføgt Mandskab og høieste Vord, men da Mandefaldet tog til paa Ormen, faldt Folkene meest midtflibs, baade af Saar men dog meest af Træthed, og man mener, at dersom disse Tappre havde kunnet føre Bernet tilende, saa var Ormen seent bleven taget.

Da der blev thyndt omkring Masten, gjorde Erik Zarl sig rede til at entre Ormen selv seintende og kom oglaa op paa den; da gif Kong Olaf's

Svooger, Hyrning, imod ham med en Flok Folk, og nu blev der en overmaade haard Strid mellem dem, thi Hyrning sloges meget djærvt, og Enden blev, at Erik Zarl rykkede tilbage og sprang ned paa Varden, og de Mænd, som havde fulgt ham, deels faldt deels saaredes; men Hyrning blev meget berømt af denne Kamp. Da Erik Zarl var kommen ned paa sit Skib, sagde Kong Olaf: „Hvad! Hjørte I Zarlen ned af Drmen?“ De sagde: Ja. „Det var brav gjort,“ siger Kongen, „og det ventede jeg, thi Zarlen seirer ikke over os, saa længe han har Thor i Stavnen!“ Dette hørte mange Mænd og Erik Zarl ogsaa. Zarlen lod nu Eigene og de Saarede tage bort af Varden, og fik friske Folk isteden af Danste og Svenske. Der er de, som fortælle, at han dengang lovede at lade sig døbe, hvis han fik taget Drmen; og dette til Beviis for disse Folks Fortælling: Han kastede Thor bort og satte et Crucifix istedenfor op i Vardens Stavn. Da han nu havde rustet sig paany, sagde han til en klog Mand og stor Høvding, som stod der hos, nemlig Thorkel høie, Sigvald Zarls Broder: „Siden du er den klogeste af alle Mænd,“ siger han, „saa giv mig nu et Raad, det bedste du veed, til at tage Drmen.“ Thorkel svarede: „Jeg kan ikke give noget Raad, som er ganske sikkert, men jeg vil sige, hvad jeg synes rimeligt kunde due: du skal tage store Planke og lade dem falde ned paa Drmen, saa den kommer til at helde, thi naar dens Bord ikke ligge høiere end andre Skibe, saa vil Entringen blive jer lettere; andet Raad kan jeg ikke give, hvis det ikke kan hjælpe.“ Zarlen beredte sig til at gjøre, som Thorkel sagde.

Under denne Raadslagning, og mens der blev nogen Hvile i Slaget, bad Kong Olafs Mænd ham, at han paa en eller anden Maade vilde see at komme bort; de sagde, som sandt var, at Faren var størst, naar han var tilstede, og at det var rimeligt, at alle hans Mænd vilde faae Liv og Fred af hans Fjender, saasnart de vidste, at han var borte; de sagde tillige, at det kunde vel endnu lade sig gjøre at heise Seil og staae til Havs nordesten til hans Flaade, hvis han hellere vilde det. Men Kongen svarede som før, at han vilde ikke flye for sine Fjender, saalænge han kunde holde sit Skib uskadt, og meente, at det ikke engang vilde være rigtigt af ham, „for,“ sagde han, „jeg er endnu ikke saa vis paa, at de faae taget Drmen, mens saamange raske Mænd forsvare den.“

Som de talte om dette, roede den samme vendifte Snekke, der havde ligget alene ved Land hele Dagen, og som vi sagde, havde lagt sig til Samtale med Kongen før Slaget, ind mod Drmen; Mændene paa dette lille Skib gjorde det fast agter ved Ufthingen og tilbød Kong Olaf, at de vilde gaae op paa

Ormen og slaaes for ham; de sagde, at de vilde gjerne falde med Kongen der, eller flygte bort med ham, hvis Skjæbnen blev saadan. Kongen svarede: „Det hjælper mig ikke, at I gaar op paa Ormen og kæmper hos os, men det kan være, det vil blive mig til Nytte, om I bliver liggende paa samme Sted, hvor I har været hele Dagen.“ De roede da tilbage og lagde sig for Anker igjen.

Erik Zarl lagde nu til Ormen for anden Gang, og hele den danske og svenske Flaade beredte sig ligeledes til Slag med Kong Olaf Trygvason; Svenskerne stak Stavnene mod Ormen, men hele Flaadens Mængde laa i Nordmændenes Skudvidde og skjød saa hyppig som mulig paa dem. Zarlen lagde atter Barden sidebords med Ormen, og gjorde et haardt Anfald med sine friske Folk; heller ikke sparede han sig selv og dem, der var tilbage af hans Egne. Kong Olaf og hans Mænd værgede sig med den største Tapperhed og Manddom, saa Mandefaldet paa Ormen var ikke stort, saalænge de endnu vare ved fulde Kræfter, derimod dræbte de mange af deres Fjender baade paa Jernbarden og de andre Skibe, som havde lagt sig ind under Ormen. Men da Angrebet endnu stedse faldt Erik Zarl for seigt, lod han hidsige stort Tømmer tilbeirs paa Barden og derfra falde ned paa Ormen; og det sige Folk, at Ormen var ikke bleven taget uden paa denne Maade, som Thorfel høie havde raadet til. Ormen tog stærkt til at helde, da Tømmeret blev senket ned paa dens ene Bord, og nu blev der et stort Mandefald paa begge Sider. Da Besætningen, som forsvarede Ormen, begyndte at thydes, prøvede Erik Zarl paa at entre, men han fik en haard Modtagelse; saasnart Kong Olafs Stavnboer saae, at Zarlen var kommen op, søgte de agter paa Skibet, vendte sig til Værn mod ham og gave ham en skarp Hilsen; men efterfom der faldt saa mange Folk, saa der blev tomt rundt om alle Bord, og de, der endnu vare kampdygtige, thede agterud paa Skibet, hvor Kongen var, saa begyndte Zarlens Mænd dog paa alle Kanter at gaae op.

Thorsten Dyefod var i Forrummet agter ved Lystingen, da Zarlens Folk trængte ivrigt op paa Ormen. „Herre,“ siger han, „maa nu Enhver, hvad han kan?“ „Hvorfor ikke?“ siger Kongen. Thorsten slog da med sin Rynthæve til en af Zarlens Mænd, som sprang op paa Rælingen ved ham, han satte ham den saa haardt under Kindbenet, at Manden røg langt bort ud i Søen og døde strax; derefter blev Thorsten saa rasende, at han greb Seilstangen og slog fra sig med. Men da Kong Olaf saae det, sagde han til ham: „Tag dine Vaaben, Mand, og værg dig med dem; Vaaben er til det, at man

skal bruge dem i Kampen, og ikke slaae Folk ihjel med Hænderne alene eller med Træ." Thorsten tog da sit Sværd og sloges mandelig.

Endnu var Striden meget heftig i Forrummet; Kong Olaf skjød fra Lystingen med Kastespyd og Spyd baade haardt og tidt, men da han saae, at Erik Jarl var kommen i Forrummet paa Ormen, skjød han til ham med tre kortkastede Kastespyd; det gif dog ikke som det pleiede, thi Kong Olaf havde ikke stude seil før, hvorhen han sigtede, men intet af disse Spyd traf Jarlen; det første fløi udenfor hans høire Side, det andet paa samme Viis ved hans venstre, og det tredie frem i Skibet over Jarlens Hoved. Da sagde Kongen: „Saaledes har jeg aldrig før feilet min Mand; denne Jarls Lykke er stor, og det er Guds Villie, at nu skal han have Magten i Norge; det undrer mig heller ikke, thi han maa have gjort en Forandring med Bardens Stavn, og det gaar, som jeg sagde idag, at han ikke vilde seire i vort Møde, saalænge han førte Thor i Stovnen.“

Nu da der vare komne saamange af Jarlens Folk op paa Skibet, som der kunde være, og Ormen laa heelt omgiven af hans Skibe, og havde kun ringe Folkemængde til at forsvare sig mod saa stor en Hær, saa faldt i en kort Tid mange af Kong Olafs Kæmper, skjøndt de var baade tappre og stærke; der faldt begge Kongens Svogre, Brødrene Hyrning og Thorger, Vikar af Tiendeland, Ulf den Røde og mange andre raske Mænd, som efterlod sig et berømmeligt Minde.

Kolbjørn Staller havde været med at værges Stovnen hele Dagen. Han havde Vaaben og Klæder ligesom Kong Olafs, og havde valgt dem saaledes, netop fordi han tænkte, at det maaskee, som Tilfældet nu var, kunde behøves at skjærme Kongen; og da de Tappreste begyndte at falde i Forrummet, sprang Kolbjørn op paa Lystingen, og det var da ikke let at kjende, hvem af dem der var Kongen, thi Kolbjørn var ogsaa en meget høi og smuk Mand. Der regnebe da i den Grad med Vaaben, at Pilene hang som Fryndser fra Kong Olafs og Kolbjørns Skjolde; men idet Jarlens Mænd søgte agterud mod Lystingen, kom der før deres Dine et saa stærkt Lys over Kongen, at de ikke kunde see imod det, og da Lyset svandt, saae de ikke Kongen nogetsteds.

Kolbjørn Staller har selv fortalt, at da han var kommen op paa Lystingen, og Kongen begyndte at skyde paa Erik Jarl, da saae Kolbjørn, hvad Andre allerede havde seet før, at der løb Blod ned fra Armskinnerne, og lidt efter syntes han, han saae Kongen springe over Bord i sin Brynie og den fulde Rustning, han havde baaret hele Dagen, og skjød Skjolbet over sig, da hans

Fjender vilde tage ham. I samme Dieblit saae Kolbjørn om efter sine Modstandere og saae, at der nu vare komne saamange op paa Ormen, at man gjerne kunde sige, at der var heelt fuldt af dem; Kolbjørn sagde siden, at da blev han slaaet med lidt Frygt; han vendte sig endnu engang mod den Kant, hvor Kongen før havde staaet, og da han ikke saae ham der, kastede han Skjoldet fra sig og sprang overbord. Da han kom ned i Søen, saae han et meget smukt Skjold under sig, som han syntes var det, Kong Olaf havde baaret den Dag, og idet han kom ned paa Skjoldet, mærkede han, at en Mand svømmede rask under det, men slap det strax, da han sølte, der kom noget tungt ned paa det. Derefter blev Kolbjørn greben og trukken op i en Skude; de troede, at det var Kong Olaf og førte ham for Erik Jarl; men da Jarlen saae, at det ikke var Kongen, men Kolbjørn, blev han frigiven. I dette Dieblit sprang mange af Kong Olafs Mænd overbord fra Ormen, af dem, som endnu vare ilide og havde værget sig saadan, at deres Tapperhed er bleven husket.

Sigvald Jarl havde ligget stille med sine 10 Skibe hele Dagen uden at deeltage i Slaget; men da Kong Olaf var sprungen overbord, raabte hele Hæren Seiersraab, og da greb Sigvald og hans Mænd til Arererne og roede hen i Slaget. I samme Dieblit som dette Raab lød og Sigvald roede hen til Hærstibene, lagde de Mænd ogsaa Arererne ud, som to Gange denne Dag havde lagt til med den vendiske Snekke ved Kong Olafs Skib for at tale med ham; de roede bort saa hurtig som mulig og tilbage under Venden; og det var derfor strax Manges Tro, at Kong Olaf havde krænget Brynien af sig i Dybet, var dykket ned under Langstibene, svømmet hen til den vendiske Snekke, og at saa Astrids Mænd havde bragt ham i Land. Nogle af Kong Olafs Fjender vilde endog saa have seet, at en Mand i røde Klæder svømmede hen til Snekken, og at Astrid Kongedatters Mænd stode op imod ham og traf ham op i Skibet.

Hvordan det nu end er gaaet, saa kom Olaf Tryggvason aldrig siden til Magten i Norge; men de af Kong Olafs Venner, som sørgede dybest over at miste en saadan Høvding, syntes dog, det var en Lettelse i deres Sorg, at han var i Live, om han end var sjernt fra sit Rige og sit Fosterland.

Da det var forbi med Manddrabet paa Ormen og den var ransaget og ryddet for Eigene, blev Dronning Thyra ført op paa Dækket nedenunder fra; hun var meget sørgmodig og græd bitterlig; men da Erik Jarl saae det, gif han hen til hende og sagde med megen Deeltagelse: „Her er skeet store Ting og mange jævne Mænd ere faldne; ikke alene Eder, Dronning, men hele det norske Følk

have vi voldt en stor Sorg; skjøndt vi veed jo vel, at Eder gaaer det nærmest. Men nu, da gjort Gjerning ikke staaer til at ændre, saa vil jeg give Bøde, saa godt jeg formaaer; og om jeg faaer nogen Magt i Norge, da skal jeg allesteds i dette Land hævde Eders Hæder, som jeg kan bedst, og ære Eder i alle Ting." Dronningen svarede: „Det Løfte har du gjort med det samme høie og milde Sind, som du saa ofte viser; og hvis jeg kunde, vilde jeg gjerne leve og tage mod din gode Gjerning; men mit Hjerter er slaget med saa dyb en Sorg, at mit Liv ikke kan blive langt.“ Og det skete, som hun sagde. Hun kunde hverken spise eller drikke for Sorg; hun spurgte da Biskop Sigurd, hvad der var det Mindste, det var et Menneske tilladt for Gud at nyde til sit Livs Forlængelse; og siden spiste hun ogsaa hvad han sagde, var det Mindste, der var tilladt; med dette Lydigheds Tegn døde Dronning Thyra ni Dage efter.

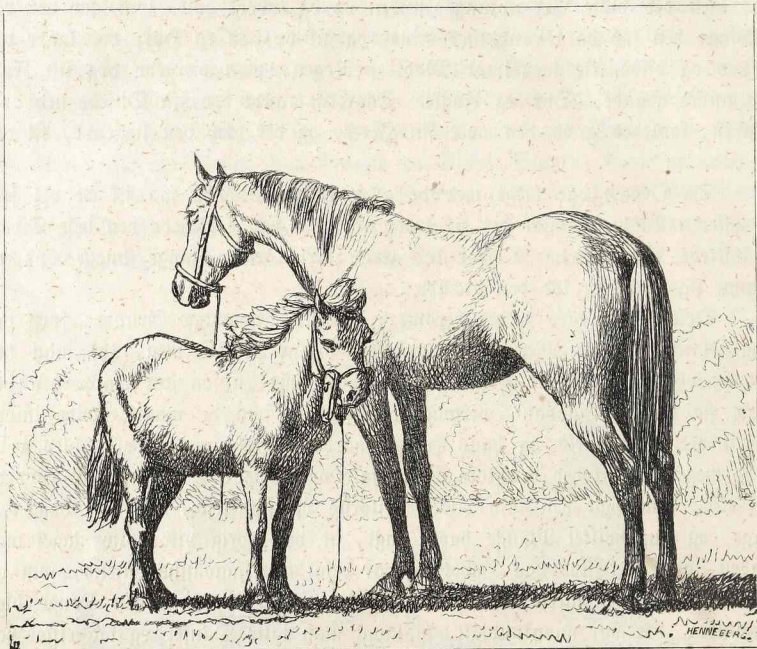
Eric Zarl Hakonson fik ved Seiren Ornen til Eie; og paa den foer Einar Lambeskjelver og de andre Mænd, Zarlen havde givet Fred efter Slaget, nordpaa med ham til Norge. Kong Olafs Hund Bige havde ligget i Rummet

foran Lyftingen hele Dagen, mens Slaget stod paa, og hele Tiden efter; men da Varlen kom øster i Viken med Drmen, gif Einar Tambesjelver hen hvor Hunden laa, før han gif i Land. „Herreløse ere vi nu, Vige!“ sagde han; men ved disse Ord sprang Hunden op og tudede høit, som om den var hjertesyg; den løb da i Land med Einar og gif op paa en Høi; der lagde den sig ned og vilde ikke tage imod Mad af Nogen, men værgede dog sin Føde mod andre Hunde, Dyr og Fugle. Taarerne randt den fra Dinene ned over Snuden, saaledes græd den over sin Herre; og der blev den liggende, til den var død.

Da Drmen var besat med de allerstærkeste Mænd, saa fik de vel ført den øster i Viken, skjøndt det gif trøst nok; thi baade soaiede den hele Tiden, og lystrede ikke Noret. Derfor lod Erik Karl Drmen lange hugge op; og Somme sige, at han lod den brænde.

Dette Slag blev meget berømt i Norden af mange Grunde; først ved Kong Olafs og hans Mænds udmærkede Forsvar paa Drmen, thi man har intet Exempel seet paa, at Nogen saa længe og med en saa stor Tapperhed har værget sig mod en saadan Overmagt af Fjender, som de maatte stride imod; dernæst ved Erik Karls og hans Hærs haarde Angreb, og endelig blev dette Møde meget berømt ved det store Mandefald og Karlens Seier, da han ryddede det Skib, som paa den Tid var det største og smukkeste, der var bygget i Norge, og om hvilket Mange havde sagt, at det aldrig vilde blive taget med Vaaben, naar det flød paa Havet og var besat med saadanne Mænd, som da vare ombord. Men meest berømt blev Slaget dog derved, at den Konge blev overvundet, der var navnkundigt, saalangt man talte Dansk; og saa elsket var Kong Olaf, at det var hele Folkets Mening, at en saadan Høvding kunde ikke mere fødes i Norge.

Slaget stod den anden Dag i Ugen, den niende September, een Nat efter sidste Mariemesse; der var da gaaet 1000 Aar siden vor Herres Jesu Christi Fødsel.

Norbaggen og Sjællænderen.

I Forstningen, da de stødte sammen,
 Da var Bekjendtskabet ikke til Gammen;
 Den Store syntes, her var saa godt,
 Den Lille syntes, her var saa smaat:
 „Med saadan en Sump skal jeg lade mig nøie,
 „Det byder man En, som er født i det Høie!

„Hvilken Flade! Herfra og til Verdens Ende!
„Mine stolte Fjelde, af, hvor er I henne?“ —

Den Store hørte en Stund herpaa,
Saa sagde den: „Hør, veed du hvad, du Smaa,
„Du er født i det Store, men selv er du lille,
„I dit Sted tav jeg hellere stille!“

Dog, gif de hinanden end lidt paa Klingen,
Mens Tiderne randt, saa ændredes Tingen;
Den Store tænkte: Jeg elsker min Slette,
Han elsker sit Fjeld, det er jo det Rette;
Den Lille mærked i Mund og Mave,
At Græsset er ganske godt paa det Lave;
Saa slutted de Fred, ja Venstabs med Tiden,
Og det har de trofast bevaret siden.

Uglen.

Stille, stille, I lystige Fugle,
 Forstyrer ikke en gammel Ugle,
 Der sidder med gravitetiske Miner
 Mellem Fortids store Ruiner,
 Nyster paa Ho'det ad Tidens Flygtighed,
 Savner den rette, solide Dygtighed.
 Hvor Bedbend dækker de sprukne Stene,
 Sidder jeg allerhelst alene
 Og er først i rigtig godt Humør,
 Naar Jorden dækkes af Nattens Stør.
 Skammer Jer dog og lader mig være,
 Holder Athenes Fugl i Ere,
 Lægger lidt Vaand paa Eders Tunger,
 I Spyttegjøge, I Ravneunger!

Drengen og Hunden.

Naar man kan A=B=C, ja saa er man klog,
 For saa kan man Lidt af hundrede Sprog,
 See det havde Ole længe mærket,
 Saa satte han sig ved Plankeværket,
 Tog frem sin Viisdom, slog op sin Bog,
 Og nu skulde Caro gjøres klog.

Men af den Læsen var slet bevidt,
 For Caro var ingen Sprogtalent,
 Og skjøndt han holdt grumme meget af Ole,
 Saa holdt han dog ei af at komme i Skole;
 Kun Gæt fik han lært i den grønne Skov,
 At B=D=W siger altid Bov!

Nagaz.

(Bad-Pfäffers.)

Paa Zernbaner og Dampffibe gennemflyve vi nu ogsaa Schweiz og vinde derved — Tid til at kunne dvæle her paa de mærkeligste og interessanteste Steder; et af disse er uægtelig Nagaz med Bad-Pfäffers. Fra Korschach ved Bodensøe naaer man paa Zernbanen i nogle Timer herhen; en længere Vei, men ligesaa beqvem og med hele Schweizerlandets rige Afvevling, aabner sig for den, der fra Schaffhausen over Zürich til Nagaz vil følge det Løb, Rhinen i den ældste Tid havde, før den brød sin nuværende Vei mod Bodensøe.

Hen over det mægtige Rhinfald, der overstænker os med sin Støvregn, bærer en muret Bro det henflyvende Banetog ind i den natmørke Tunnel under Slottet Laufens dybeste Kjælder. Ved Olten flyve vi gennem Zurabjergenes faste Ryg; Minuterne derinde synes at forlænges i denne uhyggelige, uendelige Bue, hvor de mange ulykkelige Arbeidere ved Gjennembrydningen fandt Døden. Banetogets brændende Fakler belyste de graa Steenblokke, som det frempibende Vand strømmer hen over, varslende at Naturaanden her stadig kæmper mod Meneskevilliens Kraft; rundt om oprulle og udfolde sig nu frodige Egne, de graa-blaae Alper med Sne og Gletscher løste sig, vi naae Zürich. Billaer og Byer straalet frem i den rige Fylde af Grønt paa de smilende, indbydende Bredder; Dampffibe flyve hinanden forbi, og paa et af disse gaae vi over den vidt-udstrakte Vandflade, og gennem Linth-Canalen komme vi ud i Wallenstädtersøe, der nævnes som den vildeste, den meest gruopvækkende af alle Schweizer-Søerne; paa dens nordlige Side stige op fra Dybet lodrette, mørke Klipper med underlig savtakkede Tinder; naar deroven fra Stormen kaster sig ned paa Søen, opsluges Baad og Fartøi af de knusende Volger, kun Dampffibet har her endnu holdt en saadan Storm ud; paa dette naaer man snart den østlige Bred, hvor Sarganz-Dalen aabner sig, gennem hvilken Rhin-

strømmen ved store Overbømmelser, særlig nævnes den i Aaret 1618, har truet med at bryde sit ældste Leie og atter tage Løb ud i Wallenstädter- og Zürichersee. Fra Sarganz bringer Banetoget os i et Qvarteerstid til Ragaz. I St. Gallen ved den aabne, brede Rhindal, tæt under de skovgroede Bjerge ligger denne lille, høist maleriske Schweizer=By; Husene, for største Delen af Bjælker, have foran brede Vinduer og fremspringende Altaner, hvide Muur omhegne de grønne Viinhaver; Veien fører forbi Kirkegaarden, over hvis lave Muur rager frem et Monument; kjendte Træk, formede i Marmoret, hilse os, her hviler Tænkeren, Philosophen Schelling.

Vi kom ved Solnedgang, Folk sad i Alhyger udenfor deres Huse, et rødligt Solskin belyste Bjergene, de nærmeste prangebe med deres Pragt=Tæpper af støielsgrønne Marker, broderede med Gran- og Løv=Skove, Husene høit oppe pyntede som Alperoser i det Grønne, Vandfaldene stinnede som smalle Solbaand; Borgruinerne traadte skarptbetegnede frem, mens de fjerne Bjerge blaaned i den gulgrønne Luft og Sneetoppene glødede som Ild. Malerisk mellem en Række Vandmøller hang de blomstrende Hyldebuste ud over Taminafloden, der mellekvid krusede hen over sorte Marmorblokke, asted for at blande sig med Rhinens blaagrønne Vand.

Et stort elegant udseende Hotel kneiser, som en pyntet Crinoline=Dame, midt i al den Romantik; man gaaer det forbi, og et endnu større, der i sin Udstrækning danner en heel Gade, ligger for os; dette er det meest besøgte og bedst indrettede Hotel, saa storartet som man skildrer os disse i Amerika: i den ene Fløi er indrettet et Capel for de kirkesøgende Engländerne, og i det modsatte Hjørne har man aabent ud til Haven et Theater, hvor der i Badetiden spilles hveranden Aften. Medens vi nogle Dage forud i Webers store ellers besøgte Hotel ved Rhinsalbet havde ved Middagsbordet kun været tre Gjester, fandt vi her flere hundrede. Orkestret gav os Musik fra alle Tonekunstens Poler, fra Wagner og Bellini, fra Beethoven og Strauß. I Cafeen, ligesom ogsaa foran Hotellet og i Haven, var et Liv, en Tummel, et Røre, og neppe trehundrede Skridt derafra stod man igjen i den store eensomme Natur, foran den vilde Fjeldkløft, hvor Tamina har brudt sig Bei og nu, idet den styrter frem mod den aabne Dal, danner et mægtigt Vandfald af næsten hele Kløftens Brede. Et langt Biallegalleri, spiget fast i den steile Klippevæg, fører fra Stien hen til Faldet, og paa en let, tynd Bro kommer man over det til den modsatte Side, hvor nu en smal Bei, sprængt i Klipperne, fører til Bad=Pfäfers.

Krøniken mælder, at i Aaret 1038 kom beroppe paa den ueibare Fjeldhøide en Sæger, for at tage en Ravnerebe; idet han der kravlede om, blev han opmærksom paa en tæt Damp, som hævede sig fra den gabende Klippespalte, dybt nede brusede en Flod, hørte han, fra dens Kilde med foghedt Vand løstede Dampen sig.

Snart vidste man her i Egnen om det opdagede Sundhedsvæld; de Syge strømmede til og lode sig samt det Allernødvendigste heise ned i denne frygtelige Afgrund, hvor dengang ikke fandtes andet Læ, end det Klipperne selv frembøde; senere tømredes dernede et Par Træstuur, svævende over den brusende Flod. Her, hvor kun Daglyset gav Skumring, her, luftet ude fra Verden, blev nu den Syge i Uger og Dage eensom, overladt til sig selv og Vandets Kraft.

Munkene i Klofret oppe paa Bjerget lod allerede for to hundrede Aar siden reise en stor, muret Bygning nede i Klippesvælget, foran hvor Fjeldene mødes; Veien her til gif langs den svimlende Fjeldvæg, og mangen Syg maatte derfor endnu lade sig heise herved; først i vore Dage komme vi her let og beqvemt. I Aaret 1839 sprængtes fra Kagaz til Bad=Psäffers en Bei, saa bred, at en lille Vogn med een Hest for kan befare den og man i en Tregvarterstid naae derhen. I Badetiden er Stedet opfyldt og beboet af besøgende Syge, medens dog de fleste Gjester foretrække at boe i det livlige, store Hotel i Kagaz; derfra gaae to Veie, den ene, almindelig stor og bred, fører i Zifzak opad den skovgroede Bjergside, forbi Ruinen Wartenstein, hvis fyrstelige Abbeder, med deres adelige Munke, engang førte et meget verdsligt Liv; man naaer her øverst oppe det forrige Kloster St. Perminsberg, nu en Daarekiste; den anden Bei fører efter nogle faa Skridt fra Hotellets Have hen til Klippespalten, hvor man over det svævende Bjælfegalleri og den smalle Bro ved Vandfaldet betræder den i Klipperne huggede Bei.

Som man i Eventyrene læser, at Fjeldet revner og frembyder en Gjennemgang, saaledes seer man det her i Virkeligheden: Fjeldet er revnet og blevet staaende, dannende et Leie for den fremadbrusende Flod, hvis mangfoldige Bugter den nysaanlagte Bei følger. Til Venstre hæver sig Klippevæggen lodret, mange, mange Favnne høit; man er nærvæd at falde bagover, idet man seer op mod den med Granfkov befrødsede øverste Pynt; tæt ved os tilhøre er Scenen mildere og mere afvejlende, snart gaar man ved et frodigt Grønt, et rigt Blomsterflor, under Bøge- og Kastanietræer, snart er man i Snevringer mellem nøgne Klippeblokke, som Vandet driver ned over, eller man gaar gennem Buer, sprængte i

den haarde Steen. Endelig standser man foran Indgangen til en klosterlig Bygning, det er Bad-Pfäffers, der synes ligesom ved et Jordbiffjæld at være sjunket her ned, indeklemmt mellem de steile Klipper, udfyldende den hele Spalte. Man træder ind i en lang, hvælvet, lav Halle; Kjøkken, Spisestue og celleformede Værelser støde op til den. Solstraalerne naae kun midt i Sommer-tiden herved, i August Maaned skinne de her kun fra Kloffen elleve om Formiddagen til tre om Eftermiddagen.

Den Besøgende løser i Forhallen Afgangskort til Rilden, og en Fører ledsager ham derhen. Vi mødte mange Syge i den lange, qualme Buegang, fra hvilken vi naaede en luftigere, stor Halle: Driffesalen, hvor, fra den dybere inde i Fjeldet sprudlende Rilde, det hede Vand bliver ledet; det er klart, uden Affmag og omtales som særdeles kraftigvirkende.

Den Beklemthed, man har følt paa hele den lange, indsluttede Wei fra Nagaz, ved den iisnende Luft, som Solen ikke mægter at opvarme, ved den eenstonende Lyd af Floden, og ved Tanken og Muligheden, at een af de løst liggende Klippeblokke kunde rulle ned og knuse os med Bogn og Hest, synes at naae sit Hvidepunkt herinde i Bygningens tunge, qualme Luft, man føler Trang til at komme ret ud i det Frie og drage Klande: Døren for Driffesalen aabnes, man træder ud og føler sig om mulig endnu mere overvældet, man staaer tæt foran et gruopvækkende, et sig i Mørket tabende Svælg, ret som foran Indgangen til Underverdenen; man staaer paa en Bro midt over den henbrusende, kogende Flod; til Venstre, men kun tre fire Skridt, er Klippegrund, derfra videre frem har man kun et i Klippevæggen spiget Bjælkelag ind i den foran gabende Revne; de himmelhøie Fjelde mødes og lukke sig; herind gaaer vor Wei endnu et heelt Quarterstid fremad, før vi naae Rildens kogende Straale; — Bjælkelaget er bredt nok for to Menneker, Side om Side; men tæt op hælde sig ud over os de vaade, beegsorte Klippemasser, til Høire stiger Fjeldvæggen lodret op af Strømmen, der i vild, torbændende Fart jager afsted; en enkelt Træstamme er spiget fast som en Slags Rækværk, men under dette, ned til de vaade, slibrige Bjælker, vi gaae paa, er Intet, dersom man skulde falde, man da kunde gribe fat i, for ikke at styrte i Afgrunden; Vinene, der i Forsigtighed see ned efter Fodfæstet, finde ingen No, intet Hvilepunkt, Floden skyer frem, som skudt ud af en Kanon; man synes at den hele Grund nedenunder jager afsted. Tæt ved tunge Klippeblokke, høit oppe den gabende Revne, en Nabning smal at see, som en Ridsse, der stinner den blaa Luft, der vifter det Grønne og mælder om Livet i Oververdenen; en Fodsti fører høit deroppe hen over os.

Et Quarteers Bei herinde paa det vaade Bjælfegalleri bliver en lang, uhyggelig Tid, det bevægelige Vand bruser vildere og mere lydelig, dyb Aftenstumring har man ved solklar Middag. Dette Halmørke, denne Indeflemthed mellem de nære Klippemasser, den dampende Flod i Dybden, overvælder selv de Stærkeste; vi høre ikke til disse, og fornem allerede paa den halve Vandring den forunderlige Mæthed, som griber den Svimle og Nerveuse; men Villien er en stærk Fører, og har man foruden denne ogsaa en kraftig Ledfager at støtte sig paa, da kommer man vel frem, tænke de Fleste og vi sagde det samme; men alt som Mørket tog til og Floden larmede og kogte med bedøvende Lyd, greb os Naturmagtens hele Overvælde; Fødderne sittede, Sveddraaberne perlede frem fra alle Porer; imidlertid hjalp det at staae et Dieblit stille, lufte Dinene og kjøle Panden med det fra Klippevæggen drivende iiskolde Vand; vi forsøgte endnu nogle Skridt fremad, da blev Overvældelsen stærkere, næsten ubekæmpelig, Alt rundt om syntes at svæve, dansse, antage en taageagtig Skikkelse og drage ned i Afgrunden, en dæmonisk Lyst til at styrte sig derned var den diebliffelige Drift, kun ved frampagtig at knuge sig til sin Ledfager, lufte Dinene, staae stille og voldelig ligesom slukke hver Tanke mægtede vi at holde ud.

Før man naaer Kilden, lufte Klipperne sig ganske. Det er næsten som Nat udenfor den saakaldte „Magdalenegrotte“, en stor Marmorhule, der engang af Abbeden Zadokus blev bestemt til Bodscafel. Endnu et Par Skridt, og Daglyset trænger atter frem; man er ved Kildens Udspring, hvor, fra en Aabning som en Brønd, det tredive Graders varme Vand udsender sin hede Damp, der løfter sig høit i Veiret. Ganste sikkert staaer man her ikke; det er kun et Par Aar siden, fortalte Føveren os, at medens et Selskab var her, løsnede sig et Klippestykke og knuste paa Stedet en af dem, en ung Pige fra en af Schweizerbyerne.

Her var det, hvor for Aarhundreder siden de usle Hytter hang over det dampende Væld; herned bleve de Syge heisede og havde ingen anden Bei tilbage, ingen anden Udgang, end den, atter at løstes høit igjennem det gabende Svælg; uforandret, som dengang, brygge inde i Fjeldet Naturkræfterne det hede helbredende Vand og hælde det fra Marmorrummen rigelig, en heel Flod, Tamina.

Mæt og sulten.

Sulden? Er han sulden? Og saa vil han klage
 Og klynke paa alfare Bei og Sti!
 Nar, han som eier et Kryderi,
 Det bedste, der er, naar Maden skal smage!
 Jeg kunde misunde ham hans Raar!
 Hj! hold dog op med sit Flæbe-Stykke;
 Tak han sin Gud og priis sin Lykke,
 Som jeg aldrig har havt og aldrig faaer.

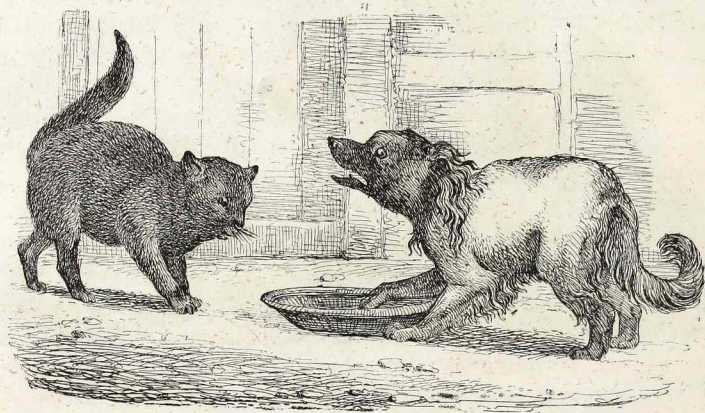
Savoharddrengens Sang.

Jeg danser og dreier paa min Lire saa fro,
 Og min lodne Ven gaer paa Fire og paa To;
 Men ei kan jeg glemme
 De Bjerge derhjemme
 Og Kjerne, som kjendte min Stemme.
 Og tidt maa jeg holde mit Die paa Klem,
 At ikke jeg skal synge mig Taarerne frem;
 Thi hvor kan jeg smile,
 Og hvor kan jeg hvile,
 Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!
 O, vinder jeg tilbage til Bjergene blaae,
 Hvor sødt, hvor sødt skal jeg sove paa Straa,
 Og juble og tralle; —
 Men slutte det falde,
 Gud veed om jeg saa finder dem Alle!

Faarets Klage.

Mit lille kløverhyde Lam,
 Du Bævreſte af Alle!
 — Var Kjæden ei ſaa ſeig og ſtram,
 Saa fløi jeg til mit lille Lam;
 Nu maa jeg ſtaae og kalde.
 Hvad hjælper mig min gamle Ceg
 Og mine brune Bankeſer!
 Hvad hjælper mig de Andres Leg
 Og Grøſtevoldens Blomſterneg
 Af Kongelys og Rankeſer!
 Bræg mig imøde! bring mig Trøſt,
 Det kan kun du af Alle!
 Kom, gjem dig ved mit uldne Brøſt,
 Og hør din Moders bange Røſt!
 — Hun kan kun ſtaae og kalde!

Hunden til Katten.

Hør Mons, du kan spare dig din Bisit! —
 Vel er du min Ven, det mærker du tidt:
 Thi, skjøndt du ofte spøger lidt frit,
 Kan jeg aldrig huske, at jeg har bidt;
 Og skjøndt du har paa mit Teppe slidt,
 Seg la'er dig dog bruge det ganske som dit!
 Men Vensteb kan ogsaa gaae for vidt;
 Og min Mad den er min, og jeg har Appetit;
 Og nærmer du dig et eneste Skridt,
 Saa seer du Døren — og paa den blier du smidt.

Bandregreshopperne.

Kaste vi et Blik ud over den store Masse af forskjellige Skabninger, som inde Sluttes indenfor Leddeddyrenes Grændser, møder der os strax et for dem eiendommeligt Forhold, nemlig det store Antal, saavel af Arter, som af Individer, hvori de optræde. Medens vi her i Danmark have 44 Arter af Patte-dyr, træffe vi i en enkelt Orden af Insekterne, s. Ex. Billerne, hos os alene noget over 2200 Arter, og medens Linné i den sidste Udgave af sit System, omtrent for 100 Aar siden, angav alle de paa hans Tid bekjendte Dyr til 6700, kjende vi nu af en enkelt Familie af Billerne, nemlig Snudebillerne, 7000 Arter, fordeelte paa 630 Slægter.

Er saaledes Leddeddyrenes Artsantal langt større end nogensomhelst anden Dyrerække paa Jorden, saa gjælder dette endnu mere om Individernes, der i Regelen optræde i saadanne Skarer, at man reent maa opgibe at ansætte deres Mængde i Tal. Leddeddyrene findes i Havet og i de ferske Vand, paa Jordens Overflade og under den; ingen Plante og intet Dyr kan gaae fri for disse Skabninger, der snart anfalder dem udvendig fra, snart trænge ind i deres Indre, for i kortere eller længere Tid at føre de Organismers Op-løsning imøde, som de angribe.

Det er indlysende, at Dyr, der optræde under saadanne Forhold, maae spille en stor Rolle i Naturen, og bliver deres Virksomhed i Almindelighed upaaagtet eller overseet, saa ligger dette deels i deres ringe Størrelse, deels deri, at vi ere vant til, at Alt skal gaae, som det gaaer, — uden at man nøiere tænker over Aarsagerne dertil. For Naturforskeren derimod, der ikke blot lader sig nøie med at betragte og undersøge de ham omgivende Naturgjenstande, men ogsaa spørger om deres gjensidige Forhold til hverandre, for ham bliver Leddeddyrenes Række af den højeste Betydning. Uden dem vilde Planteverdenen tage en saadan Overhaand, at den vilde kvæle alt andet organisk Liv paa Jorden; uden dem vilde der deels i Havet, deels paa Landet ophobe sig Masser

af gjærende og forraabnende Plante- og Dyrestoffer, kort sagt: uden dem vilde hele det organiske Liv paa Jorden slet ikke kunne bestaae.

Netop paa Grund af deres Mæsse og ringe Størrelse, virke Leddebyrene saa overordentlig kraftig; men netop paa Grund deraf blive de i Almindelighed overfete; kun naar de naae en betydeligere Størrelse, eller naar deres Virksomhed griber forstyrrende ind i Menneskelivet, vække de den almindelige Opmærksomhed; disse to Forhold findes næppe stærkere udtalte hos noget Insekt end hos Vandregræshopperne, og disse Dyr have derfor fra de ældste Tider havt en udstrakt, om end sørgelig Berymmelse.

Græshopperne høre til en Afdeling af Insekterne, som man, paa Grund af et eiendommeligt Forhold i Mundens Bygning, har kaldt de Hjelmskjæbde, og som indbefatter under sig en Mængde Insekter af meget afvigende Udseende. Herhen høre f. Ex. Guldfmedene, Døgnfluerne, Termiterne, Jordkræbsene, Faarekyllingerne, Drentvistene, Rafferlakkerne, Spøgelserne, de vandrende Blade o. fl. andre. Foruden at de alle stemme overeens i Mundens Bygning, udmærke de sig ogsaa, som forresten mange andre Insekter, derved, at de have en saakaldet ufuldstændig Forvandling.

Hos de fleste Insekter, f. Ex. Billerne, Bierne, Fluerne, Sommerfuglene og endnu nogle andre, see vi, at der ud af Ægget kommer et Dyr, der slet ikke ligner Moderdyret; det er vel noget forskjelligt for hver enkelt af disse Ordener, men alle stemme dog overeens deri, at de mere eller mindre have en Ormform. Dette Dyr, Larven, spiser meget graadig, voxer stærkt og skifter Hud en 4—5 Gange; noget efter det sidste Hudskifte bliver den urolig og tilshneladende syg; den tager ingen Næring til sig, den skrumper sammen, og istedetfor at døe, som man af dens Udfærd skulde have ventet, omgiver den sig med et forskjellig dannet Hylster, hvori den stille ligger hen. Dette er den anden Periode af Insektets Liv, det er en Ovaletilstand, i hvilken det tærer paa det Fædt, som det har samlet som Larve. Endelig, efter kortere eller længere Tids Forløb, brister Puppehylsteret, og ud af det kommer det forplantningsdygtige Insekt, som nu ligner Moderdyret.

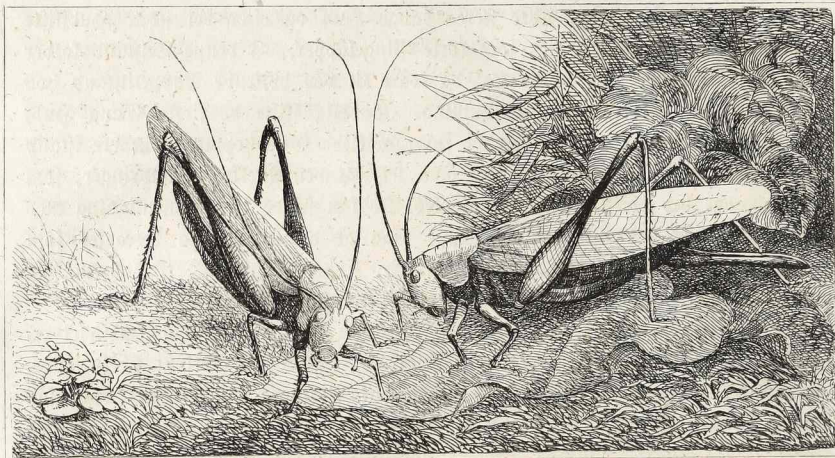
En saadan Række af overraskende Forandringer, som man har vedtaget at kalde en fuldstændig Forvandling, finder ikke Sted hos Græshopperne. Om Foraaret udklækker Solvarmen Æggene, der have hvilet Vinteren over i Jorden, og ud af dem kommer nogle Dyr, som naturligtviis ere langt mindre end Moderdyret, som mangle Binger og Forplantningsredskaber, som ere anderledes farvede, men som man dog strax kan kjende som unge Græshopper. De tage

nu Næring til sig, vore, skifte flere Gange Hud og efter det sidste Hudskifte begynde Vingene at vise sig, som korte Vingelapper. I denne Tilstand kalder man dem Nympher, og denne skal da svare til den hvilende Puppertilstand hos Insekterne med fuldkommen Forvandling. Endelig skifte de sidste Gang Hud, hos os henad Høsten, og nu ere de fuldtudviklede Græshopper, som ere istand til at forplante sig. Imidlertid seer man let, at den Række Forandringer, som de undergaae ved deres Hudskifter, aldeles ikke kan stilles i Sammenligning med Forvandlingerne hos den første Gruppe, saa at det mere maa betragtes som en slet og ret Væxt, saaledes som vi f. Ex. finder den hos Hvirveldyrene, og nærmest hos Slangerne, hvor lignende Hudskifter finde Sted.

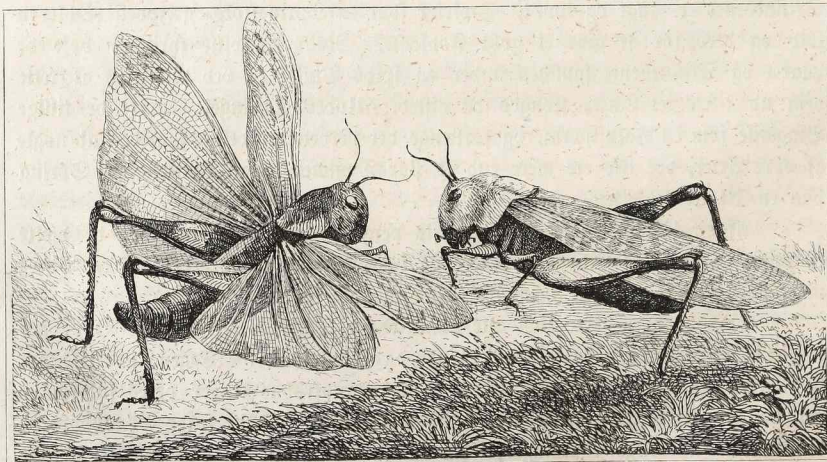
Græshopperne ere Insekter af en betydelig Størrelse; deres Hudskellet er, som alle de Hjalmskjæbedes, blødt og seigt, og da de saagodt som udelukkende, paa Grund af deres Næring, ere bundne til Planteverdenen, have de ogsaa antaget dennes Farver. Saaledes have vi en Hebeart, der er brunliggrøn med hvidrøde Undervinger, Lyngens Farver; vore Eng- og Skovarter ere lysegrønne, og andre, der leve paa høi, tør Skovbund, ere brune; derimod optræde aldrig metalliske Farver. De bevæge sig deels ved Spring eller Hop, hvoraf de have faaet deres Navn, deels ved Flugt. Springet, der er kraftigt og sikkert, udføres ved Hjælp af de bageste Been, der ere bleve til Springbeen; Laaret er kraftigt og tykt, fordi det indeholder de store Muskler, der udføre Bevægelsen, Skinnebenet er langt og tyndt, og virker som en Springstof, og Foden er bleven flad og bred for at give et godt Fodfæste. Naar de ville springe, bøie de Laaret og Skinnebenet sammen under en spids Vinkel og ved pludselig at rette dem ud i en ret Linie, slynges de afsted. Under Springet benytte de tillige Vingene som en Faldskjærm, og forlænge det derved betydelig, saaledes at nogle af vore Arter, der ikke ere mere end et Par Tommer lange, kunne gjøre Spring paa en 10 til 12 Alen.

Af de 4 Binger ere de 2 øverste pergamentagtige og farvede; de dække de underste, som ere hudagtige, brede og i Hvilen sammenfoldede som en Bifte; undertiden ere de alle fire hæmmede eller mangle aldeles.

Græshopperne ere, som alle planteædende Insekter, selskabelige Dyr, der i Millioner opfylde vore Marker, Eng og Skovplainer. Eggene udvikles om Foraaret, og først henad Sommeren naae de udkrøbne Unger deres fuldkomne Størrelse og Udvikling. Efter deres Bygning og Ledemaade falde Græshopperne i to meget naturlige Afdelinger, som man med danske Navne maastee kunde betegne som Skovgræshopper og Markgræshopper.

De første udmærte sig derved, at deres Følehorn ere særdeles lange (et Par Gange længere end Dyret), og at Hunnen er forsynet med en lang fremragende Væggebraad til at anbringe Eggene med; da denne har en vis Lighed med en Sabel, kaldes de ofte i Folkesproget Sabelgræshopper; de finde fortrinsviis spale, styggefulde Steeder og findes derfor hyppigst i Skove, Haver og Smaalunde.

Markgræshopperne have korte, noget fladtrykte Følehorn, og Hunnen mang-

ler Læggebræden; de opholde sig paa solrige Steder, men ere ikke bundne til nogen bestemt Bund, og findes derfor baade paa Heber, i Skove og paa fri Mark.

En stor Giendommelighed ved Græshopperne er, at de i visse Tiemed give meget lydelige Toner fra sig, og at de, for at opfatte og skjelne mellem disse Toner, ere i Besiddelse af et særdeles vel udviklet Øre; et Redskab, som man endnu ikke, trods al anvendt Møie, har kunnet finde hos de andre Insekter. Maaden, hvorpaa de frembringe disse Toner, som vi høre hver Sommerdag og hver stille, varm Sommernat, er noget forskjellig hos de to Afdelinger. Hos Markgræshopperne skeer det derved, at Baglaarets indre Rand, der er forsynet med en fiin savtagget Riste, hurtig gnides mod en tilsvarende Riste paa Dvervingernes Sider; derved sættes disse i Svingninger, og der opstaaer en skarp, gjennemtrængende Tone, der har en Deel Lighed med Trillerne af en fjern Vægterpibe. Skovgræshopperne bevæge derimod blot de opløste Bingedækker mod hverandre, og frembringe, ved et lignende Risteapparat, Lyden. Imidlertid er det kun Hannerne, der „slynge,“ Tonerne tjene som Koffetoner for Hunnerne, og er altsaa noget Tilsvarende til det, vi finde hos Fuglene; Hunnen har vel svage Spor af Hannens Sangapparat, men formaaer ikke at frembringe nogen Lyd med det. Alt efter som Vingerne ere længere eller kortere, efter som Vingerne eller Venene bevæges langsommere eller hurtigere, opstaaer der en saa forskjellig Tone, at en nogenlunde øvet Kjender af disse Øyr, ligesaa let opfatter Arten, som man kjender de forskjellige Fugle paa deres Sang.

I Forbindelse med Sangen staaer Græshoppernes saa tydelig udprægede Øre, der i hdre Bygning noget minder om Fjirbenenes, ihvorvel det findes paa et ganske andet Sted, nemlig hos Skovgræshopperne paa den øverste Deel af de forreste Skinnebeen, og hos Markgræshopperne tæt oven over Baglaarenes Indledningssted. Det bestaaer af en hdre Nabning, hvorover der er udsprendt en tynd, perlemorsglindsende Hud, Trommehinden; indensfor denne er et Huulrum, der optages af en vandsyldt Blære, hvorpaa Hørene udbreder sig. I ældre Tid antog man hele dette Apparat for en Slags Sangbund, bestemt til at opfange og forstærke Lyden; men nyere Tidens Undersøgelser have med tilstrækkelig Skarphed godtgjort dets Betydning som Høreorgan.

Da Græshopperne ere bundne til Planteveddene, rette de sig ogsaa saaledes efter denne, at de aftage mod begge Polerne, hvor Vegetationen er fattigere og tiltage, saavel i Størrelse, som i Arts- og Individantal

mod Equator, hvor de hyppigt anrette Odelæggelser, imod hvilke alle andre Odelæggelser af Insektter reent træde i Skyggen. „Vi ere Herrens vældige Hærskarer,“ siger Græshoppen i et arabisk Sagn til Mahomed, „vi frembringe hver 99 Eg, og hvis Hundrebet blev fuldt, vilde vi fortære Alt paa Jorden og i Jorden og Jorden selv med.“

Under Navnet „Vandreggræshopper“ gaaer imidlertid ikke een enkelt Art; men enhver større, i Masse optrædende Art af Markgræshoppernes Familie, betegnes af de Rejsende, fra hvem vi have de fleste Efterretninger, med dette Navn. Disse store Græshoppers rette Hjem er de vidtstrakte Stepper i Afrika, Arabien og Siasien; men naar de paa Grund af deres umaadelige Mængde begynde at mangle Føde, kaste de sig over de tilgrændsende Lande, sætte over Middelhavet, styrte sig over hele det sydlige Europa, ja trænge selv op i Mellemtydsland, udbredende overalt paa deres Tog Hungersnød, smitsomme Sygdomme, Skraek og Forsædelse. Selv til England, Danmark, Sverrig og Norge komme de undertiden, og denne Art er det, som Linné først har beskrevet under Navn af Vandreggræshoppen.

Et Exemplar, som jeg i Efteraaret 1858 tog paa Strandmarkerne udenfor Charlottenlund, viste følgende Farver: Bøsen graa, Rinderne perlefarvede med mørkere ringformede Tegninger; Panden meget svag rødlig, næsten hvid med to himmelblaa Striber mellem Dinene; Munddelene rosenrøde, med Undtagelse af Overkæberne, der vare sorte ved Roden og indigoblaa ud imod deres Spidse; Dinene brune; Bispinene røvguldsende; Følehornene bleggule ind imod Roden, mørkerøde ud imod Spidsen; Forbryststykket var ovenpaa smudsigt rødbrunt, paa Siderne perlegraat; Mellem- og Bagbryststykket perlegraat, hist og her med lidt indblandet Rødt.

Bagkroppens øverste Led vare svagt olivengrønne, paa hver Side tegnede med to sorte Længdestriber; Bugleddene svagt perlegraae, deres bageste Rande noget rødlig; For- og Mellembenene perlegraae, med stærkt rosenrøde Saaler; Baglaarene perlegraae, paa deres indvendige Side indigoblaae; Knæene sorte, under dem et lysere gult Bælte; Skinnebenene lysegule med mørke, kraftige Torne; Overvingerne svagt rødbrune ovenpaa, paa Siderne med mange mørkere Pletter; Undervingerne grønne.

Længden af dette Exemplar, der var en Han, beløb sig til halvtredie Tomme; Vingefanget noget over fire Tommer. Dens Spring, der naturligtviis bleve understøttede af Vingerne, vekslede fra en 80—100 Alen.

Med denne Art maa man imidlertid ikke forvekle vor almindelige store grønne Sabelgræshoppe, der undertiden gaaer under Navn af Vandreggræshoppen; den hører til den anden Afdeling, nemlig Skovgræshopperne, og kjendes let ved sine meget lange Følehorn og derved, at Hunnen har Kæggebraad.

De Odelæggelser, som Vandreggræshopperne, ligesom de ældste Tider, have anrettet paa de forskjelligste Punkter af de tre gamle Verdensdele, ere saa storartede, saa forbaufende, at man maa have været Dienviidne for ret at kunne fatte dem. Kun Krigenes Rædsler og Pestens Odelæggelser kunne stilles i Sammenligning med denne Landeplage. Man tænke sig Landstrækninger, saa store som Zylland med Holsteen og Rauenborg, myldrende med Skarer af disse Dyr, for hvilke Millioner ere et for ringe Begreb; man tænke sig disse, opfyldende Luften, tætte som Fnuggene i en December=Sneestorm, formørkende Solen, kvælende Alt, Menneker og Dyr, som vove sig ud imellem dem; dækkende Blomster, Træer, Buske, kort hver Plante, som blot rager en halv Linie frem over Jorden, milevidt med deres talløse Masser. Man forestille sig fremdeles Jordoverfladen og Alt, hvad den bærer, overtrukken med et springende, hoppende, slagrende Dække af Dyr; et Dække, som ikke lader sig fjerne eller rive af; et Dække, der, lig en Nesfuskjortel, opæder og fortærer Alt, uden at der er Haab eller Mulighed til Redning. Man høre den Larm og det Spektakel, der opstaaer ved disse Skarers Vingeflag; Braget af de, ved deres tifold forræbede Vagt, omstyrte Træer, og den jævne, eensformige Lyd af disse forenede Myriaders Kjøber, en Lyd, som man bedst kan sammenligne med de knistrende Luer af en vidtudstrakt Ildbrand; man tænke sig tilsidst en saadan Egn Udseende efter at Græshopperne have forladt den; var den før blomstrende, rig og frugtbar, saa er den nu, ikke engang en Hebe, thi der er dog en Vegetation, men en øde, mørk, gold Udørk, stinkende affhyelig af disse Dyrs Lig og efterladte Extremiteter, der i store Bunker ligge spredte hist og her, en Udørk, hvor af og til et enkelt, ikke blot afbladet, men ogsaa afbarket Træ tjener til at bevise, at den engang har baaret en Vegetation. Man forestille sig tilsidst de fattige Beboere af en saadan Egn vansmægtende vandre om paa de før saa frugtbare Marker, forgjæves ledende efter en Draabe Vand, der ikke er bestemt af disse Dyrs Aabslær, forgjæves søgende efter en Frugt, en Plante eller kort sagt noget Spiseligt, hvorpaa de kunne stille deres Hunger; hvorledes denne twinger dem til at opsamle Kamelernes Gjødning for deraf muligviis at kunne udpille nogle ufordøiede Byg- eller Maiskorn, og hvorledes de endelig, naar selv denne sidste, kummerlige Hjælp er sluppen op, i Fortvivlelse døe af

Sult, Tørst og pestagtige Sygdomme, naar de ikke ere saa heldige at træffe en forbi dragende Karavane, til hvilke de kunne sælge deres Børn, for at undbrage dem og sig selv Hungersbøden. Man tænke sig Alt dette, og man vil da faae et Billede af en Græshoppeødelæggelse i Orienten, svagt og ufuldstændigt rigtig nok, fordi det savner Dienvidnets Kraft, men dog sandt og tilforladeligt.

De ældste Historiefrivere og Naturforskere omtale eenstemmig Græshopperne som en af de værste Landeplager, der kunne ramme de paagjældende Lande. Vi have saaledes allerede ved Moses Beretning om, hvorledes Græshopperne hørte til en af de ti Landeplager, der ramte Ægypten og bevirkede, at Israæliterne fik Lov til at drage tilbage til deres Fædreland; og allerede Naturhistorikeren Plinius fortæller, at der i Cyrenaica og paa Lemnos bestod Love, som gjorde det til en Borgerpligt tre Gange om Aaret at udrydde Græshopperne; først som Æg, dernæst som Larver og endelig som fuldkomne Insekter.

En engelsk Major Moore giver interessante Beretninger om Ødelæggelsen af Maharatternes Land ved Græshoppesværme: „Sværmen strakte sig i Rængden 500 engelske Mile (125 danske) og var saa tæt, at den formørkede Solen fuldstændig; man kunde ikke see 300 Alen foran sig. Denne Art var ikke Rinnés Vandregræshoppe, men en Art af blodrød Farve, Noget, som forogede det Rædselsfulde i denne uhyggelige Scene. Træer, Busse og Planter vare som overtrukne med et blodrødt Slør og Alt blev ødelagt; dog vare Fersentræerne de, der holdt sig længst, men selv disse bleve til Slutningen angrebne og afsnåvede.

Græshopperne ere de omstreifende Araberstammens naturlige Allierede; begge nære sig af Rov og Plyndring, og begge udbrede Rædsel og Ødelæggelse, hvor de drage frem. Naar Græshoppesværmen vise sig, juble Araberne; thi „El Khere“ (Velsignelsen) har viist sig; paa deres letfodebe Heste følge de Sværmenes Tog, og ved at myrde og plyndre de af Landeplagen nedtrykte Beboere, føie de nye Ulykker til den. I deres billedrige Sprog give de den den eventyrligste Skikkelse, medens der dog i deres Signelser ligger meget Sandt og Træffende til Grund. „Det er et mægtigt Dyr, den har Hestens Hoved og Elephantens Dine, dens Nasse er bred som Tyrens, og dens Bryst ligner Lovens. Af Ornen har den laant sine Vinger; den har faaet Kamelens Been og Strudsens Fodder, dens Hale er som Slangens og dens Bug som Skorpionens.“ En mægtig Skildring, ogsaa fuld af orientalske Billeder, men sand

og usiagtig, giver Propheten Joel af den, idet han beskriver den Græshoppe-ødelæggelse, som skal ramme Isøerne, paa følgende Maade:

„Herrens Dag er nær; en mørk og dum Dag, en Dag med Skyer og stor Dunkelhed er som Morgentaagen spredt over Bjergtoppene. Et stort og mægtigt Folk, hvis Rige ikke har været fra Dagens Begyndelse, og ei heller skal være efter dem, saa mange Aar, der er Slægt efter anden til. En Ild fortærer foran det og bagefter det brænder en Lue, foran det er Landet som Edens Have, men bagved det som en meget øde Ørk, og Ingen skal undkomme for det. Dets Skikkelse er som Hestes Skikkelse, og som Ryttere skulle derende. De skulle springe paa Bjergenes Toppe, rumle som Bogne og brage som en Ibslue, der fortærer Halm, eller som et mægtigt Folk, der har rustet sig til Kamp. For dets Ansigt skulle Folkene bæve, alle Ansigter skulle blive ganske blege.“

Heller ikke Europa er gaaet ganske fri for disse graadige Gjæster; naar Masserne i Afrika have naaet en overvættets Størrelse, og naar heftige sydlige Vinde have hjulpet til, er det undertiden lykkedes dem at sætte over Havet, og i flere Tilfælde have de nordlige Middelhavslande lidt ikke ubetydelig. — I Aaret 591 ødelagdes Sytalien forfærbelig af dem, og den af dem forarsagede Pest dræbte henved en halv Million Menneffer. 1478 angreb de det venetianske Gebeet og 30,000 Menneffer døde af Hunger. Til Rusland ankom der 1650 tre forskjellige Sværme, rimeligviis fra Høasiens Stepper; de drog gennem Rusland fra Øst til Vest, ødelæggende al Vegetation paa deres Vej, og endte i Polen og Lithauen, hvor Skarerne vare saa talrige, at de formørkede Solen, og at man paa 20 Skridt ikke kunde see fremragende Gjenstande. — Omtrent paa samme Tid led Frankrig betydelig af dem, idet der til Languedoc ankom saa betydelige Sværme, at store Marker i Løbet af tre Timer saae ud, som om de vare meiede og afhøstede. Efter Kornet angreb de fortrevs- viis Biiinbjerge og dernæst alle Løvtræer uden Forskjel; den Plante, der her holdt sig længst, rimeligviis paa Grund af sin Bitterhed, var Hampen; dog forsvandt ogsaa denne tilsidt sporløst. — Selv et Land, hvis Veliggenhed er saa nordlig som England, er ikke ganske bleven forskaanet, ihvorvel deres Angreb have været meget sjeldne. I Aaret 1748 ankom en betydelig Sværm dertil, men maa rimeligviis have været udmattet og forkommet, da de snart gik til Grunde uden at hngle og uden at anrette nogen slynderlig Skade. Denne Sværm lader til at have været Resten af de Masser, som Aaret iforveien hærge de Moldau, Wallachiet, Siebenbürgen, Ungarn og Polen, hvor de vare saa

talrige, at deres Måser lignede store Skyer, der formørkede Solen; en enkelt af disse Sværme, der var flere hundrede Favne i Gjennemsnit, fløi saa tæt, at man paa 30 Skridts Afstand Intet kunde see, og brugte desuagtet 4 Timer om at flyve forbi et enkelt Punkt, det saakaldte røde Taarn.

Danmark er aldeles gaaet fri for Insektødelæggelser af denne Natur, og den sinnéisse Vandreggræshoppe hører hos os til Sjældenhederne. Dog er den funden af og til om Esteraaret paa Saltholmen, Amager og de flade Fælledstrækninger, der strække sig fra Kjøbenhavn ned til Flasketroen, imidlertid er den altid optraadt enkeltviis og sporadisk, og forplanter sig næppe hos os.

Mærkeligt er det, at medens Vandreggræshopperne ere sjældne hos os, synes de i den senere Tid at blive mere udbredte i Sverrig. Den svenske Naturforsker de Geer iagttog i Aaret 1749 de første Vandreggræshopper i Sverrig, som han dengang opdagede, rigtignok i ringe Antal, ved Upsala, Voffta og paa de nærmeste Der omkring i Östersjön. Disse syntes at være Marodeurer af de talrige Sværme, som i 1748—49 hærgebe forskjellige Egne af Europa. I de nærmest paafølgende hundrede Aar iagttog man saa godt som ingen Vandreggræshopper, og først i den sidste Tid have de viist sig i større Antal. I Midten af August 1847 kom en Flok tæt udenfor Lund, som, uden at være saa særdeles talrig, dog kom flyvende med en saadan Støi, at Kvæget paa Markerne slog sig løs og at Heste løbe løbske. Efter et kort Ophold drog de atter nordpaa. En Maaned senere kom en ny Flok vandrende til Ömnegnen omkring Lund, men lode sig dog nøie med at afæde Græsmarkerne, da Høsten allerede var forbi; især yndede de Bladene af Kartoflen, som de aldeles afaade. Endnu langt ind i October vedbleve de at vise sig enkeltviis, deels paa Lunds Gader, deels paa Markerne deromkring, hvor de, uagtet Esteraarsfulden allerede var bleven søkelig, fløi og hoppede saa livlig omkring som i August Maaned. En svensk Entomolog v. Borch gjorde ved denne Leilighed nogle interessante Zagttagelser over den Maade, hvorpaa Vandreggræshoppen fortærer sit Foder. I Fangenskab aab hvert Individ omfrent en Haandsfuld Græs om Dagen; de toge fat paa Græsstraacet med Forsødderne, bødte det sammen og lode det saaledes lidt efter lidt glide igjennem Overlæbens rendeformede Udfjæring ned i Svælget. Græsstraacet fiindes derved ikke med Overkjæberne, men det knuses blot mellem Overkjæbernes indre riflæde Flader, saa at Saften presses ud. Dette kan man see af de lange, sorte Excrementer, som lade sig rulle op, og vise Græsstraactets oprindelige Form og Længde, kun med den Forandring, at det seer ud som om det var kogt. Da det saaledes især kun er Saften, som Vandre-

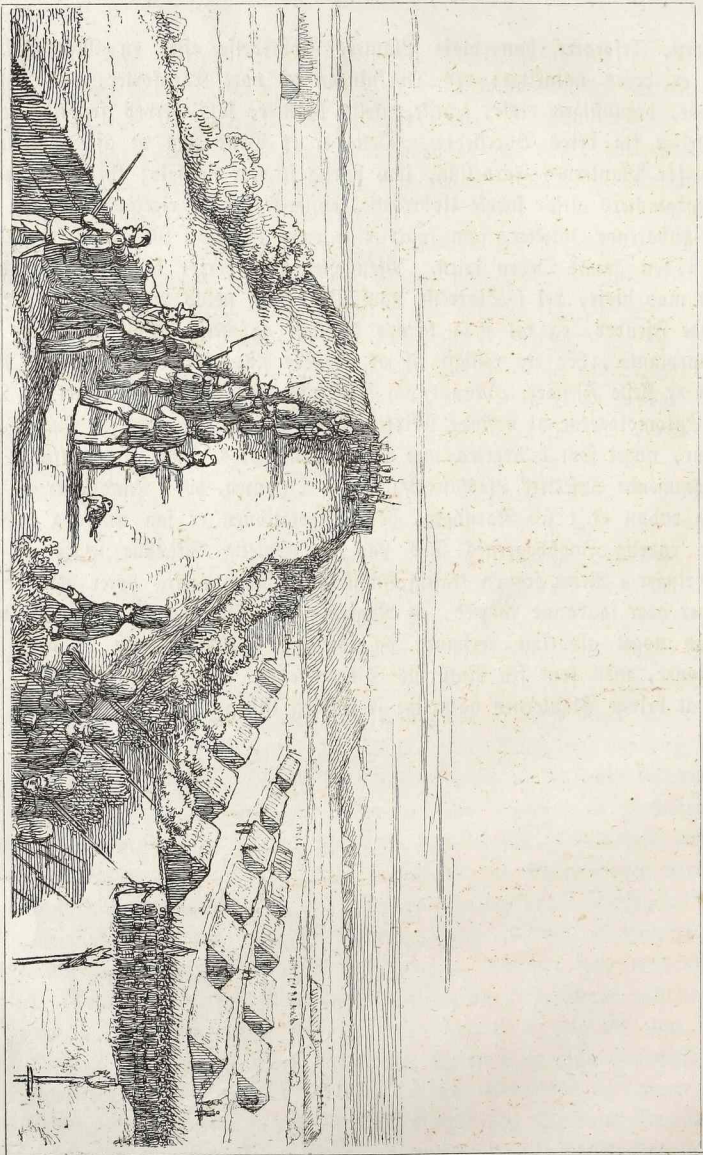
græshoppen optager af Planterne og fordøier, seer man let, at dette maa bidrage meget til deres Graadighed. Endnu mærkeligere er det, at man i Søverrig af og til har truffet, deels Nymphæer, deels nylig udbrøbene Individuer af Vandregræshoppen; sikkert er det, at den yngler der, men om den gjør det hvert Aar, eller kun i enkelte varme Somre, er ikke afgjort. Foruden ved Lund, har man truffet den paa Gothland, hvor den især var almindelig paa Flyvesandsstrækningerne ved Olle Han.

Hvilke de Betingelser ere, der bevirke, at Græshopperne i enkelte Aaringer vise sig i saa uhyre Mængder, og i andre næppe bemærkes, kjende vi endnu ligesaa lidt med Sikkerhed, som hvorfor Oldenborrene hos os, med Mellemrum af visse bestemte Perioder, optræde mæsseviis; formode maa man, at det er visse, gunstige Livsbetingelser, saasom Varme, overflødig Næring, Mangel paa insektædende Fugle og Pattedyr, der for enkelte Aar kunne være rigeligere tilstede end for andre, der bevirke det. Først naar Yngelen bliver saa talrig, at en enkelt Egn ikke kan tilbyde dem tilstrækkelig Føde, begynde de at vandre, ikke i nogen bestemt Retning, men efter de Punkter, der kunne tilbyde dem den rigeligste Næring. At de paa disse Vandringer kunne sætte selv over brede Bælte, som for Exempel Middelhavet, er utvivlsomt; dog er det ikke Dyrets Flyvedygtighed, der bevirker dette; thi som alle Græshopper flyver Vandregræshoppen tungt og i afbrudte Sæt, men derimod Strømninger i Atmosfæren; saasnart disse høre op, falde de i Havet, drukne og skylles til Land, ligesom vi hyppig see det ved vore Kyster med en Mængde Insekter, især Oldenborren. Et godt Beviis paa, at det er Luftstrømningerne, der føre dem med sig, afgive blandt andre en Beretning af Capitain Stokes paa Skibet Georgia. Den 21 November 1811 befandt han sig i en Afstand af 50 Mile fra de canariske Øer, som være det nærmeste Land; Skibet gik med en svag Brise af Syd-Vest, der lidt efter lidt løiede af og gik over i fuldkomment Vindstille. Pludselig begyndte nogle Skyer at nedsende en formelig Regn af Græshopper, der i Tusindeviis bedækkede Skibets Dæk og dannede et tæt Dvertærf, saavel paa dette, som paa Havoverfladen i en vid Strækning paa begge Sider. Denne Regn vedvarede lige saa længe, som Vindstillet stod paa, omtrent 1 Time, og de nedstyrtende Græshopper syntes ikke i mindste Maade at være udmattede, men stræbte deels ved Spring, deels ved Flyven at unddrage sig Mandskabets Forsølgelser.

Efter at have betragtet Græshoppernes vidtstrakte Tøge, og de af dem foraarjagede Odelæggelser, maa man i første Dieblik komme til den Erkjendelse, at de ere Dyr, absolut skadelige for Planteverdenen; Stabninger, som man helst maatte see udryddede af Jordens Overflade; og dog faaer man en ganske anden Overbeviisning, naar man betragter dem fra et almindeligt naturhistorisk Standpunkt, som Led i det store Naturhele.

Allt Liv her paa Jorden, det være sig bevidst eller ubevidst, falder i to store Afdelinger, det dyriske eller animale og det plantelige eller vegetative; to umaalelige Riger, der i deres Yderpunkter, i det Mindste for Dieblicket, synes at støde sammen, men som dog i deres almindelige Virkninger vise sig yderst forskjellige. Disse to Riger staae i den nøieste Bærelsvirkning til hinanden, og derved tillige i et meget bestemt Afhængighedsforhold. Planteriget forskaffer ikke alene de plantædende Dyr deres Næring, men sørger ogsaa indirekte derved for, at Rovdyrene ikke savne deres for dem bestemte Føde; men ikke nok hermed; selv den Luftart, som alle Dyr uden Undtagelse indaande, Isten, frembringes stadig i passende Maal ved Planternes Udaanden. Paa den anden Side frembringe Dyrene, ligeledes ved Udaanden, Kulstyren, den for Planterne nødvendige Rindluft, og forskaffe tillige, deels ved deres Gjødning, deels ved deres Forraadnelse, en Mængde kemiske Stoffer, som ere ligesom nødvendige for Planternes Liv. Vi kunne derfor ikke tænke os det ene af disse Riger borte, uden at det andet, efter længere eller kortere Tids Forløb, vil følge det i Undergangen; men heller ikke maa det see, at det ene af disse Riger griber væsentlig ind i det andet's Rettigheder og truer det med Undergang, og herfor har Naturen sørget paa forskjellig Maade. Iblandt Dyrene er det deels Rovdyrene, deels de snyltende Former, der sætte Grændser for Arternes og Individernes altfor store Udbredelse; men iblandt Planterne have vi kun de snyltende Former tilbage, de andre mangle. Det er derfor nødvendigt, at Dyreverdenen optræder som plantødelæggende, og iblandt dem indtage Lededyrene et ubetinget Herredømme paa Grund af deres store Udbredelse og tallose Masser; et Herredømme, hvorimod alle de andre plantædende Dyr ere at betragte som forsvindende Størrelser. Lededyrene ere Planteverdenens Beherskere, Insekterne paa Landet, Kræbsdyrene i Havet; de ere at betragte som Styrrerne i hele det store Massineri. Overalt, hvor en Plantearart vil trænge sig frem og gjøre sig gjældende, der ere Insekterne de, der vise den indenfor de rette Grændser og tæmme dens Udbredelseslyst. Naar derfor Mennesket ved kulturmaassig Dyrkning fremfyrer og understøtter de Planternes Væxt, som ere nødvendige til hans Ophold paa

Jorden, beforder han disse Planter's Udbredelse efter en Maalestok, som ikke er deres naturlige; ved Dykning af vore Kornsorter, ved Anlæg af Skove, begunstiges visse, ganske enkelte Planter, som derved fordrive de andre naturlige fra deres Bopesteder. Dette er et Brud paa de af Naturen givne Love for Planter's Fordeling, som hurtig straffer sig selv; thi netop ved disse Culturplanter's altfor stærke Udbredelse, opstaaer der en rigeligere Næring for de dem tilhørende Insekter, som snart ville være tilstede i Myriader for at bringe Alt i den gamle Orden igjen. Mennesket maa derfor bestandig være paa sin Vagt mod disse, vel i Størrelse uanseelige, men netop ved deres Masse yderst farlige Fjender, og det maa kæmpe kraftigt og meest udholdende netop for de Culturplanter, der ere villigst til at udbrede sig; thi netop dem har Naturen givet de fleste Fjender. Rundt om i Europa har det derfor været en Opgave for Entomologerne at udfinde Midler, hvorved man kan afværge Angreb af den Natur, noget som i Regelen med Lethed kan gøres, naar man tilfulde kjender vedkommende Insekter's Livshistorie; men i Orienten, hvor Kundskaber til deslige Ting endnu er i sin Barndom, hvor Vegetationen er saa uendelig rypig, og hvor endelig Indbyggernes Tro paa en ubøielig Skjæbne lægge de største Hindringer i Veien for en kraftig Indskriden, netop derfra hører man de største Klager over saadanne Angreb, — Angreb, som ville vedvare, saalænge der ikke gøres noget alvorligt derimod, og som vel søelig ramme de agerdyrkende Nationer, men som fra Naturens Side ikke ere Andet end retmæssige Forsøg paa at bringe Planter's naturlige Fordeling tilbage.

Annapolis.

Dannevirke.

Der sad en Dronning paa Jellinggaard,
 Saa lys og liflig som Sol i Vaar,
 Saa from af Hjerte som klog og suid,
 Saa stærk af Villie som blød og mild;
 Ved Folkets Bugge en Moder om,
 Som saae dets Skjæbne forud i Drøm,
 Som næred det ved sit varme Bryst,
 Og var i Fare og Nød dets Trøst;
 Hvis Omhu havde dets Hjem beredt
 Og lært det føle, at det er eet;
 Hvis klare Syn og hvis vise Raad
 Det samlede først til en fælles Daad. —
 Nu er forgangne ni Hundred Aar,
 Og ofte skiftede Folket Aar,
 Og ofte værged det slet sin Arv,
 Og ofte vidste det ei sit Tærv,
 Men ikke har det sin Moder glemt,
 Hvis Støv i Jellingehøi er gjemt;
 Og ingen Dronning har Danmark høvt,
 Om hun var hjærlig og from og god,
 Om hun end styred med Mandens Kraft,
 Hvem Folket elsker som Dannebod.

De danske Kæmper i Viking soer,
 Og Trælle dyrked den fede Jord,
 Og Dvinder raadte for Huus og Hjem,
 Og Dronning Thyra sad fremst blandt dem.
 Da tyktes Saxerne det var bedst

At være Sydens ubudne Gæst.
 De mykred ind i det aabne Land
 Og fore fremad med Mord og Brand.
 De fyldte Pose, de fyldte Sæk,
 Og hasted atter med Byttet væk,
 Før Vikingstaren tilbage kom;
 At møde den de ei støtted om.
 Da lued Dronningens Kind af Harm,
 Og Hjertet blødte i hendes Barm,
 Og Tanken glimted i hendes Sjæl,
 Og Raad hun pleiede med sig selv:
 „See, Gud har sat om det danske Land
 „En Vold af Bølger, en Muur af Vand,
 „Som nok skal holde i Farens Stund,
 „Mens Vikingstammen staaer frist og sund.
 „Mod Syd kun fattes det Hegn og Led;
 „Der aabner Veien sig jevn og bred
 „For graadig Fjende og troløs Ven.
 „Men jeg vil stoppe det Gab igjen.
 „Hvor ingen Bølge mod Stranden slaaer,
 „Og ingen Strøm imod Havet gaaer,
 „Der vil jeg dæmme med Steen og Jord.
 „Hvor Sylland sænker sin brede Nas
 „Mod Vestens Sumpe og Sliens Fjord,
 „Der vil jeg lukke med Bom og Laas.“

Saa vide ginge de Herrebud:
 „Til Vaar maa Viking ei drage ud.
 „Hver forlig Kæmpe, hver Bonde fri,
 „Om han boer nær eller han boer fjern,
 „Skal møde Dronningen Vest for Sli,
 „Og hjælpe hende at bygge Værn!“
 Og Alle gjorde de, som hun bød.
 Saa snart det vaared og Isen brød,
 Fra Staanes Kyster og Danmarks Der
 De Snekker iled for bliden Bør.

Og Iyden ikke tilbage stod,
 Men han red ud paa sin Ganger god.
 Og Angelboen ei hjemme sad,
 Han aged efter med Al og Mad.
 Og der de naaede til Stevnet frem,
 Da var alt Dronningen der før dem.
 Hun flux forklarer dem hvad hun vil,
 Og deler hver Mand hans Gjerning til.
 De hugge Stammer fra Rod og Green,
 De spidse Pæle, de slæbe Steen,
 De drage Graven ad Heden hen,
 Og høine Bolden med Jord fra den,
 De lægge over af Tørv et Tag,
 De reise Taarnet af Bjækkelag.
 Og der det lakked mod Zulen hen,
 Saa drog de Alle hjemad igjen;
 Thi da var Dronningens Gjerning gjort,
 Og Bolden stod der med Taarn og Port.
 Da blev ved Porten en Kure sat,
 Som skulde vogte den Dag og Nat,
 Og slippe fredelig Vandrer ind,
 Men holde luffet den tæt og fast
 Mod Hver, som kom der med Dndt i Sind,
 Mod fremmed Vælde og Overlast.

Og Bolden staaer der den Dag idag.
 Og den har trodsset saamanget Slag,
 Og den har standsset saamangen Fod,
 Og den har druffet saameget Blod.
 Mod den har stormet den thdske Hær
 Med Ild og Dxe og Sphd og Sværd.
 Paa den har kæmpet den danske Mand
 For Frihed, Ere og Fædreland.
 Med Taarer sanded de thdske Møer,
 At Danmark havde saa haard en Dør;
 Dog stundom kom der saa stærk en Trop,

At den med Møje brød Døren op.
 Men tog saa Drotter ved Danmarks Ethr,
 Som huffed Fortidens Være dhr
 Dg tyded Fremtidens dunkle Træk,
 Saa fort da høded de Boldsens Bræk;
 Dg Taarnet peged igjen mod Sky,
 Dg Porten lukkedes til paanh.
 Omfider kom der en skummel Tid,
 Da Kræften spildtes til indre Strid;
 Da Herre spilled hver Herremand,
 Dg Bonden sukked i Trællestand;
 Da Rigens Lande var Pant for Gjæld,
 Dg Drotten raadte knap for sig selv;
 Da Magten atter af Nytt blev født,
 Men Folkelivet laa næsten dødt
 Dg gisped under et Trælleaag
 Af fremmed Tanke og fremmed Sprog;
 Da Danmarks Løver til Heste blev,
 Som pløied Krønnikens Overdrev;
 Da Danmarks Hjerter ifkun slog til
 Som Regnepenge i Kortenspil;
 Da Danmarks Bildmænd med Skjorter paa
 For Borde maatte hos Tydsken gaae.
 Den Bold, som stulde for Strømmen stemt,
 Laa da fornegtet, forsømt og glemt;
 Dg Taarnet vakked og styrked ned,
 Dg Porten blev til en Gade bred,
 Dg Tidslens Stængel og Skræppens Blad
 Som Vagter ene paa Boldsen sad.
 Dog qvaeltes ikke den danske Land
 I Spændetroie og Ledebaand;
 Det danske Hjerter i Løndom slog,
 Dg talte stundom sit eget Sprog.
 Der lyder end fra hiin mørke Tid
 Saa klar og klinger en Stemme hid,
 Som klager dens bitre Nød og Trang,
 Dg maner til Liv og Haab og Mod,

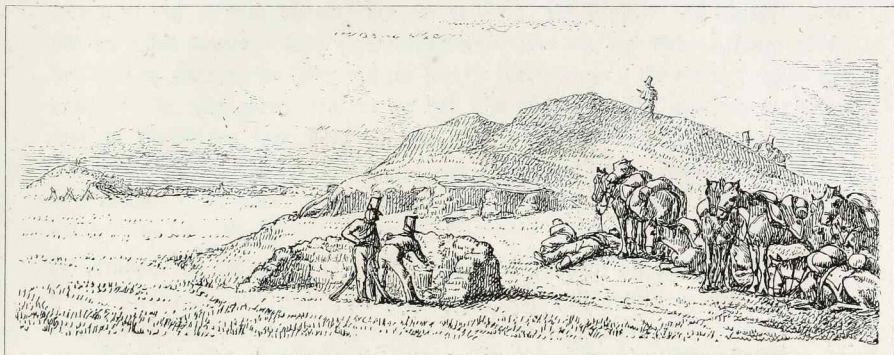
Dg kalder til Børn for Bæng og Bang,
 Dg det er — Visen om Dannebød.

Den Vise bruste ad Torvet hen
 Fra femten Tusinde danske Mænd;
 Dg der var Alvor i deres Bryst,
 Dg der var Styrke i deres Røst.
 Den gjenopvakte hiin Hveraarsdag
 Det fulde, mægtige Hjerteslag,
 Som rullede gjennem den gamle Tid,
 Naar Folket sloffede sig til Strid;
 Den gjenoplived hiin Villie stærk,
 Som grundede Dronning Thyras Bærk,
 Dg bort den pusted alt Trægt og Tungt,
 Saa Folket atter var frit og ungt.
 Snart lød „til Vaaben“ Kong Fredriks Bud,
 Da drog dets Sønner i Veding ud.
 Mens Oprørsheeren foran de jog,
 Mod Sønder atter de Veien tog;

Og der de komme til Eliens Bred,
 De søgte den gamle Grændses Sted.
 Da fandt de Volben, som den var lagt,
 Bevaret af Glemsel og Foragt.
 Dens Fod var nappet af Flovens Skaar,
 Dens Side trampet af Røer og Jaar;
 Hift gjennem Bæggen var Veien brudt,
 Her ned i Mosen var Skrænten studt;
 Men Volben løstend endnu sin Ryg
 Høit over Hede og Mark og By.
 Den var ei længer en Skandse tryg,
 Men bag dens Levninger var et Py,
 Hvor det var sikkert at holde Vagt
 Og godt at stride mod Overmagt.
 Her stod de Danste hiin Paastedag,
 Da Psalmen endte med Vaabenbrag;
 Da Wrangel troede, at det var let
 At jage den lille Skare hjem,
 Men havde vundet, da Nat brød frem,
 Et Natteleie paa samme Plet;
 Da Væssføe maalte sit Ribbersværð
 Med Tydsfflands broutende Forbundsøher,
 Og spillede med den om Seirens Priis,
 Og folgte den Jord i Tommeviis.
 Her stod de Danste for anden Gang
 Hiin Sommer hed og hiin Vinter lang,
 Da Isteddagene haarde Dyft
 I Slesvig hadde gjort reent og lyst,
 Mens Fjendehæren end laa paa Luur
 Og klækked Rænker bag Rendsborgs Muur.
 Her stod de Svende i Ratten luun
 Og speidede gjennem Mosens Damp,
 Og redte, trætte af Dagens Kamp,
 En Seng i Lynge saa blød som Duun;
 Her stod de Samme i Sne og Slud
 Og stirrede fjækt i Mulmet ud,

Dg tænkte sig Baal af Lyngens Top,
 At tõe de stivnende Lemmer op.

Bagtilden er slukt og Krigen endt,
 Dg Folkets Tanke og Hu er vendt
 Til andre Syssler, ad andet Hold,
 Dg øde ligger den gamle Vold,
 Dg trampes atter af Dvægets Hov,
 Som havde Danmark ei Bærn behov,
 Som Kampen fornyts var ført for Spøg
 Dg Bennegæder dens dybe Saar,
 Som Tvisten, der vared i tusind Aar,
 Var slettet ud ved et Bennestrog.
 Men atter gaaer der af Branden Røg;
 I lyse Luer engang den slaaer.
 Da gjælder det, om den Aand er stærk,
 Som taler til os fra Thyras Værk;
 Om Hjertet, der styred hendes Raad,
 Er mægtigt at føde mægtig Daad;
 Om Herren, de Svages Skjærm og Skjold,
 Som aldrig i Nød vort Land forlod,
 Vil skjænke os Visdom og Kraft og Mod
 Til atter at lukke Thyras Vold.

Fugl, Prindsesse og Hest.

Et jydsk Folkeeventyr.

Det hændte sig engang, der var en Konge, han havde tre Sønner, og saa havde han en Guldbild, som bar Guldblade, men hver Nat blev der et Blad borte. Saa siger han til den ældste Søn, at han skulde passe paa i Nat, hvem der tog det Blad. Ja, han sad over Altilben, til det blev henvend Dag, saa faldt han i Søvn, og om Morgenen var Bladet alligevel væk. Saa sagde han til den anden Søn, at han skulde passe paa, og det gif ligesaadan. Saa sagde han til den tredje Søn, og det var den yngste, at han skulde passe paa; han tog en Pind med sig og en Kniv og vilde sidde og snitte, for at holde sig i Arbejde. Henimod Dag kommer en graa Fugl og sætter sig i Træet og napper paa Bladet; Prindsen lister sig saa stille hen, faaer fat i Halen af Fuglen, og Fuglen fløi og han beholdt Halen. Da havde han den at vise sin Fader om Morgenen. „Det maa da være en kostbar Rede, den Fugl har, som den har hentet Guldblade til i saa mange Aar,“ sagde Faderen, og nu skulde da Sønerne ud at lede om den Fugl; de fik Mad og Penge med og fulgtes saa ad ud i den vide Verden. Men da de kommer ud i Skoven, der stilles Veien ad og bliver til tre Veie, og saa vilde de hver gaae sin Veie; men før de skiltes, stak de hver sin Kniv ind i et Træ ved Veien, og det skulde være et Tegn for de Andre, at den, som kom først forbi Træet igjen og havde Fuglen med sig, han skulde trække sin Kniv ud af det igjen.

Den Yngste, som havde Halen med sig, han gif nu sin Veie, han kom langt ind i den tætte Skov, og der stod en Ulv tet foran ham, og han tænkte: Det er reent galt; jeg tør ikke gaae omkring den, og ikke heller tør jeg gaae tilbage, men saa sagde Ulven: „Kom du kun og sid paa min Ryg; jeg veed nok, hvor du skal hen.“ Prindsen tænkte: Det maa nok være en sjelden Ulv, siden den kan snakke; saa satte han sig paa dens Ryg, og Ulven rendte med ham. Saa rendte han mangfoldige Mile med ham, til de kom op paa en stor Bakke.

„Staa nu op paa min Ryg og see, om du ikke kan see en Stjerne i Øster.“
 So det kunde han. „Ja der skal vi nu hen,“ sagde Ulven, og saa rendte den med ham, til de kom derhen; det var et Slot, der skinnede saa stærkt, og der var en Skov derved. Saa siger Graabeen: „Nu vil jeg blive i denne Skov, saa kan du gaae op og give dig ud for en Fuglefænger; thi deres Fuglefænger er død.“ Ja, han gjorde saa, og da han kom op paa Slottet, saa var det tækket med de Guldblade, som Fuglen havde hentet.

Ulven havde sagt til ham, at han nok kunde kjende Fuglen, den hang i et Guldbuur, og naar de sov allesammen, skulde han tage Fuglen, men han maatte ikke tage Buret med. Han fik da ogsaa Altting at see paa Slottet og deriblandt Fuglen, og en Nat, mens de sov Allesammen, tog han sig for at ville have Fuglen, men saa syntes han, det var urimeligt, at han skulde reise blot med en Fugl i sin Haand, og han tog da Buret med. Den Tid han kom paa Trappen, tog Fuglen til at synge, saa det gjenslød i hele Gaarden, og Vagten kom og greb ham, og han blev kastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenen og spørger ham, hvordan han turde understaae sig at stjæle saadan en Fugl? Ja han bad om Forladelse, det var da rigtignok feil gjort, og vilde Kongen ikke benaade ham, blev det da galt med ham. Kongen svarede: „Det er ogsaa det Samme; der er en Konge i et andet Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhhaar; kan du staafe mig den, saa skal du faae baade Fugl og Buur og mange tusinde Rigsdaler til.“ „Jeg skal gjøre min Fliid,“ sagde han, og paa de Ord fik han sin Frihed og gif ned til Graabeen. „Kommer du nu,“ sagde Graabeen, „hvor blev Fuglen af?“ „Na den Fugl turde jeg ikke tage.“ „Ja du skal ikke lyve for mig; jeg veed det godt, jeg hørte nok, den Tid Fuglen sang, og de kom og greb dig, for du adlød mig ikke; nu er det ligesaagodt jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „Na nei, der kan blive Raad endnu.“ „Ja hvad er det?“ „Der er en Konge derhenne i det Kongerige, som har en Hest med hverandet Sølvhaar og hverandet Guldhhaar; kunde jeg staafe den, saa kunde jeg faae baade Fugl og Buur og mange Penge til.“ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa rendte den med ham igjen, til de kom hen til det Kongerige til det Slot, og der var ogsaa en Skov ved. „Nu vil jeg blive her,“ siger Ulven, „mens du gaaer op og giver dig ud for en Hestdoctor, deres Hestdoctor er død; saa seer du nok den Hest, og naar du seer, at de Andre sove, kan du nok tage den, men du maa tage den i den bare Ørime, du maa hverken tage Sadel eller Bidjel med.“ Han gif derop og fik Tjeneste, han faae Hesten og fik saa-

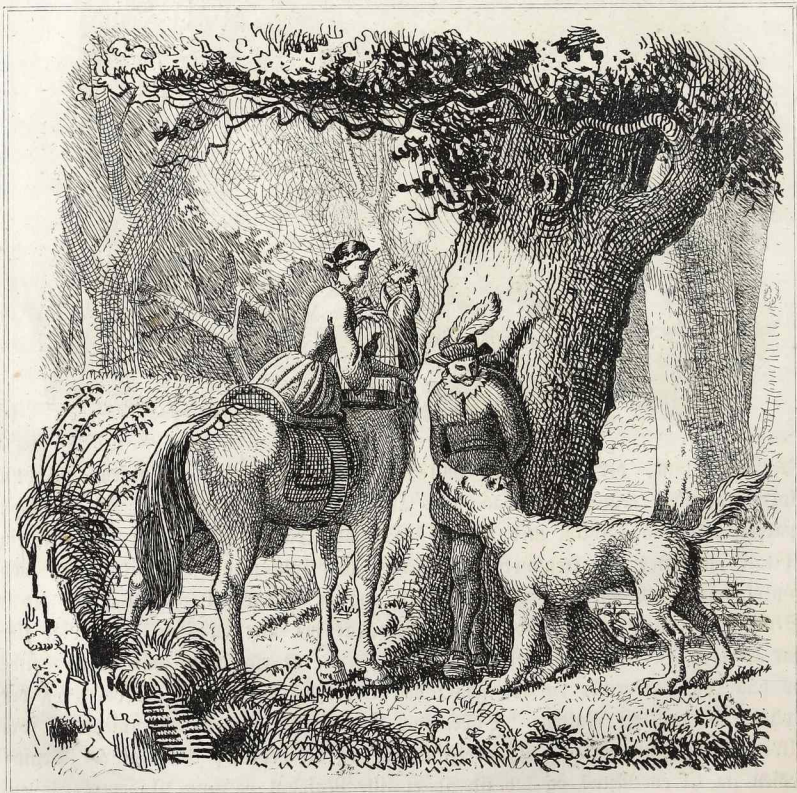
dan Lyft til den, og der hang baade Guldsadel og Guldbidfel ved den. En Nat, de sov, vilde han da prøve sin Lyfte og tog Hesten, men saa syntes han dog, det var urimeligt at ride paa saadan en Hest uden at have hverken Sadel eller Bidfel, og saa tog han dem med. Da han kom paa Trappen, tog Hesten til at vrinske, saa det gjenlød i hele Gaarden, og Vagten kom og greb ham, og han blev kastet i det dybeste Fængsel. Kongen kommer til ham om Morgenens og spørger ham, hvor han turde understaae sig at stjæle saadan en Hest, der ei var Mage til i mange Kongeriger. Ja, han tilstod, det var en stor Feil, men han stolede paa Kongens Naade. Det kan nu ogsaa være det Samme, sagde Kongen, dersom du kan gjøre mig een Tjeneste; der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter; kan du skaffe mig hende, saa skal du faae baade Hest og Sadel og Bidfel og Bidfel og mange hundrede Rigsdaler til. Ja han skulde gjøre sin Flid. Han gaaer ned til Graabeen igjen. „Naa, kommer du nu, hvor blev Hesten af?“ „„Na den Hest turde jeg ikke tage.““ „Ja jeg veed det godt; jeg hørte nok, dengang Hesten vrinskede, og de kom og greb dig, for du adlød mig ikke; nu er det ligesaagodt, jeg splitter dig ad og spiser dig til Middag.“ „„Na nei, lad mig leve; der kan endnu være Naad.““ „Ja, hvad Naad er der saa?“ „„Der er en Konge derhenne i det Kongerige, han har en Datter, kan jeg skaffe hende, saa kan jeg faae baade Hest, Sadel og Bidfel og Bidfel og det Hele og mange Penge til.““ „Ja sid saa op paa min Ryg da.“

Saa løb han med ham igjen af det Kongerige og hen i et andet; der var ogsaa en Skov ved det Slot, og i Nærheden af Slottet var et svært stort Træ; da de kom hen til det store Træ, siger Ulven: Nu skal du stynde dig, for nu er Kloffen sly, og nu kommer hun med sine sly Møer, og de har hver sin Kjedel og vil ud at hente Kildevand. Saa kan du nok kjende hende fremfor de andre, saa skal du knæle for hende og bede, om det er tilladt at tale et Par Ord med hende under fire Dine. Hun bliver venlig og siger strax ja; imens vil jeg skjule mig ved dette store Træ. Han gik ogsaa, og da kom ogsaa strax hun med sine sly Møer. Han knælte for hende og bad om at maatte tale et Par Ord med hende under fire Dine. Ja, hun bad ham staae op, og de sly Møer gik lidt iforveien. Før hun vidste af at sige, ligesom han stod og talte med hende, greb han hende og løb hen med hende til Ulven, kastede hende paa Ulvens Ryg og sad selv op ogsaa, og Ulven rendte med dem, saalænge til de kom hen til det Slot, som Hesten var i, og til den Skov, som der var. Ulven siger til hende, at dersom hun vilde være dem troe, skulde hun faae en Hest med hverandret Sølvhaar og hverandret Gulbhaar, som hun skulde faae at ride paa.

So, siger hun, der var Ingen hun hellere vilde have end Prindsen, og hun skulde nok være dem tro. Saa gjør Ulven sig til en Zomfru, og Prindsen spadserer op paa Slottet med hende. Der blev da en Stads, der var aldrig at tale om, med den fremmede Prindsesse, han kom med; han fik Hesten med Guldsadel, Guldbidsel og Bidst og saa mange Penge til. Han rider ud i Skoven til den rigtige Prindsesse og siger, at her var en Hest, hvis Lige ikke var til i al Verden; den vilde han forære hende at ride paa; han løfter hende op paa den, hun rider og han gaaer ved Siden af noget hen i Skoven, og der opholde de dem til Natten. Oppe paa Slottet der fik da Prindsessen, som Ulven havde gjort sig om til, et Kammer, og da det blev Nat, gjorde Prindsessen sig til en Muus og løb ud ad et lille Musehul og kom til dem i Skoven, og saa var det da Graabeen igjen. Prindsen satte sig paa Graabeen og Prindsessen satte sig paa Hesten og de red nu raft.

De kom omsider til den Skov, som laa ved det Slot, som Fuglen er paa. Graabeen gjør sig til den stadfælgige Hest og Prindsen rider op paa Slottet paa ham. Hvad der ikke havde været Stads ved Prindsessen, saa blev der her ved den stadfælgige Hest, hvis Lige ei fandtes i Verden; de tog mod Prindsen, saa det var en Lyst. Prindsen fik Fuglen med Guldburet og mange tusinde Rigsdaler til. Hesten blev sat i en svær Stald, og Prindsen reiste ud i Skoven igjen til Prindsessen, og de blev i Skoven Dagen over til Natten. Saa gjorde Hesten sig til en lille Muus, løber ud af et Musehul og kommer ud i Skoven

til dem; det var da Graabeen igjen, Prindsessen red paa den stadfælgige Hest, Fugleburet hang paa Sadelknappen hos hende, og Prindsen red paa Graabeen.

Saa ride de da raft væk igjen, til de kom i den Skov, hvor Graabeen kom til Prindsen. Her, siger Graabeen, er det Sted, hvor jeg kom til dig; her skal vi ogsaa stilles igjen. Men nu skal du love mig, at du hverken vil hvile eller sove, inden du kommer hjem, for saa gaar det galt med dig. Prindsen sagde Ja, det skulde han nok love. Da han kom til det Yderste af Skoven, kom han ogsaa til det Træ, hvori de havde sat deres Knive, da de skiltes ad; han tog sin Kniv og reiste videre, hun red og han gik. Saa blev de saa skræffelig søvnige begge to, at Prindsessen siger, om de ikke kunde lægge dem ned saameget som et Kvarteer, for nu havde de ikke sovet i mange Nætter og Dage. Jo, lad os det, siger Prindsen; og de bandt Hesten ved et Træ og lagde sig ned i Græsset i hverandres Arme; og de sov saa meget godt.

Nu komme da hans Brødre, og de see, at hans Kniv er væk, altsaa vidste de, at han havde fundet Fuglen, saa havde de ikke Noget at gaae efter. Saa vilde de da reise hjem bag efter ham. Da de kommer lidt hen, finder de ham; der stod den stadfælige Hest, og Fuglen hang ved Siden af, og der laa den deilige Prindsesse. See han har bjerget godt, sige de til hverandre, og saa blive de enige om, at de vil slaae ham ihjel og tage det, han har bjerget. Det gjorde de ogsaa, og reise med Fuglen, Hesten og Prindsessen hjem til deres Fader og siger, at de havde bjerget alt dette. Hesten satte de ind i en Stald; han hverken aad eller drak og var særdiv til at slaae Stalden ned, saa gal var han; de vidste, at Fuglen var en dygtig Fugl til at synge, men den sang aldrig; den sad, som den vilde sørge sig ihjel. Prindsessen havde faaet et smukt Kammer anvist, men hun satte sig ved Vinduet og gjorde ikke Andet end saae ud ad Vinduet og græd. Nu vidste da Graabeen nok, hvordan det var gaaet til, og vilde da hen til Prindsen igjen og hjælpe ham. Nok af det, hvad den gjorde ved ham eller ikke, veed ikke jeg, men han fik ham da tillive igjen. Prindsen han reiste sig i Beiret og red sig i sit Hoved og vidste ikke, hvor han var. Graabeen satte sig noget henne fra ham og vilde see, hvad han vilde tage sig for. Du lod mig godt, som jeg bad dig, siger Graabeen, nu vil jeg splitte dig ad, for nu kan det ikke mere hjælpe; du har aldrig villet lyde mig, og det vil du da heller ikke endnu. „Na jo,“ bad Prindsen, „lad mig beholde Livet; jeg er tilfreds, om jeg saa skal gaae og betle mit Brød, saa skal jeg komme til dig med det Halve, naar du blot vil lade mig beholde Livet.“ Ja, da du beder saa naabelig om det, saa skal du have Lov at beholde det; men saa skal du skynde dig hjem, for det er ikke godt med dem, dine Brødre kom hjem med; de ere særdivige at døe af Rængsel; og saa fortalte den ham, at hans Brødre havde

flaaet ham ihjel og vare reiste hjem med det, de havde hjerget. Og naar du nu kommer hjem, saa kjender de dig ikke, for du seer saa ilde ud, siden du har været død; saa giver du dig ud for en Hestedoctor, og saa gaar det nok saadan for dig af sig selv, at du faaer Prindsessen, men saa skal du love mig, at du vil komme her ned til mig din Bryllupsnat med din Kniv i din Lomme. Sa, siger Prindsen, og han reiser.

Han kommer hjem til sin Faders Gaard; der var Ingen, der kunde kjende ham; saa giver han sig ud for en Hestedoctor. Det var da rigtig rart, siger Kongen, for de havde en Hest, hvis Lige var ikke i Alverden, men den vilde hverken æde eller drikke, siden han havde faaet den, og Ingen kunde komme ind i Stalden til den, den var færdig at splitte baade sig selv og Stalden ad. Det skulde da være en underlig Sygdom, naar han ikke skulde kunne curere den, siger Prindsen; strax han kom ind i Stalden, begyndte Hesten ogsaa at sparke og slaae, men saasnart den hørte, at Prindsen snakkede til den, stod den saa spag og saa stille, at baade Kongen og de Allesammen kunde gaae op til den og klappe den og give den at æde og drikke. Da nu Hesten var cureret, blev Kongen saa fornøjet, og siger, at da han nu var saa lykkelig, at han saa snart kunde curere den Hest, saa havde de en Fugl, som var den dygtigste Fugl til at synge, der var i Alverden. „So det skulde være underligt, om han ikke skulde kunne curere den.“ De viste ham da op paa Salen, hvor Fuglen hang, og saasnart Fuglen hørte Prindsen, sang den, saa det klingrede over hele Gaarden. Kongen faldt i den dybeste Forundring, og siger, at de havde endnu een Ting i Gaarden, og det var en Prindsesse, som hans Søner havde havt hjem med fra fremmede Lande, og hun gjorde ikke Andet end saae ud ad Vinduet og græb. Prindsen siger som før, at det skulde være en underlig Sygdom, som enten hun eller Nogen ting havde, at han ikke skulde kunne curere den. Saa fulgte de ham op paa den Sal, hvor Prindsessen sad; saasnart han kom indensfor Døren, sprang hun ned ad Forhøiningen, hun sad paa, og siger, at der kom den, hun havde reist med, og den, hun ogsaa vilde have. Kongen lyttede noget paa det, hun sagde, at hun kjendte noget til ham; men Prindsen sagde: So, jeg er lige saavel Eders Søn, som de andre er; det er mig, som har hentet baade Fuglen og Hesten og Prindsessen. Kongen vilde da vide Besked om, hvordan det var gaaet til, og det kunde han nok fortælle; det var ikke saadan, som de Andre havde sagt. Saa fortalte han ogsaa Kongen, hvordan han havde lagt sig til at sove, da han var træt af Reisen, og hvordan hans Brødre vare komne og havde slaaet ham ihjel. Hans Brødre bleve kaldte ind og maatte ogsaa tilstaae, at det var saadan, det var gaaet til. De fik nogen Straf, men endda ikke saa megen.

Saa skulde han da have Prindsessen; det var han ogsaa nærmest til. Hans Bryllupsaften huffede han da paa, at han skulde ned til Graabeen; han tog sin Kniv i sin Lomme og gif ned til den, og den sad ganske rigtig paa Pletten og biede paa ham. Naar kommer du nu, sagde Ulven, og er det gaaet

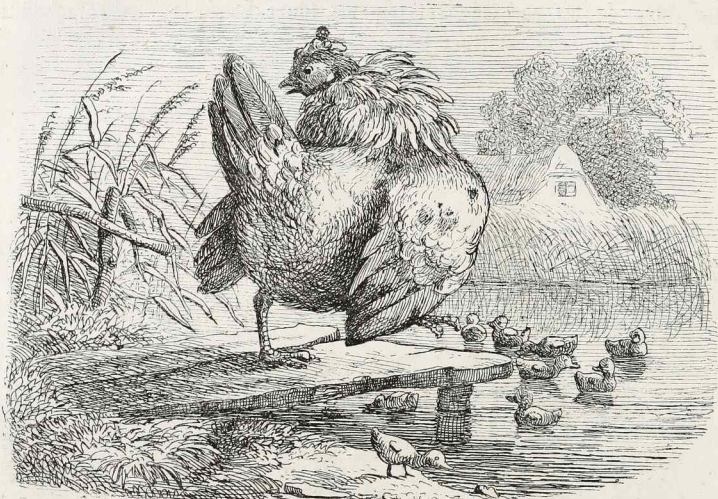
dig vel? „Ja, idag har jeg havt Bryllup.“ Nu skal du skjære mit Hoved af og sætte til min Hale, siger Ulven, og skjære min Hale af og sætte til mit Hoved. „Nei, det kan jeg ikke gjøre, du har været mig for god til det.“ Ja, dersom du ikke gjør det, saa skal det blive ligesaa galt med dig, som det var, dengang dine Brødre havde slaet dig ihjel og vare reiste med Alt, hvad du havde. Ja saa maatte han da til at gjøre det; ligesaa snart som det var bestilt, blev det den deiligste Prinds, som Kongen vilde see for sine Dine, og saa fulgte han hjem paa Slottet med Prindsen. Da han saa var kommen hjem, kjendte Kongen ham, at det var en Arveprinds til Riget, og Kongen blev heelt forskrækket, da han saae ham, for hans yngste Søn skulde jo have Riget. Men

den fremmede Prinds sagde, at det kunde være det Samme med Riget, for havde han ikke været, saa havde Kongens Søn ikke faaet det han havde faaet, og havde Kongens Søn ikke været, saa var den fremmede Prinds ikke bleven frelst. Og saa levede de saadan sammen, at Prindsen tog sig Tugenting for, førend han havde spurgt Graabeen til Raads, og de levede saadan med hinanden i mange Aar, og det var saa godt som det kunde være; de lever saadan med hinanden den Dag idag er, troer jeg.

Faaret og Blomsterne.

„Faar! Sikke Blomster, jeg kan vise;
 „Bare see, — ikke spise!“
 Faaret aad dem til sidste Straa,
 Andet forstod det sig ikke paa.

Hønen med Ullinger

Hu havde hun opdraget Smaafolk nok,
 Men aldrig en saa besynderlig Flok;
 Det brød hende, hvorfra de Børn havde faa't
 I Arv denne Lyft til at sjæfte med Vaadt;
 Hun vidste, hun selv veg ikke fra Landet,
 Og Fatter gif heller aldrig i Vandet. —
 Og dog, de bad jo med rabbende Tunger;
 Hvad kunde man nægte de søde Unger?

De slog med Bingen, de vralted affted,
 Først holdt hun igjen, — saa fulgte hun med;
 Hun tænkte: „Na hvad, naar det kan dem more!
 Det ændrer sig nok, naar de bliver store!“ —
 Men hver Dag fik de det samme Bud:
 „Børn, altfor langt maae I ikke gaae ud!“
 Og hver Dag stod hun med klagende Toner
 Og skreg: „Vær forsigtig, I droner, I droner!“
 Og aldrig saae hun Mons Kat sig nærme,
 Hun bruste jo Binger og vilde dem skjærme,
 Som om hendes fattige Høne-Ham
 Var nok til at dække den ganske Dam.

Men for de Smaa var det Hele en Gaade,
 De laae nu og tænkte paa deres Maade:
 Ak, hvor her er deilig paa Bølgernes Toppe,
 Det er Under, at Moer vil blive deroppe.

Gaasepigen til Glenten.

Hu! hei! du Gjæslingethy!

Fly, fly!

Alt paa dine Binger saa lange!

Zeg passer vel paa

Mine Gjæslinger smaa,

De hvide, de graae,

Du skal dem ei faae,

Du skal dem ei fange,

Zeg veed, hvor de er, og hvormange.

Hu! hei! du Gjæslingethy!

Fly, fly!

Saa vidt over Søer og Dale!

Nu snart skal vi hjem,

Zeg driver dem frem,

Og rører du dem,

Du Kødere slem,

Du skal med din Hale,

Du skal med din Hals det betale.

Humlebierne og Hvepserne

1. Humlebierne.

Tidlig om Foraaret, naar Pilen staaer med sine fine, bestedne Blomster, naar den hvide Anemone og den gule Stjerneblomst titte frem mellem Skovbundens visne Blade, men endnu længe før Bøgen er sprungen ud, begynde Insekterne, lokkede ved de oplivende Solstraaler, at vise sig. Myrerne vaagne af deres lange Vintersøvn og forsamle sig i store Hobe udenpaa deres Tuer, for at sole sig og samle Kræfter til deres forestaaende Arbeide; Honningbien er flittigere, den har allerede travlt og tumler sig støvbethyngt mellem Pileblomsterne; de dorste, staa-blaae Oliebiller have forladt deres Vinterkvarter hos de vilde Bier, hvor de snyltede som Larver, og vandre gravitetiske omkring i Græsset for at æde eller aflægge deres Æg, medens Myggene, ligesaa lette og fiirlige i deres Bevægelser, som hine ere kluntede og ubehjælpomme, i store, ghygende Sverme boltre sig over Vandet. Der er en Friskhed og en Livsglæde udbredt over alle disse Dyr, den samme som vi føle, naar vi paa en rigtig smuk Foraarsdag komme ud i det Frie.

Gaae vi paa en saadan Dag gjennem en af vore Bøgeskove, see vi, især paa de aabne Plainer og paa Steder, hvor Bunden er lidt bakket, nogle store Bier, som hurtig og muntert stryge hen over Skovbunden; det er Humlebierne, eller Brumlerne, som de, paa Grund af deres brummende Lyd, ogsaa kaldes. Lad os engang fange en af dem, men lidt forsigtig, at den ikke stikker os, og see rigtig paa den, for at vi kunne faae at vide, hvorledes den er bygget, og hvad den vel er bestemt til.

Forrest paa Hovedet see vi et langt, bruunt Nør, som Bien snart strækker langt frem, snart slaar saaledes tilbage, at det næsten skjules for os. Det er de to nederste Dele af dens Mund, Tungen og de to Underkæber, der ere saaledes indrettede, at de omfatte Tungen ligesom i en Skede; Tungen selv er besat med fine Haar ud imod Spidsen og ender med en siin, blød Følevorte. Med denne Mund kan Bien ikke afbide Planter, ei heller anfalde andre Insekter; den

er kun stiftet til at opsuge Blomsterfast, og det er ogsaa det Eneste, hvoraf de nære sig. Ovenover Sugerpøret seer man Dverkfjæberne, der ere skarpe, glashaarde og kunne bevæges mod hinanden, som Bladene i en Sag; disse benytte Bien til at affbide Møs og fine Græsstraa, hvoraf den laver sin Rede. Foruden Munddelene, som den altsaa baade benytter som Værktøi og til at optage Føde med, bærer Hovedet endnu Vinene og Følehornene. Af de første bemærker man let de to store paa hver Side af Hovedet. Det er de sammensatte Vine, et Navn, der hidrører fra, at de ere sammensatte af mange tusinde smaa Vine, hvis yderste Flader danne sekskantede Flader; saadanne sammensatte Vine træffer man hos næsten alle Insekter; men Antallet af de sekskantede Flader, altsaa Vinene, er meget forskjelligt; hos vor almindelige Stueslue bestaae de kun af omtrent 4000 enkelte Vine; hos Guldsmeden af 12000 og hos enkelte Sommerugle endog af en 30—40,000. Imellem de to store Vine ligger der næsten i en ret Linie tre smaa ravglimsende Pletter; det er tre enkelte Vine. Med dem kan Bien kun see nær ved, og bruger dem derfor naar den arbejder paa Reden, eller naar den vil finde Honninggjemmerne paa Blomsterne; derimod er den langsynet paa de store Vine, og disse benyttes især under Flugten. Mærkeligt er det, at de enkelte Vine, der findes hos næsten alle Insekter, mangle hos Billerne, hvor man, paa en ganske enkelt Undtagelse nær, kun finder sammensatte Vine.

Endelig bærer Hovedet to Følehorn; disse ere hos Bierne korte og knækkede, for at de bedre kunne manøvrere med dem inde i deres snevre Boliger. Naar man betragter dem under en stærk Forstørrelse, vise de en ganske eiendommelig Bygning, idet de yderste Led ere gjennehullede, ligesom et Sold, og besatte med fine Børster, der beskytte disse Nabninger mod Indtrængen af Støv og Fugtighed. Da der tillige gennem hvert Følehorn løber en stærk Nerve, som kommer directe fra Hjernen, er det klart, at de maae besidde, foruden Følelsen, en eller anden Sands, men hvilken denne er, har man endnu ikke kunnet finde. Nogle Naturforskere antage, at de lugte med dem, andre at de høre og atter andre, at de ved dem kunne spore Forandringer i Veiret. Maaffet besidde de en egen Sands, eller en Forening af Sandser i dem, som vi ikke rigtig kunne forstaae, fordi vi selv mangle noget Tilsvarende. Man har gjort det Forsøg paa vor almindelige tamme Bi, at affkære begge Følehornene paa Dronningen, og det viste sig da, at den tabte al Evne til at bestyre Colonien; den løb forvildet omkring, aflagde Eggene paa Maa og Faa i Kuben og var saaledes uden Nytte for dens Undersaatter, der vedbleve at pleie den med al den Omsorg, som de ellers vise deres usaarede Dronning. Satte man en anden Dronning, der var lemlæstet paa samme

Maade, ind i Kuben, saa kæmpede de ikke med hinanden, hvilket ellers to Vidronninger altid gjøre; men satte man en ubestadiget ind til dem, anfaldt den de to saarede Dronninger, dræbte dem og overtog saa selv Regjeringen. Man seer let heraf, at Hølehornene have en langt større Betydning for Insekterne, end blot den at føle med dem, hvortil de paa Grund af deres haarde Beklædning ogsaa ere mindre skiffede, og at Navnet „Hølehorn“ slet ikke betyder det, som det egentlig skulde.

Den næste Hovedafdeling af Legemet, der ligesom Hovedet er stærkt afsnøret, især bagtil, er Bryststykket. Det bestaaer af tre Ringe og en bageste Halvring, der lukker for det. Den første Ring er meget lille, da den kun skal bære Forbenene. Derimod ere anden og tredie Brystring meget store, da de kraftige Muskler, som skulle bevæge de 4 Vinger, tilligemed Musklerne til Mellem- og Bagbenene ere gjemte i dem. Imidlertid bevæge Humlebieerne ikke deres Vinger, saaledes som Fuglene eller Flaggermusene; thi her virke Musklerne ligesom paa Vingerne; men hos Humlebieerne er der, ligesom hos alle flyvende Insekter, undtagen Guldsmedene, en Mængde smaa Hornstykker, som ved Bryststykkets Sammentrækninger sættes i en spillende Bevægelse; de gribe atter ind i Vingerne og saaledes stæer Flugten med en forbausende Hurtighed og Sikkerhed. Fra en paalidelig Naturforsker har man Beretning om, hvorledes han paa et engelsk Sernbanetog, der var i fuld Fart, saae en Humlebi følge med Toget, gjentagne Gange støde med Kuden i den Vaggon, hvori han sad, og endelig som et Lyn at forsvinde i Luften.

De fire Vinger bestaae af en fast, seig, hornagtig Hinde, der snart er glasklar, snart farvet. De ere gjennetrukkne af store Nærer, der deels tjene til at støtte dem, deels tilføre dem Blod. Naar Humlebieen hviler eller arbejder i sin Kæbe, bærer den alle fire Vinger sammenlagte paa Ryggen, da de saa tage mindre Plads op; vil den flyve, hægter den ved et eget Apparat sine For- og Bagvinger sammen, og kan saaledes slaae Luften med mere Kraft. Den brummende Lyd, som de give fra sig under Flugten, kan ikke komme fra Munden, da de ingen Lunger have, men hidrører fra de voldsomme Svingninger af Bryststykkets enkelte Dele; de virkelige Humler, der flyve raft og altsaa gjøre mange Svingninger, have en høi, syngende Tone, hvorimod de dorstte langsomme Snylkehumer, som vi senere komme til at omtale, have en dyb, brummende Lyd.

Al Been have Humlebieerne, som alle Insekter, tre Par, der her ere stærke, kraftige Løbebeen. De bestaae af Høften, Laaret, Skinnebenet, fem Fodled, den saakaldte Tarse, hvis sidste Led bærer to Kløer. Disse ere spaltede for at

de bedre kunne holde sig fast paa Blomsterne og have desuden imellem sig en Hæstepude. De bageste Been vise en fra de andre forskjellig Dannelselse, som staaer i nogle Forbindelse med Dyrets hele Liv. Skinnebenet er nemlig blevet bredt, noget fordybet, og omkranses af en Bræmme af stive Haar. De danne saaledes et Gjemme, „Kurven“ har man kaldt den, og i denne samler Humlen sit Forraad af Blomsterstøv. Den vælter sig mellem Blomsterne, og Blomsterstøvet bliver hængende i dens lodne Beklædning; derpaa børster den sig med sine Been, især de bageste, samler Støvet, ælter det mellem Dvertjæberne, fugter det med Spyt, saa at det bliver en fast Masse, og anbringer det derpaa som smaa gule eller violette Klumper i Kurven; det er maassée disse Klumper, som have givet Anledning til den gængse Folketro hos Romerne, at Bierne imod Stormveir skulde fæste smaa Steen til deres Been, for dog at have nogen Ballast til at staae imod med.

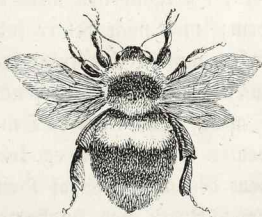
Man kunde fristes til at troe, at Humlebieerne vare skadelige Dyr, da de ved at røve Blomsterne deres Støv, kunde forhindre dem i at sætte Frugt. Det vilde de ogsaa være, hvis de tog alt Støvet, men en stor Mængde af det spredes til Siderne, og kommer netop derved Planten tilgode. Humlebieerne spille derfor, ligesom alle Blomsterstøv-samlende Insekter, en stor Rolle ved Planternes Befrugtning.

Endelig staaer det tilbage at omtale Bagtroppen, der er saa stærkt afsnøret fra Brykstykke, at den kun synes forbundet med dette ved en tynd Traad; den er ligesom Brykstykket stærkt behaaret; men har ingen Lemmer og bærer kun eet Organ, nemlig Braaden. I Hvilen er denne skjult i Bagtroppens sidste Led og bestaaer foruden sine Skeder endnu af flere Stykker, som her dog ikke skulle omtales. Den ender spids og har paa begge Sider en Række af Modhager, hvorved Saaret gjøres større og mere oprevet. Ved sin øverste Ende staaer den i Forbindelse med en Giffæk, og da Braaden er huul, slyder ved Stiffet Giften ned i Saaret. Den voldsomme Smerte og Betændelsen, der følger efter Stiffet, er derfor kun Giftens Virkning, der ofte, især hos Hvepserne, kan udstødes draabeviis. Ofte skeer det, at Braaden tilligemed Giffækken, ved den voldsomme Kraft, hvormed den stødes ind, bliver siddende i Saaret, medens Bien flyver bort og dør; man bør da aldrig tage fat i Giffækken, som man i Regelen antager for Indvolde, naar man vil trække den ud; thi derved presser man endnu mere Gift ind i Saaret; helst maa man slippe Braaden over og derpaa tage den ud med en Naal; forresten er Humlebiernes Stik ikke Noget i Modsetning til Honningbiens og især Hvepsernes; det bedste Middel er siraax at komme fugtig Jord paa Saaret og blive ved dermed, indtil Smerten ophører.

Humlebierne, af hvis hvre Bygning der her er givet en løselig Skildring, høre til de Insecter, der føre ikke blot et Coloniliv, som det sædvanlig kaldes, men et virkeligt Statsliv, det vil sige et Liv, hvori de enkelte Dyrs Tilværelse gaaer op i og maa offres for det Heles, Statens, Vel. De ere rolige, slittige og godmodige Borgere, som kun, naar Fjenden irriterer dem altsfor meget, gribe til deres Værg. De kunne ikke bygge saa finbrigt som Bierne; de holde ingen staaende Hær som Termitterne og kunne ikke i Seighed og Kraft maale sig med Myrerne; men til Gjengjæld myrde de heller ikke deres egne Medborgere, saaledes som Bierne efter Sværmningen gjøre ved den mandlige Deel af Stedet; de angribe ikke, skjulte i Mørket, Menneskets Boliger og Forraad, som Termitterne; og de føre ingen dynastiske Krige og gjøre ingen Røvertog efter deres egen Slægt, for at gjøre dem til Slaver, saaledes som Myrerne.

Bader os nu engang see, hvorledes en saadan Humlestat opstaaer, og hvilke Love der gjælde for den.

Tidlig om Foraaret, naar Solen beghnder at drive de første Foraarsplanter frem, beghnde ogsaa Humlerne at flyve omkring, tiltagende i Antal med hver Dag, der gaaer. Undersøger man disse Humler, viser det sig, at det blot er Hunner, og hvormeget man leder, vil man aldrig finde en eneste Han imellem dem. Disse Hunner have overvintret fra det foregaaende Efteraar og ligget i Vintersjøvn under Mosset eller nedgravede i Jorden; nu komme de frem for at grunde en Coloni, der, ligesom de Urter, hvoraf de drage deres Næring, spirer frem om Foraaret, blomstrer i sin fuldeste Kraft om Sommeren, sætter nyt Afkom og dør mod Efteraaret. Netop ved deres eetaarige Colonier stille Humlerne og Hvepserne sig saa bestemt fra de andre Insektstater, hvis Boliger vare flere Aar. I Begyndelsen er Hunnen, eller Dronningmoderen, som jeg i Modsætning til de senere Dronninger hellere vil kalde den, ganske alene; den har ingen Veiledning; den har aldrig før bygget nogen Kede; den har ingen Medhjælpere, ingen Arbeidere, hvorpaa den kan stole; men dog tager den trostlig fat paa Værfet, den har sit Instinkt, sine Fødder og sin kunstig byggede Mund, det er den tilstrækkeligt.

Humlerne vælge Stedet for deres Kede meget forskjellig; af vore 17 danske Arter bygge nogle under Jorden ved gamle Stød, i Udkanten af Skove ved Bækker o. s. v.; andre derimod over Jorden, og da enten frit i Græsset,

eller ved Bredden af Aaer, eller i Steengjærder; imidlertid ere Hovedtrækkene i deres Bygningskunst ikke meget forskellige, og som Exempel ville vi her vælge en enkelt Art, den saakaldte Moshumlebi, der anlægger sin Rede frit over Jorden mellem Smaabuske, levende Hegn og deslige.

Saa snart Dronningmoderen er vaagnet op af sin lange Vintersøvn, begynder den strax paa Redebygningen. Den vælger først et passende Sted, helst hvor der er en ringe naturlig Fordybning, og her bygger den sine første Celler, som den fylder med Blomsterstøv og Honning, og hvori den lægger sine første Æg. Cellerne bestaae af Vox, ere ikke sextantede, som hos Bierne, men aflange, ovale og lukkede ovenil med et Laag. Voxen sveder hos Bierne ud af Vindehuden mellem Bagkroppens Ringe, hvor det danner tynde Plader; disse løse Bierne af, ælte det sammen og benytte det saaledes; en saadan Voxudsvedning er ikke sjelden hos Insekterne, man finder den hos alle Bier og hos en Deel Tæger, hvor det tjener til Beskyttelse for Legemet. De enkelte Celler, hvis Antal ikke er ret stort, dækkes foroven af et hvalvet Vortag, for at beskytte dem mod Fugtighed, og dette dækkes atter af forskellige Mosarter, deels for at lune, deels for at Reden ikke skal sees blandt de grønne Planter. Noget Tid efter komme Larverne ud; de ere blinde, fodløse og aldeles ude af Stand til at hjælpe sig selv; i Begyndelsen nære de sig af det Forraad, som er lagt ind i Cellerne til dem; men naar det er fortæret, maa Dronningmoderen fodre dem, hvilket den ogsaa samvittighedsfuldt opfylder. Saa snart den belæsset med Blomsterstøv og mæt af Blomstersaft vender hjem fra et af sine Streiftog, gjælder dens første Omsorg dens Unger. Den løsner Klumperne fra Kurven paa Bagbenene, bryder dem i Smaastykker og fodrer Larverne deels med disse og deels med Honning, som den gylper op af Honningmaven paa samme Maade, som Duerne fodre deres Unger med Indholdet af deres Kro. Naar dette er gjort, seer den efter om nogen af Larverne ved deres tiltagende Væxt har sprængt Cellen, og hvis dette er Tilfældet, gjør den den større og sætter den i Stand; dernæst flyver den atter ud for at samle nyt Forraad. Saaledes voxer Larverne, og snart kommer den Tid, hvor de skulle blive til Pupper. De spinde sig da ind i et Hylster af Silke, og ligge saaledes hen i flere Dage uden at røre sig og uden at tage Næring til sig. Endelig kommer den Tid, hvor de skulle bryde ud som fuldkomne Bier; men selv ere de for svage til at sprænge deres Silkesængsel. Dog Dronningmoderen veed hyppelig, naar det er rigtigt og passende at aabne for dem; med sine Overkjæber, skarper og finere end den skarpeste Sax, klipper hun Hylstrene op; den unge Bi kommer frem, og hun er nu i Besiddelse af en

Skare Børn, som ikke kjende nogen anden Pligt end den at hjælpe og understøtte hende i Arbeidet.

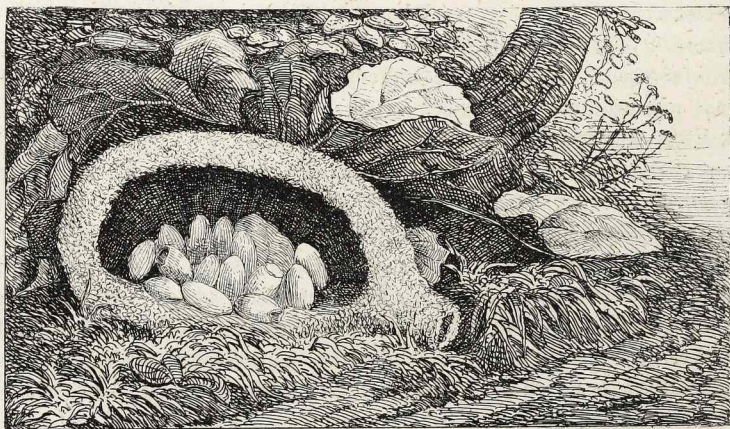
De første Par Dage kunne de imidlertid ikke arbejde; ligesom alle Insekter, der nylig have skiftet deres Puppehud, ere de bløde, farveløse og uden Kræfter. Mærkeligt er det ogsaa, at de slet ikke ligne Dronningmoderen; de ere langt mindre og lægge aldrig Æg, og indtage tillige en egen Stilling i Kæden, idet de danne den i enhver Stat overveiende Stand, Arbeidsstanden. De skulle bygge nye Boliger for de næste Æg, som Dronningen lægger; de skulle fodre de deraf fremkomne Larver, pleie og passe dem; de skulle holde hele Kæden vedlige og endelig forsvare den; derfor ere de ogsaa, ligesom Dronningmoderen, forsynede med Braad. Efterat Kæden har faaet denne Tilvæxt af Arbeidere, indtræder der en fornyet Virksomhed; Arbeidet fordeles mellem de ny Ankomne saaledes, at nogle blive hjemme for at bygge nye Celler, hvori Dronningmoderen da lægger Æg; naar Larverne krybe ud, finde de Cellen fyldt med Foder af Honning og Blomsterstøv, og naar det er forteret, blive de fodrede af Arbeiderne, deres ældre Sødfænde. Andre flyve derimod ud for at indsamle Forraad, som de ved deres Hjemkomst dele med de Tilbageblevne, og atter andre have travlt med at udbedre og forstørre Cellerne, tætte Loftet eller tække det grønne Mostag. Den udmærkede, franske Sagttaget Reaumur, hvis hele Liv var helliget Insekternes Færden, har meddeelt nogle ganske interessante Sagttagelser om den Maade hvorpaa de dække Kæden med Mos. Naar Mosset er bragt hen i Nærheden af Kæden, stille de sig omtrent en 5 Stykker bag ved hverandre; den første afbryder et passende Stykke, ruller det til en Kugle mellem Forbenene, lader det derfra glide til Mellembenene, fra disse til Bagbenene, og rækker det saaledes til sin Bagmand; denne lader det gaae videre, og saaledes lange de Mosfuglerne til hverandre, omtrent som Haandlangerne hos os lange Steen til Bygningsarbeider. I Fangenskab, hvor de manglede Mos, trevlede de gammelt Papir og Pinned op som Charpi og tækkede dermed deres Bolig.

Under disse Arbeider og Anstrængelser er der atter fremkommet et nyt Kuld af Arbeidere, og saaledes vedbliver Colonien at vore indtil hos os omtrent i Begyndelsen af Juli. Da steer der et Omflag i Arbeidet; istedetfor de mindre

Arbejderceller opføres der større, og de deri liggende Larver blive ikke til Arbejdere, men til Hunner og Hanner. At dette maa skee, er ganske nødvendigt; thi Naturen sørger bestandig for at vedligeholde Slægten og Arten fra Aar til Aar, medens den ikke bekymrer sig om de enkelte Individuers Skjæbne. Dronningmoderens Liv er eetaarigt; Efteraarets Kulde dræber den tilligemed Hannerne og Arbejderne, som, selv om de overlevede Vinteren, ikke vilde kunne frembringe nyt Afkom. Det eneste, som Naturen har bestemt til Bevaring, er de nu fremkomne Hunner, som, naar Efteraaret kommer, søge Skjul mod Kulden ved at nedgrave sig i Jorden eller under Mos, for næste Foraar atter at komme frem og hver for sig at stifte nye Humlecolonier.

Paa den Tid da Hannerne og Hunnerne komme frem, kan man betragte Humlereben som færdig og dens Maal som opnaaet; den har nu, som Planten,

sat Frø for det kommende Aar. Den har nu naaet en Størrelse af omtrent 6—8 Tommer i Gjennemsnit, altsaa omtrent som en stor Cocosnød, og kan indeholde fra 20 til 200 Indbyggere. Dens nederste Deel er skjult i en Fordybning i Jorden, som Bierne ofte selv grave, og Indgangen til den gaaer gennem en Slags Tunnel, der er saa viid, at en Humle lige kan gaae igjennem den, og hended en halv Alen lang. Naar man Taget paa Reben, saa seer man ikke i det Indre den Kunstfærdighed i Anlægget af Cellerne, som hos Honningbien; de ere ovale og optablede paa hinanden ofte i 2 til 3 Etager, og støttede ved Piller

af Vox. De nederste Celler indeholde i Regelen kun de tomme Puppehylstre, medens de øverste endnu ere luffede, fyldte med Honning alene, hvis det er Celler til Hummerne og Hammerne, eller med Honning og Blomsterstøv, hvis det er Arbejdsceller. De tomme Puppehylstre benyttes paa en eiendommelig Maade; Arbejderne støtte dem indvendig ved at beklæde dem med Vox og forstørre dem hyppig ved endnu at lægge en Voxring om deres øverste Munding; naar de saaledes ere istandsatte, benyttes de som Beholdere til at gjemme den overflødige Honning i; dog bygge de ogsaa undertiden hele Forraadskamre alene af Vox.

Paa denne Maade anlægge Humlerne Nar for Nar deres Boliger; dog ere de ikke altid som støbte efter een Form; men forskjelligte efter Arterne og efter Stedet, der udvælges. Spørger man nu, hvilken Kraft driver disse Insekter til at forfærdige saa kunstige Boliger, og hvorfra hente de den Kløgt og Indsigt, som de derved lægge for Dagen, saa faaer man i Regelen det fattige Svar: det er Instinktet, det vil sige, det er en ubevidst Drift, som boer i Dyret, til at handle efter en af Naturen i Forveien bestemt Plan, og ikke anderledes. Imidlertid slaaer denne Lære om Instinktet ikke altid til; Omgivelserne og Forholdene kunne tvinge enkelte Humler til at bygge efter en forandret Plan, og de benytte sig da saa snibdt af enhver Fordeel, at man umulig kan strafjende dem en Deel Skarpsind, for ikke at sige Forstand. Naar de komme i aldeles usædvanlige Omstændigheder f. Ex. i Fangenskab, viser det sig først, hvor lidet Instinktet har at betyde; de have her at gjøre med Materialier, som de aldrig før have seet, og dog udvælge de det, som bedst svarer til deres Niemed; de skulle bygge under Stedforhold, som Naturen aldrig anviser dem, og dog overvinde de alle Vanskeligheder, der stille sig i Veien; Alt bliver overveiet og betænkt og derefter fuldført; som Bewiis paa disse Paaastandes Gyldighed, skal jeg anføre en Sagttagelse af Fransmanden Huber, der i Sagttagelseevner, Genialitet og Sanddrøshed staaer ved Siden af Reaumur.

Medens Huber beskæftigede sig med sine Sagttagelser over Viernes Riv, satte han en Dag et Douzin Humlebier ind under en Glasloffe, tilligemed en Kage, hvori der var 10 Pupper. Kagen lagde han imidlertid ikke fladt paa Bordet, men stillede den lodret, saa at den ved en ringe Overvægt vilde falde omkuld. Humlerne vilde nu efter Sædvane sørge for deres Unger; men saasnart de krøbe op paa Kagen, vaskede den og truede med at vælte; dette foruroligede dem i høi Grad, og de grebe derfor til et meget sindrigt Middel for at faae den til at staae fast. Tre af Humlerne støttede nemlig deres forreste fire Been mod Jorden, og holdt med Bagbenene paa Kagen, medens et Par andre stege op

for at fodre Larverne med den Honning, som Huber havde sat ind under Glasflokk. Tid efter anden bleve de, der støttede Ragen, afløste, og saaledes holdt de ud i tre Dage; i den Tid havde de frembragt saa meget Vox, som var nødvendigt for deraf at bygge nogle Piller, hvormed de stivede Ragen af. Ved et Uheld gif disse Piller itu, men Bierne vare lige utrættelige; de begyndte atter paa deres første Methode og vedbleve dermed et Par Dage, indtil Huber hufedes over dem og bragte Ragen i den sædvanlige Stilling. Et saadant Tilfælde, som det her anførte, maa antages at forekomme meget sjelden i Naturen, og dog vidste Humlerne strax paa den bedste Maade at høde derpaa, ikke alene foreløbig, men bestandig. Er dette nu Fornuft eller Instinkt?

Medens Humlerne virkelig vise en Deel Overlæg ved Opførelsen af deres Boliger, Indsamlingen af deres Forraad o. s. v., vide de paa den anden Side kun daarlig at beskytte sig mod de talrige Fjender, der angribe dem, dels aabenlyst, dels skjulte under skuffende Forklædninger. Humlernes Forsvar af Boligen er yderst kluntet og ubehjælpsomt; de snurre sig rundt paa Ryggen i allehaande truende Stillinger, lade Braaden spille frem og tilbage, men noget virkeligt Forsvar, som hos de andre redebyggende Insekter, finder ikke Sted. Humlerederne blive derfor et let Bytte for Ræven, Grævelingen og Pindsvinet, der efterstræbe dem for Larvernes Skyld, medens Starer af insektædende Fugle opsnappe deres Beboere. Dog er det især i Insektverdenen, at Humlerne have deres fleste Fjender, og da mange af disse angribe med en særegen Snedighed og under eiendommelige Forhold, skulle vi her omtale de vigtigste.

Ordsproget „Frænde er Frænde værst“ gjælder ogsaa for Humlerne. Ved Siden af de redebyggende, flittige Humlebie, hvis eneste Omsorg det er at arbejde for Coloniens Vel, er der stillet en Skare af velorganiserede Tyve, som leve alene af de andres sammen sparede Forraad; dette er de saakaldte Snyltehumler. I Bygning, Form og Farve ligne de saa aldeles de egentlige Humlebie, at de ofte ere vanskelige at skjelne fra dem, og netop derved skaffe de sig en let og uhindret Afgang til de andres Neder, hvor de dels røve deres Honning, som de fortære, dels anbringe de deres Eg i de andres Celler og faae saaledes deres Larver opfødte paa fremmed Bekostning, et Forhold, der stærkt minder om Gjøgen blandt Fuglene. Her i Danmark have vi 5 Arter snyltende Humler, som efter deres forskjellige Farvetegninger leve hos forskjellige Humlebie, saaledes at deres Farve stemmer overeens med deres Værts. Som ovenfor sagt ligne de de andre aldeles og afvige kun i eet Punkt, de mangle „Kurven“, Kjendetegnet paa og Samlereskabet for Humlearbejderen. Hyppig ere

Bingerne noget mørkere tegnede og Behaaringen mere strid og sparsom; ligeledes er deres Flugt langsom og søgende; de flyve altid tæt hen over Jorden, speidende efter de andres Neder, og ved denne langsomme Flugt frembringer Bryststykets færre Svingninger en eiendommelig dyb Tone, hvorpaa en nogenlunde øvet Jagttager let kjender dem fra de andre.

Foruden disse, er der ogsaa andre Former af Biernes talrige Familie, der føre et suhlende Liv hos Humlerne. Navnlig gjælder dette om een Familie, de saakaldte Nutiller. Disse Insekter ligne i deres Ydre meget Myrerne, hvem de ogsaa i systematisk Henseende staae nærmest; Hannen er vinget, men Hunnen derimod vingeløs. Denne aflægger sine Æg hos Humlerne, og de deraf udkrøbne Larver opæde Hummelarverne, og høre til en af Humlebiens virksomste Fjender.

Som en Modfætning til disse Dyr, der ved Lyst og ad Krogeveie trænge ind i Humlebienes Boliger, staae de forskjellige Arter af redebyggende Hvepser. Tappre og modige Dyr, som de ere, foragte de slige Kunstgreb, og trænge med Vold og Magt ind i Reden, hvor de, efter at have forjaget Humlerne, fortære saavel Larverne som Honningen. Ja selv Honningbien, der mindst af alle er noget Røddyr, forsmaaer dog ikke af og til at plyndre de fredelige Humlebiers Rede for deres Honning. Huber iagttog engang en Humlerede, som han havde anlagt ved Foden af et Bistade, og saae da, at dens Honningsforraad lidt efter lidt blev bortstjaalet af Honningbierne. Humlerne lod i Begyndelsen ikke til at bemærke deres Tab, men da Honningsforraadet, uagtet deres Bestræbelser, vedblev at formindskes, tabte en stor Deel Lysten til at arbejde og drog bort; nogle saa tiloversblevne vedbleve dog med Arbeidet, og vendte regelmæssig tilbage fra deres Excursioner med Honning for at fylde de tomte Celler. Selv disse saa Arbeidere passede Bierne op, naar de vendte hjem; de omringede dem, og ved at hjærtegne dem med deres Sugerør og ved at stryge dem med deres Følehorn, formaaede de dem til at afgive en Deel af deres Honning, førend de bragte Resten ind i Cellerne, hvor den saa atter blev bortstjaalen. Da Bierne ved disse Manøvrer aldrig brugte nogen Vold og aldrig benyttede sig af deres Braad, synes det virkelig, som om Humlebierne ved en Slags Dvertalelse bleve bevægede til at afgive noget af deres Forraad. Disse Vokkemidler anvendte Bierne omtrent en tre Uger; men da tilfældigviis Beboerne af en Hvepserede bleve opmærksomme herpaa, benyttede de Leiligheden til at ødelægge Resten af Humlerne og at forjage Bierne.

Dette Exempel paa Biernes Lyst til i en snever Bending at hjælpe sig med andres Eiendom er ikke noget enestaaende; tværtimod vil det være Enhver

bekjendt, som har givet sig noget af med Opdræt af Bier, at Beboerne af de Stader, som ved Uheld eller Mangel paa Arbeidere ere komne tilbage, stjæle hos de andre. Huber bemærkede blandt sine talrige Bistader eet, som var sat langt tilbage for de andre, og hvis Beboere havde faaet den Bane at snige sig ind i de omstaaende Stader for at plyndre. Især var der et, særdeles rigt Stade, for hvilket de havde fattet en særegen Forkjærlighed, og Plyndringen af dette blev hver Dag drevnen med uforskyrret Held. En Aften, da han var beskæftiget med sine Undersøgelser over Biernes Liv, hørte han fra det plyndrede Stade en særegen stærk Lyd, som om dets Beboere pludselig vare satte i Bevægelse over et eller andet Uheld. Ved at see ind i det, bemærkede han, at Bierne vare i en gienlydlig heftig Uro; de slog stærkt med Vingerne, løb meget bestyrkede omkring og syntes, ved af og til at standse og støde til hverandre, gjensidig at berette hverandre en Sag af Vigtighed for Kuben. Senad Natten hørte Larmen op, Alt blev stille, og Huber, der var forbauset over denne besynderlige Uro i Leiren, det var nemlig ikke Biernes Sværmetid, glemte ikke at iagttage Stadet den næste Morgen. Da han kom, var Jorden under Flyvehullet til Kuben bedækket med døde Arbeidsbier, noget, som var ham aldeles uforklarligt, da det ellers kun er Hammerne, som efter Parringen blive dræbte og kastede ud. Brættet foran Flyvehullet var besat med en tæt Skare af Arbeidere, som vare i en heftig Bevægelse, og han saae da, at nogle af Arbeiderne fik Lov til at flyve ind, hvorimod andre bleve fastholdte ved Venene og Vingerne af de ubstillede Poster, dræbte ved et Stik og kastede ud. Ved at iagttage Biernes Flugt, saae han, at de, der bleve dræbte, kom fra det fattige Stade; Tyverierne vare altsaa opdagede den forrige Aften, det var det, der havde sat Kuben i Bevægelse, og der udøvedes nu Gjengjældelse efter en Lov, der ikke havde saa liden Lighed endda med Lynchloven i Nordamerika. Rimeligviis maae de have gjenkjendt deres ubudne Brødre enten ved Lugten, eller maaskee suarere derpaa, at de ikke havde de sædvanlige Klumper af Blomstestøv i deres Kurve.

Ogsaa de andre Insektordener indeholde Fjender for Humlebiernes Stat; saaledes gives der nogle meget store Fluer, som i deres Ydre skuffende gjengive Humlebiernes Form og Farve, og hvis Larver leve paa deres Bekostning; blandt Sommerfuglene er der ikke saa Mølarter, der leve af deres Vox, og som ogsaa frygtes meget af dem, der holde Bistader; men den mærkeligste af alle de Former, der synlte hos Humlerne, er dog nogle af Bissernes Orden, nemlig Dliehyderne eller Dliebillerne.

Af Oliebørerne, hvoraf vi have fire danske Arter, er der især en Art, som er meget almindelig hos os tidlig om Foraaret. Den findes ikke alene i vore Stove, men selv tæt ved Kjøbenhavn

f. Ex. paa Bolden, i Kirsebærgangen er den meget almindelig. Den er omtrent af Størrelse som en Oldenbørre, og kjendes let derpaa, at den albeles mangler Undervingerne, og at Dervingerne ere indskrænkede til to ganske korte Lapper. Hele Dyret er blødt og slattet at føle paa og afgiver ved Berøring en gul, olieagtig Vædske, som slyder ud ad en Nabning ved Kneleddene. Farven er glimrende staalblaa, Følehornene perlesnorformede, Bevægelsen langsom og dorst. De nære sig af Græs, og have Betydning i Medicinen derved, at de ligesom den spanske Flue*), med hvilken de ere i Familie, trække Blærer paa Huden paa Grund af en stærk Vædske, som de indeholde. Hunnen aflegger sine talrige, safrangule Æg i Jorden, og af disse fremkomme en Deel meget smaa flade Larver, som strax krybe op i de Foraarsplanter, hvoraf Bierne drage deres Næring. Hensigten er imidlertid ikke at nære sig af Blomsterstøv, men skjult mellem Bladene afvente de Ankomsten af en eller anden behaaret Bi; saasnart en saadan ankommer, hage de sig med deres dertil særegent byggede Kløer fast i Haarene og føres nu afsted til Biens Bolig. Oste ere Bierne saa belæssede med disse Larver, at de neppe kunne flybe, men de blive snart af med deres Byrde til stor Skade for dem selv; thi naar de ere komne hjem til deres Rede, forlade Larverne dem, og nu indtræder en ny Periode for disse, nemlig den snyltende. Kortere eller længere Tid efter at de ere ankomne, skifte de Hud, og komme da stussende til at ligne Biernes Larver, idet de blive fodsøse og hvide. De opæde nu Bilarverne, forpuppe sig henad Efteraaret, og komme da frem næste Foraar som fuldkomne Insekter. Dog er det ikke alene Humlerne, der blive besværede af disse Gæster, men ogsaa alle andre redebyggende, behaarede Bier; saaledes forekommer der een Art i vore Bistader, der gjør ikke saa liden Skade. Imidlertid kunne dog ogsaa Oliebillerens Larver tage feil, og man seer hyppig større behaarede Insekter, der slet ikke ere redebyggende, f. Ex. Fluerne, flybe afsted med disse Larver, der saa naturligtvis gaae til Grunde. Da Tilfældigheden her spiller saa stor en Rolle,

*) Man maa her erindre, at Folketavnet „spansk Flue“ er villedende, da det er en Bille.

som næsten ved alle sublytende Former, er det den naturlige Aarsag, hvorfor Dliebillerne lægge saa overordentlig mange Æg; gaae end Tufinder til Grunde, vil der dog altid blive Hundreder tilbage, som ville finde den rette Bei og saaledes vedligeholde Arten.

2. Hvepserne.

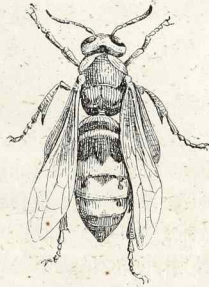
Have vi i Humlebiernes Stat lært slittige, fredelige, maaskee lidt for godmodige Borgere at kjende, saa have vi i Hvepserne lige det Modsatte; det er frække, modige, noget ondskabsfulde Insekter, der leve af Rov og Plyndring, ligesaa lidt skaanende andre Insekter, som de have Respect for de af Mennesket opsamlende Forraad. Hvo kjender ikke Hvepserne eller Gedehamsene? Disse sort- og gultringede Insekter, med deres slanke, elegante Tallier; disse „affhyelige Dyr“, der ere en Rædsel for Børnene, en Skræk for Damerne, og som selv den stærkere Deel af Menneskeslægten ikke vover at nærme sig uden med en Gaffel eller et omvendt Viinglas i Haanden. Disse Skabninger, som i Syltetiden bringe Huusmoderen til Fortvivlelsens Rand, som om Sommeren ere naturlige Fjender af ethvert af Mennesker indstiftet landligt Maaltid; disse Væsner, der paa den underfundigste Maade komme ind ad Døre, Vinduer, og naar disse ere lukkede, ad ubegribelige, albrig anede Aabninger, som snart ere i Sukkerskaalen, snart i Brødbakken, snart isærd med at begaae Selvmord i Blødekanden eller Viinglasset; som, naar de forstyrres, med den uroffeligste Koldblodighed vedblive at seile rundt om Hovederne paa os, uden at agte de colossale Vaaben, der svinges imod dem, og som tilsidst, naar det bliver dem for galt, ende med at give en eller anden en følelig Paamindelse om, at de ere Røvere, der ikke alene besidde Mod og Udholdenhed, men ogsaa giftige Vaaben. Hvo kjender ikke disse Dyr? Alle have seet dem i deres Virksomhed, kjende dem af Udseende og vide at de stille; men dermed stopper ogsaa i Regelen Kundskaben til dem. Om deres kunstigt ordnede Statsliv, om deres Redebygning o. s. v. vide Folk i Regelen Lidet eller Intet; det kunde derfor maaskee interessere at høre Noget derom.

Hvepserne ere ligesom Humlebieerne aarevingede eller biagtige Insekter, og deres ydre og indre Bygning er derfor i de store Hovedtræk den samme; men deres høist forskjellige Levemaade indvirker dog saameget paa dem, at de i mange Retninger afvige særdeles fra hinanden. Humlebieerne ere honningflugende Insekter; som en Følge deraf ere deres Munddele rørformede og forlængede; men hos Hvepserne, der dels leve af Rov, dels af Planteføde, er Mundens

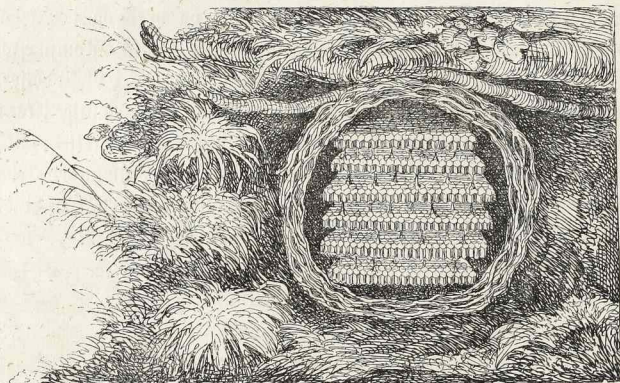
Bygning heel forskjellig. Overtjæberne ere stærke og skarplantede, da de med disse skulle afsnave det haarde Træ, hvoraf de lave Papiret til deres Neder, og Underløben er blevet bred og flad, da de benytte denne til at mure med. Sfar er Tungen paafaldende dannet; den er blevet kort og bred og i Enden forhøjet med ligesom 4 smaae Muursteer. Da Hvepserne ikke samle Blomsterstøv, ere de nøgne, eller kun meget svagt behaarede, og Venene ere ikke i Besiddelse af nogen Kurv; Vingerne have undergaaet en Forandring; de kunne nemlig ikke blot, som hos Humlerne lægges bag paa Ryggen, men desuden ere de indrettede til at foldes sammen paa langs, ligesom en Viste, for ikke at slide paa dem under Arbejdet i de snevre Celler. Hvepsernes Grundfarver ere altid gule og sorte; af disse er den gule i Regelen den fremherskende, og den sorte danner Baand, Pletter og Striber paa denne.

Ligesom hos Humlerne, grundes Hvepsocolonierne af en i Jorden overvintret Hun. Nogle af vore Arter anbringe den deels frit, ophængt paa en Green, eller under Sparreværket paa vore Tage, deels grave de en Hule til den i Jorden, deels anlægge de den i det Indre af hule Træer.

Neden, der kan naae en Størrelse af en meget stor Melon, er noget aflang og dens Bægge bestaae af en Mængde Lag, der ligne tyndt Papir og have en lysgraa Farve; disse ligge dog ikke tæt op til hverandre, men have Mellemrum, for at Regnen ikke saa let skal trænge ind til de inderste og gjøre dem vaade. Tager man denne ydre Beklædning bort, finder man en Række af Kager (12—16), der ligeledes bestaae af det samme papirsagtige Stof, og som svare til Vorkagerne i Biernes Kuber. Dog afvige de fra dem deri, at de ikke staae paa Kant, men derimod ere stillede som en Stabel Tallerkener over hverandre, dog med den Undtagelse, at der er et frit Rum mellem hver Kage. Heller ikke ere de dobbelte, saaledes som hos Bierne, o: at to Celler have een fælles Bund, men enkelte, og vende med deres Bund opad og med Nabningen nedad. 3 hede deres Omkreds ere disse Kager forbundne med den ydre Beklædning og holdes allerede derved fristværende over hverandre. For at styrke deres Forbindelse endnu mere, er der desuden imellem Kagerne anbragt Piller af den samme papragtige Masse; disse ere bredere øverst og nederst, smallest i Midten; de mellemste Kager, der ere de største, støttes af 40—50 saadanne Piller, hvorimod de øverste og nederste Kager have færre. Den øverste Deel af hver Kage

danner et noget buet Gulv, og da Afstanden mellem Ragerne omtrent er en halv Tomme, er der rigelig Plads for Hvepserne til at bevæge sig paa.

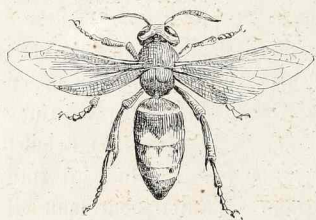
Hver Rage indeholder en Mængde sexkantede Celler, og da Hvepserne aldeles ikke kunne udsondre Vox, ere ogsaa disse dannede af den omtalte graa Masse. Deres Antal i en nogenlunde stor Rede beløber sig til en 16000, og da Hvepserne ingen Forraadsceller anlægge, saaledes som Bierne og Humlerne (de leve i Ordets egentlige Forstand „fra Haanden og til Munden“), og da endvidere hver Celle i Sommerens Løb har tjent til Bugge for tre paa hverandre følgende Slægter, som næsten alle endnu henad Høsten ere i Live, saa har en eneste Hunhvepse i Sommerens Løb havt 48000 Børn, og naar man antager, at noget over en Fjerdedeel af disse gaaer til Grunde, deels i Reden, deels blive dræbte af forskjellige insektædende Dyr og af Mennesket, saa bliver dog i een Hvepserede en Befolkning tilbage af omtrent 30000 Individer. Heraf vil man faae et Begreb om hvor unyttigt, ja hvor umuligt det er at vilde ødelægge Hvepserne om Sommeren, ved daglig at dræbe dem man seer og kan faae fat paa; thi disses Antal bliver en aldeles forsvindende Størrelse; vil man ødelægge dem, da skal man passe paa om Foraaret og i Begyndelsen af Forsommeren; thi da sværme Hummerne endnu omkring, og naar man da dræber een af disse, dræber man med det samme hele Colonien. Selv om den allerede har opelsket eet Kuld af Arbeidere, som ere i fuld Virksomhed, gjør dette ikke Noget; thi naar de mærke, at Dronningmoderen er borte, miste de al Lyft til Arbeidet, al Orden og Disciplin ophører, og den begyndte Coloni gaaer snart

efter til Grunde. Dræber man derimod Dronningmoderen længere hen paa Sommeren, naar den allerede har lagt de Æg, hvoraf de nye Hunner skulle fremkomme, da generer det ikke Colonien; de vide, at de have Spirene til nye Hunner og vedblive derfor trostig at arbejde videre.

Cellernes Størrelse er forskjellig efter de tre forskjellige Former, som udgjøre Redens Befolkning; størst ere Hunnernes Celler, dernæst kommer Hannernes og endelig ere Arbeidercellerne de mindste. De sidste ere naturligviis de talrigste og indtage visse bestemte Rager for sig selv; derimod ere Hannernes og Hunnernes Celler blandede mellem hverandre i een Rage.

Smellem de forskjellige Rager, der, ligesom Etager, ligge den ene over den anden, er der anbragt Abninger, for at Hvepserne med Letthed kunne komme op selv i det Øverste af Reden. Ligeledes har Reden to Abninger, en til Indgang og en anden til Udgang. Begge støde til en lang, krum, i Jorden udhulet Tunnel, der fører op til Øverfladen; denne skjæres hyppig af Muldvarpernes eller mindre Gnaveres Gange, og deraf kommer det, at man tidt, naar man vil ødelægge en Hvepserede, kan helde utrolig meget kogende Vand ned, uden at det generer Hvepserne synderligt. Hulene selv er enten en Bolig, som de have røvet fra Muldvarpene, eller det er en, som de selv have gravet. Naar Hulingen er gravet, begynder Dronningmoderen at anlægge Reden, men begynder først, tværtimod alle Regler for Bygningskunst, at anlægge Taget af Boligen, og naar denne Kuppel er færdig, som i Begyndelsen er meget lille, anlægger den under den de første Arbeiderceller. Det papirartige Stof, hvoraf hele Reden forfærdiges, tilbereder den paa den Maade, at den af ganske haardt Træ, i Regelen umalet Fyrretræ, afsnærer en Deel, som den blander med et klæbrigt Spyt, hvilket den i stor Mængde udsoudrer. Denne Deig søres til Reden, og ved at stryge den med den muurstekeformede Tunge, bredes den ud i papirhynde Plader, som derpaa hærdes i Luften. I Regelen benytte de ganske haardt Træ, men i enkelte Tilfælde, rimeligviis naar de have ondt ved at faae deres sædvanlige Materiale, benytte de ogsaa andre Stoffer. Saaledes har man Exempler paa, at de paa Slotte have taget deres Materiale fra de vævede Tapeter, at de ere trængte ind i aabentstaaende Kledeskabe og der have afgnavet store Stykker af Tøierne, og man havde ved disse Leiligheder let ved at iagttage, at de forøgede deres Boliger ved at hefte baandformede Stykker til det tidligere byggede, idet man paa Redens Yderside kunde skjelne de forskjellige Tøiers og Tapeters Farver som baandformede Striber. Naar det første Kuld Arbejdere, ved Dronningmoderens utrættelige Omfarg, ere slupne ud af deres Puppehylstre, begynde de allerede

efter et halvt Døgn's Forløb at tage Deel i Arbeidet. Hvalvingens Sider blive førte mere nedad, og den anden Etage, regnet ovenfra, bliver anlagt; den er vel ikke ret stor, men bliver dog forbunden med den første ved de allerede beskrevne Piller og har Plads til en hundrede nye Celler. Disse belægger Dronningen atter alle med Eg, og en tre Uger efter staaer en ny Skare af Arbeidere til Rødens Tjeneste.

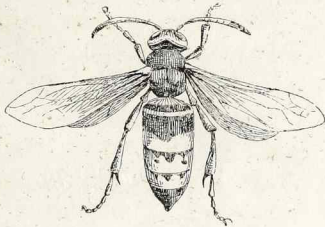

Arbeiderne ere den talrigste Deel i Hvepsestaten, ligesom i alle andre Insektstater, og have omtrent de samme Pligter, som hos Humlerne. De ere deelte i forskjellige Hold, som hver have deres Forretninger at besørge. Nogle blive hjemme, deels for at forsvare Røden, deels for at udbedre den og sørge for Ingelen; men den største Deel er ude paa Høvertog, deels efter Jøde til Ungerne, til de hjemmehleevne Kammerater, Dronningen og sig selv, deels efter Materiale til at udvide og forbedre Røden med. Det er disse, der genere os saa meget om Sommeren ved deres Paatrængenhed, Mod og Udholdenhed; de angribe næsten alt Spiseligt, især hvad der indeholder Sukker, men desuden ere de meget kraftige Rovdyr, som opæde alle blodere Insekter og derved gjøre en Deel Nytte. Især nyde de saftige Frugter, som Bærer, Blommer, Fersken, Abrikoser, i hvilke de kunne gnave sig saa dybt ind, at man slet ikke seer dem, og med Saften af disse Frugter, som de gylpe op; naar de komme hjem, fodre de de spæde Larver, hvorimod de ældre fortrinsviis blive fodrede med Kjød, Brød eller søndergnavede Insekter. Saa snart de vende hjem, mærke Larverne det øieblikkelig, og ved at støde med deres haarde Kjæber mod Cellens indre Væg, give de tilkjende, at de ere sultne. Arbeiderne løbe da meget ivrig omkring, stikke Hovedet ind i hver Celle og afgive en passende Portion til hver Larve, som da atter giver sig tilfreds; men desuden dele de deres Nytte meget samvittighedsfuldt med de Arbeidere, der virke indeni Røden, og som derfor ikke kunne forskaffe sig den nødvendige Jøde.

I Slutningen af August har Røden naaet sin Glædsperiode; den har da naaet den, allerede forhen angivne, Størrelse og Individantal, og paa denne Tid komme Hamnerne og Hunnerne ud af deres Celler. Kort Tid efter følger Sværmningen og Parringen, og Hunnerne vende da tilbage til Røden tilligemed Hamnerne, der ikke, som hos Honningbien blive myrdede efter Parringen af Ar-

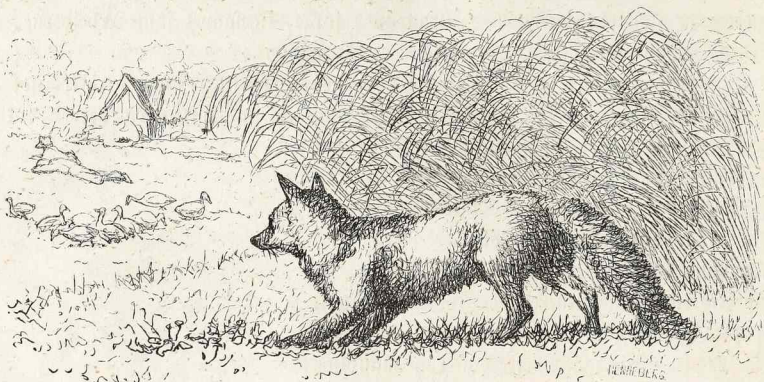
beiderne. Hunnerne ere betydelig større baade end Hannerne og Arbeiderne, og ligesom de sidste forsynede med Braad; de sørge, ligesaavel som Arbeiderne, for Redens og Yngelens Liv.

Hannerne ere mindre end Hunnerne, men større end Arbeiderne; de kjendes let paa, at deres Hølehorn ere længere og fladtrykte, og derved, at de have eet Led mere i Bagkroppen. Medens det i Menneskstaten er den mandlige Deel af Befolkningen, der forestaaer Statsstyrelsen, og som i Nødtilfælde maa forsvare deres Stat med Vaaben, saa er det omvendt her. I alle Insektstater dominerer den kvindelige Deel, og den mandlige er trængt tilbage til et Intet; de have ligesaa lidet som den mandlige Deel af Bierne, Myrerne eller Humlerne nogen

Braad, hvormed de kunne forsvare sig, og deres Stilling i Reden er den laveste og ubetydeligste, man kan tænke sig; de skulle nemlig deels holde den reen for Smuds, deels bære deres døde Kammerater ud. For at gjøre dette sidste, forene flere sig i Regelen om eet Lig; kunne de ikke i en Fart finde Medhjælpere, vide de at hjælpe sig paa anden Maade; de bide deres afdøde Medborger i flere Stykker og transportere ham saaledes udenfor Reden.

Naar de nye Hunner ere fremkomne, er Hvepsestatens Maal opnaaet, men alligevel vedbliver den at bestaae, saalænge Sommervarmen holder ved. Neppen indtræder imidlertid de første kolige Efteraarsnætter, før et eiendommeligt Skuespil begynder. Hvepserne, der synes at ane, at deres Undergangstid er nær, fylkes af et ubeskriveligt Raseri; de fare omkring i Reden, trække Larverne og Pupperne ud af deres Celler, myrde dem med talrige Stik og kaste dem ud af Reden. Efterat have anvendt deres sidste Kræfter paa dette grusomme Arbeide, kommer Raden til dem selv. Hver Dag Kulden indvirker paa dem, blive de svagere og føleløse, og de før saa energiske Dyr flytte sig i denne Tilstand neppe en Tomme, selv naar man volder dem Smerte; synker endelig Thermometret ned til Frysdepunktet, spinder det sidste Liv, og alle Hannerne og Arbeiderne ere sporløst gaaede til Grunde. Dronningmoderen har ogsaa ophørt at eksistere, og Bæverne for de nye Colonier ere de unge Hunner, som, gjemte i Jordens, sove den lange Vinterføjn, ventende paa, at den Tid skal komme, da Foraarets varmende Solstraaler skal vække dem til nyt Liv og fornøyet Arbeide.

Hr. Miffel.

Hvor Syren flokkes om Bøgens Fod
 I Skoven dybest inde,
 Der sidder Hr. Miffel, han er saa mørk
 I Sunde.

Sørgmodelig vifter hans gode Svands
 Omfap med Skovens Bregner;
 Koften er knap, til et daarligt Aar
 Det tegner.

Min Bug er slunken, min Hals er tør,
 Og mine forfultne Unger,
 De ftrige saa forfærdelig
 Af Hunger.

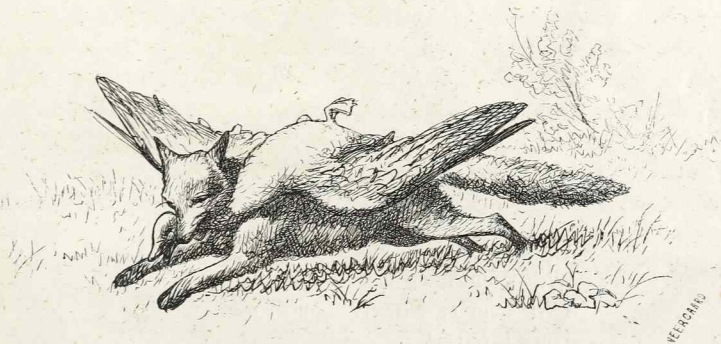
Saa apler Hr. Miffel fit røde Stind
 I Skovens høie Sale,
 Og kæmper med en Tjørnelvift
 Sin Hale.

Dg speiler sine Tænders Rab
 Udi den klare Kilde,
 Dg luffer saa gennem Krattet thst
 Dg stille.

Nu svinger han om Skovens Pynt,
 Hvor A for Vinden bæve,
 Hans Die lyner, — hvilket Syn
 For Ræve!

Paa Marken græsfer en skøn Flok Gjas,
 Hunden er falden i Staver,
 Dg Bogterdrengen sliber sig
 En Skraber.

Hr. Mikkel troer sig i Paradiis,
 Det kriller ham i Bugen,
 Dg sagte, sagte lister han
 Langs Rugen.

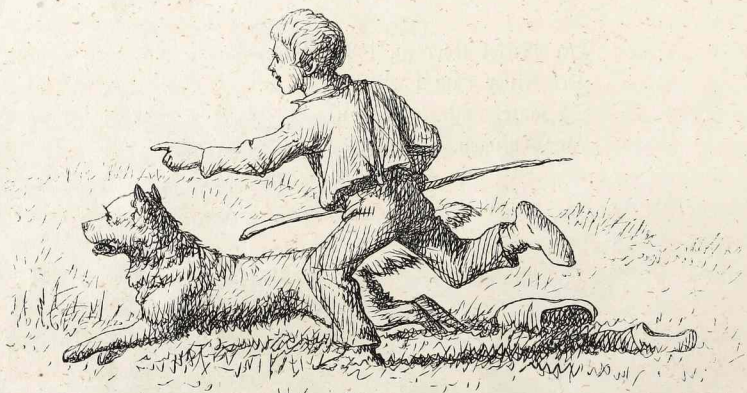

Et Sæt, og som et lydløst Syn
 En smækked Gaas han snapper sig,
 Dg saa affted, — jo I kan troe
 Han rapper sig.

Tilskovs, tilskovs i Hui og Hast
 Han med sit Bytte springer,
 Det var som selve Gaasen gav
 Ham Vinger.

Bag sig han hører Skrig og Straal
 Fra hele Gaaseleiren
 Og Hundeglam — nu kniber det
 Med Seiren.

Sens Dogter er paa Sofferne,
 Han raaber til sin Støver:
 Vær flink, Pasop! lad see du taer
 Den Køver!

Og Hunden piler rast afsted
 Med Snusen og med Snøsten;
 Men hvor er Miffel? han er væk,
 Over Grøften!

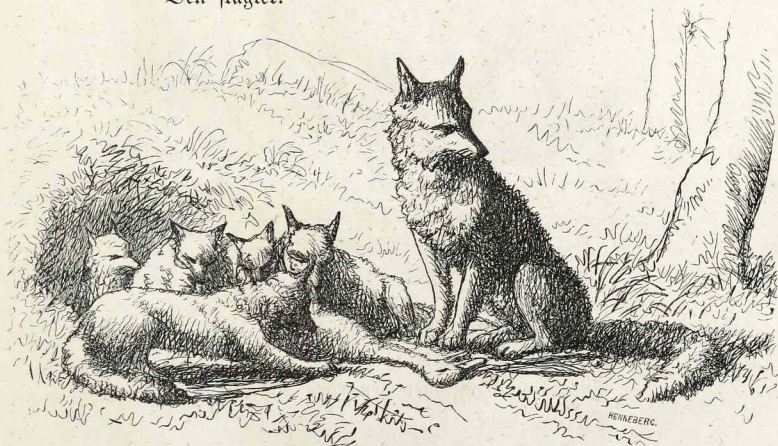
Og Hunden fritter Blomsterne,
 De hvide, blaae og gule:
 Hallo, I Smaa! hvor har den Ræv
 Sin Hule?

Men Mikfels Fod er Floil og Filt,
Smaa blomsterne see ham næppe; —
Da springer en skræmmet Hare op
Bag en Skræppe.

Den Leg, den huer Pasop for godt,
Han sætter efter Haren
Sens Bogter fløiter, — men Mikfel er frelst
Af Haren.

Sin Hule naaer han ad lønlig Sti
Gjennem Tjørn og høie Rælber,
Nu sidder han ganske luunt og godt
I sin Rælber.

Dg mens hans Unger med lystent Blik
Den lækfre Gaas betragter,
Hr. Mikfel med høistegen Tand
Den slagter.

Jo der blev Gilde i Røvens Gaard,
Den Steg er ganske vakker,
Det er rigtig Mikfels Aften, jo
Sag takker.

Det rygtedes ogsaa vidt og bredt
 Til Slagt og Benner i Lunden;
 Maaren gif og sliffede sig
 Om Munden.

— Men Jens, som ikke fik Miffel fat,
 Han kan slet aldrig sove;
 Endnu en Dyst med den røde Næv
 Vil han vove.

Tidt seer han i Dromme en hvid Gestalt
 Med store hvide Binger,
 Og i hans Dre et Raab om Hævn
 Da flinger.

Dg før Hr. Miffel med samt hans Flof
Harde rigtig Ende paa Stegen:
Blev Røvegraven Røvens Grav, —
Dg det var Enden paa Legen.

Den lille graa And.

Et sjællandsk Folkeeventyr.

Der var en Mand, som havde en Datter og en Søn. Sønnen tjente i Kongens Gaard, og Datteren var hjemme, hun var saa deilig og saa from. Men da Faderen giftede sig anden Gang, bragte han ingen from Kvinde i Huset. Stifmoderen var ond og hadesuld, og hendes Datter, som fulgte med hende, var ligesom Moderen. Fra den Tid af, at Stifmoderen kom i Huset, var der ingen No mere for Datteren, hun blev plaget paa alle mulige Maader, men stille og taalmodig bar hun Stifmoderens Haardhed.

En Eftermiddag hørte den onde Kvinde ud med sin egen Datter, og lod sin Stifdatter blive hjemme; „nu laver du Mad til os,“ sagde hun, „mens vi er borte; og her er et halvt Pund Hør, det skal være spundet til vi kommer hjem, og der har du en Brodsforpe, den kan du have til Aftensmad.“ Strax da de var borte, begyndte den stakkels Pige paa sit Arbejde, men om hun spandt aldrig saa flittig, kunde hun dog umulig faae et halvt Pund Hør spundet og Maden lavet, til de kom hjem.

Som hun nu sad og spandt med sorgmodigt Sind, hørte hun der var Noget udenfor, som bankede paa Døren og raabte: „Luf os ind!“ men hun

sagde: „Jeg har ikke Tid at lukke Jer ind.“ Alligevel blev det ved at banke, og de raabte udenfor: „Na luk os kun ind og giv os Lidt at spise!“ Pigen rejste sig da og lukkede Døren op; det var to Stoddere, der stod udenfor; dem lukkede hun ind og sagde til dem: „Jeg har kun en Brødskorpe til Aftensmad, men den vil jeg gjerne dele med Jer.“ Saa brækkede hun Skorpen over og gav dem hver sit Stykke tilligemed sig selv. Da de havde spist, bød de Farvel og gif bort igjen. Men det var intet ringe Besøg, hun havde haft den Aften, for det var Vorherre selv og Sankte Peder. Nu behøvede hun ikke at sørge meer, for da hun saae hen til Rokken, blev hun vaer, at al Hørren var falden i Traad af sig selv. Om Aftenen, da Stifmoderen kom hjem, blev hun meget forundret ved at see, Alt var færdigt og godt gjort, men det formildede ikke hendes onde Sind. Næste Dag stulde hendes egen Datter blive hjemme og spinde og lave Mad, men hun fik kun et Hjerdingsspund Hør at spinde og sød Grød at spise til Aftensmad. Senad Aften hørte ogsaa hun, at Nogen bankede paa Døren og bad hende lukke op, men hun raabte: „Det har jeg ingen Tid til!“ og da de atter bankede paa og bad om Lidt at spise, da raabte hun: „Jeg har ingen Tid og ingen Mad til Stoddere!“ — Nu sad hun og sled hele Aftenen, men da Moderen kom hjem, var dog Hørren ikke nær spunden færdig. —

En Dag sagde Moderen til sin Stifdatter: „Gaa ned til Brønden og hent mig en Krukke Vand.“ Stifdatteren gif strax derned og tog Vand i en Krukke; men i Brønden svømmede to hvide Svaner, som bad hende, om de maatte drikke af hendes Krukke. „Det maae I gjerne,“ sagde Pigen, og holdt Krukken hen til dem. Svanerne drak, og da Pigen gif bort fra Brønden, sagde den ene Svane, som var Vorherre selv: „Hvad vil du, St. Peder, give den Pige, fordi hun lod os drikke af sin Krukke?“ Den hellige Peder sagde: „Jeg vil give hende at blive deiligere end nogen anden Kvinde paa Jorden.“ „Og jeg,“ sagde Vorherre, „vil give hende, at for hvert et Skridt hun tager, skal der vøge Roser og Lillier og alle yndige Smaaablonster op for hendes Fod, og hvergang hun børster sit Haar, skal der flyde Sølv og Guld af det.“ Saa snart Pigen kom hjem, saae hendes Stifmoder med Forundring og Værgrelse, at for hvert Skridt hun tog, vøgede der Roser og Lillier og alle de yndigste Smaaablonster op for hendes Fødder, og hvergang hun børstede sit Haar, flød der Guld og Sølv deraf. En anden Dag lod Moderen sin egen Datter gaae til Brønden med Krukken for at hente Vand. Da hun kom derhen, saae ogsaa hun de to hvide Svaner, men da de bad hende om at drikke af hendes Krukke,

negtede hun dem det og gif bort med Vandkruffen uden at ville opfylde deres Begjæring. „Nu,“ sagde Vorherre til St. Peder, „hvad giver du denne Pige, forbi hun negtede os en Drik Vand af sin Kruffe?“ „Jeg giver hende,“ sagde St. Peder, „at hun skal blive den grimmeſte Kvinde, der findes paa Jorden.“ „Og jeg,“ sagde Vorherre, „giver hende, at for hvert et Ord hun siger, skal der ſpringe Orme og Skruptudſer af hendes Mund.“ Det ærgrede den onde Stifmoder, at det var gaaet hendes egen Datter ſaaledes, og hun blev endnu mere ond mod ſin Stifdatter; men hver Dag blev Siſtdatteren deiligere og deiligere, og Roſer og Lilier blomſtrede for hendes Fødder; og hver Dag blev hendes egen Datter grimmere og grimmere, og Orme og Udſer ſprang ud af hendes Mund.

Medens det gif ſaadan til hjemme, tjente den deilige Piges Broder i Kongens Gaard, og morede ſig i ſin Fritid med at aſtegne ſin ſmukke Søſter. Dette Billede ſaae Kongen, og ſtrax lod han Svenden hente op til ſig og ſagde til ham: „Er din Søſter virkelig ſaa deilig ſom dette Billede, ſaa vil jeg have hende til min Dronning, men har du afbildet hende ſmukkere end hun er, ſaa ſkal du kaſtes i Ormegaarden.“ Den unge Svend meente, at det kunde han nok indlade ſig paa, for han var vis paa, hans Søſter var endnu langt ſmukkere end Billedet. Saa ſendte Kongen ham da hjem og befalede ham at hente ſin Søſter. Men da han kom til Hjemmet med dette Budſkab, blev Stifmoderen

misundelig over, at det ikke var hendes egen Datter, Kongen vilde have; men hun anstillede sig, som hun var glad over Stifdatterens Lykke og bad, om hun og hendes Datter maatte kjøre med hen til Kongsgaarden og glæde sig over hendes Lykke. Ja det var der da Ingen, som havde Noget imod, og saa lavede de sig til at rejse den næste Dag. Da de havde kjørt noget, kom de til en Bei, som gik langs med Stranden; her begyndte Stifmoderen at bruge sine Trolddomskunster og gjorde sin Stifdatter og hendes Broder døve for hvad de sagde til hinanden. Lidt efter sagde Broderen Noget til sin Søster, som hun ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om, hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dine Skoe ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed tog hun sine Skoe og kastede dem ud i Havet. Lidt efter sagde Broderen igjen Noget, som Søsteren ikke kunde høre, og hun spurgte derfor Stifmoderen om hvad han havde sagt. „Han siger,“ svarede hun, „at du skal kaste dit Skriin ud i Havet.“ „Ja, naar han ønsker det, saa kan jeg jo gjerne gjøre det,“ og dermed bukkede hun sig ud over Bognen for at lade Skriinet falde i Havet, men Stifmoderen stubbete til hende, saa hun selv faldt ud i Havet, og saa raabte den ende Stifmoder: „Svøm der som en And paa det blaa Hav, saalænge du lever;“ og strax blev Stifdatteren til en lille graa And, som svømmede paa Havet. Lidt efter førte de ind paa Slottet, og Broderen havde nu ingen deilig Søster at bringe Kongen, men kun den grimme Stifdatter; og strax lod Kongen ham føre ned i Ormegaarden blandt forgiftige Slanger og Kryb. Men paa Slottet blev der stor Sorg, for Kongen sørgede saa saare over, at han ikke havde faaet den deilige Prindsesse.

Nogen Tid efter var det en Nat, at der var meget travlt i Kjøkkenet, og Koffen var blevet oppe tilligemed en Tjenestekvinde. Som de gik og havde travlt, kom der en lille graa And op gjennem Røndehestenen, som løb ind i Kjøkkenet, og for hvert Trin den tog, voxede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster frem for dens Fødder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kof skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestekvinde skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flød Guld og Sølv hen ad Gulvet. Men Koffen og Tjenestekvinden kunde ikke nofsom forundre sig over denne And, at for hvert Trin, den tog, voxede der Roser, Lilier og alle de yndigste Smaablomster op for dens Fødder, og naar den børstede sine Fjedre, flød der Guld og Sølv hen ad

Gulvet. Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men to Gange endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Ratten derpaa gif det ligedan: Da Anden havde været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg, men een Gang endnu kommer jeg igjen, siden kan jeg aldrig mere komme.“ Men Koffen og Tjenestekvinden gif næste Dag op til Kongen og fortalte ham om den lille graa And, som nu i to Nætter havde været hos dem i Kjøkkenet, og som endnu tredie Nat vilde komme igjen. Da Kongen hørte dette, blev han meget urolig og befalede, at Anden skulde fanges, naar den kom igjen. Tredie Nat gif det som de to forrige; Anden kom op gennem Rødestenen i Kjøkkenet, og for hvert Trin, den tog, groede der Roser og Lilier og alle de yndigste Smaa blomster frem for dens Fødder. Da den kom ind, sagde den: „Den gode Kof skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi han holder Kjøkkenet saa varmt, og den gode Tjenestekvinde skal jeg dog give lidt Sølv og Guld, fordi hun passer min Brudgoms Slot saa godt.“ Og dermed børstede Anden sine Fjedre, og der flød Guld og Sølv henad Gulvet. Men Koffen og Tjenestekvinden kunde ikke noksom forundre sig over denne lille graa And, at for hvert Trin, den tog, voxte Roser og Lilier og alle de yndigste Smaa blomster frem for dens Fødder, og naar den børstede sine Fjedre, flød der Guld og Sølv henad Gulvet. Da Anden havde

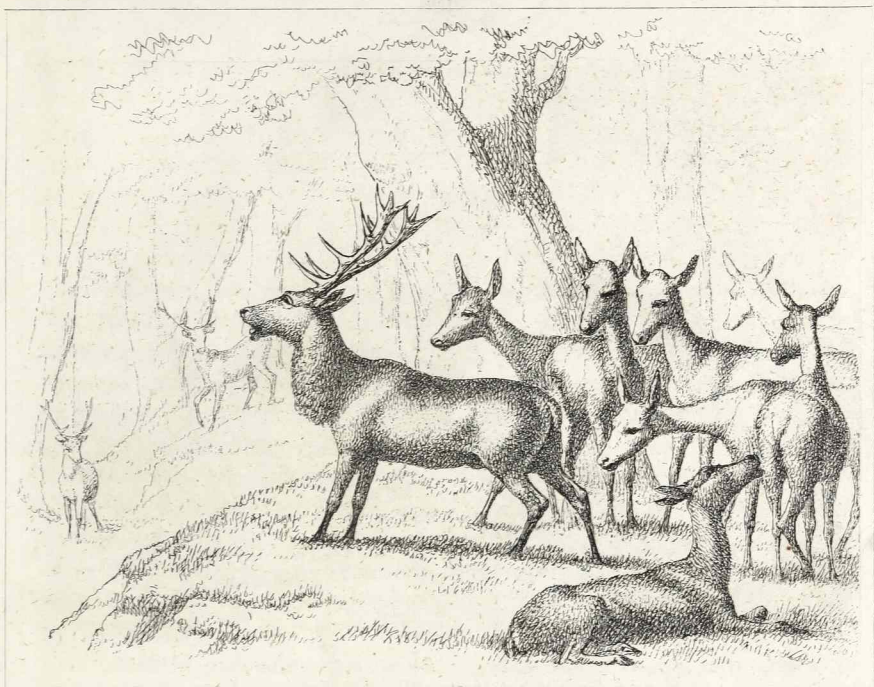
været lidt inde i Kjøkkenet, sagde den: „Nu gaaer jeg og kan aldrig mere komme igjen.“ Men som den vilde gaae ud gjennem Renssteenshullet, blev den fangen i en Sæk, som de Mænd, Kongen havde befalet at fange den lille graa And, havde bundet udvendig for Hullet. Anden sprællede, sled og rev for at komme fri, men de bandt for Sækken og bragte den til Kongen. Da de aabnede for den, omskabtes Anden til de græsfeligste Dyr, først til en Lindorm, saa til en Drage, saa til en Løve, men den kunde ikke slippe bort, for de holdt godt fast paa den. Saa omskabtes den til en Simle med en lille Knop paa, den Knop skar Kongen i med sin Kniv, og det var hendes lille Finger; af den flød Blodet ud, og i det samme var Anden omskabt til en deilig Jomfru, der var skjønnere end nogen anden Kvinde paa Jorden, og Kongen kunde strax kjende sin trolovede Brud, fordi hun lignede Billedet, han havde seet hos hendes Broder; men hun var endnu langt skjønnere end det. Nu blev der Glæde over al Kongens Gaard, og der blev strax sendt Bud ned til Ormegaarden for at see efter Broderen, som endnu sad derneved lyslevende; og glad blev han, da han hørte, at hans Søster ikke mere var en lille graa And, men havde faaet sin egen Skikkelse igjen og skulde holde Bryllup med Kongen. Saa holdt da Kongen sit Bryllup med Glæde og levede alle sine Dage i Fryd og Gammen med sin deilige Dronning; men den onde Stifmoder og hendes Datter de bleve trillede til døde i en Figtønde.

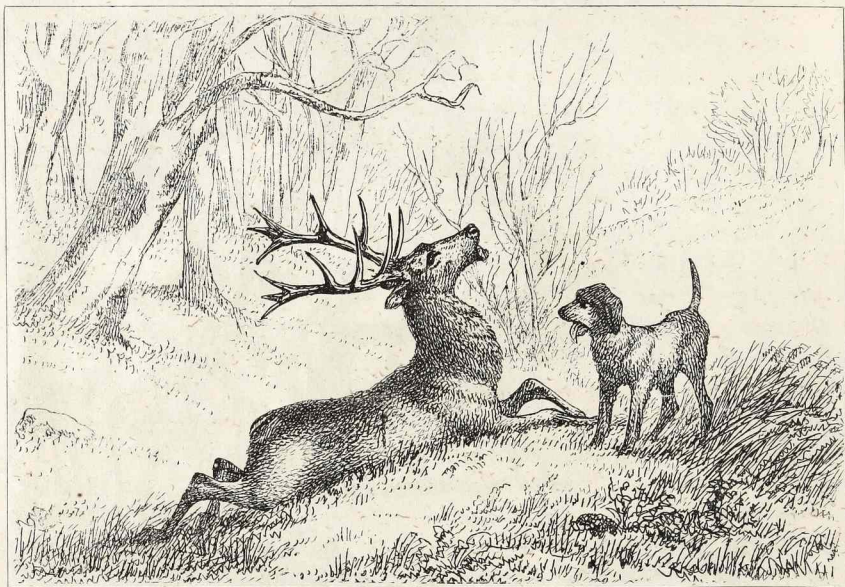
Ude i Gaarden.

Saafnart som de bare Fadet saae,
 Saa strømmed de sammen fra hver en Braa,
 Dg tigged og gjorde en Staahei:
 „Giv mig!“ „Nei mig!“ „Na nei mig!“ „Nei mig!“ —
 Skjøndt Trofasts Tænder løb stærkt i Vand,
 Taalmodig og taus dog ventede han;
 Han tænkte: Ja jeg veed nok, hvem det gjælder!
 Dg hans Tillid svigtedes ikke heller.

Hjorten.

Han raader vidt under Skovens Kroner,
Han herfter frit over tyve Røner;
Hvem seer han hisset ved Bakkens Fod?
To Røvernegte! Det koster Blod;
Med brusende Bryst, med brølende Røst
Han raaber: „Kom kun, om I har Lykt!“
De fine Hinder staae ved hans Side,
De er saa fromme, saa bløe, saa blide,
De klynke: „Spar dig, det blev for haardt,
„Det blev vor Død, dersom du gik bort!“ —
— De feige Tvende, de vog ham ikke,
Han køs dem væk blot ved Brøl og Blikke! —
— Men ak! saa raft som vi Bladet vende,

Vender sig Bladet, faaer Magten Ende:
 En Vintermorgen gaaer Skytten ud,
 Han sender Hjorten sit sikke Skud;
 Den stolte Kronhjort, den Drot i Skove,
 Paa ydmyg Biis skal nu selv til Hove;
 Tung falder Dødens den bittere Stund,
 Men hvad der end gjør ham Smerten værre:
 Hundens Halsen klinger i Lund
 Spottende over den mægtige Herre! —

„De stakkels Hunner; de misted Hannen!“
 Na, de har giftet sig med en Anden!

Bagn Aagejøn.

Enhver veed, hvordan der blev Fjendskab mellem den navnkundige hvenste Carl Palnatoke og hans Fostersøn Kong Svend Tveskjæg, dengang Carlen høit og lydelig havde vedkjendt sig, at det var ham, som havde skudt Kong Harald Blaatand „bagfra, saa Pilen kom ud igjennem Munden“. Palnatoke flygtede til Bretland, hvor han havde Hustru og Rige, men da hans Hustru kort efter døde, lededes han ved Bretland og fik af Kong Burislav Land i Venden, hvor han anlagde en stor og stærk Søborg, det siden saa berømte Bomsborg. Unde i Borgen selv lod han lægge en Havn, saa stor, at tre hundrede Langsibe kunde rummes der paa een Gang; Indløbet var lukket med Jernporte, en Bue af Steen hvælvede sig derover, og ovenpaa igjen reiste sig et Kastel; den blev kaldt en Søborg, netop fordi en Deel af Borgen stod ude i Søen med Havn indenfor sine Mure.

Derefter gav Palnatoke Love for sin nye Stat: Ingen maatte optages i Palnatokes Samfund, som var ældre end halvtredstindstyve og yngre end atten Aar. Der maatte Ingen findes, som veeg for sin Eigemand i Styrke og i Baaben. Alle skulde gjøre det Løfte at hævne hverandres Bane. Unde Rhyter maatte ikke udbredes; og spurgtes der Nyt, maatte Ingen være for raast til at fortælle det videre, thi Palnatoke skulde selv være Førstemand til at fortælle. Fandtes der Noget som brød de Love, som her ere opregnede, da skulde han strax være landsflygtig og fordreven af deres Lag. Ingen maatte have en Kvinde paa Borgen eller selv være længere Tid borte deraf end tre Nætter, medmindre Palnatoke havde befalet det eller givet Lov til det. Alt Bytte, stort eller lidet, som kunde sættes i Penge-Værd, skulde stiftes mellem Alle, og hvis Noget unddrog sig herfor, skulde han jages ud af Borgen. Ingen Mand maatte tale et frygtfomt Ord eller være bange for Noget, hvor farligt det end saae ud. Frændskab og Vennskab skulde ikke gjøre, at Noget optoges i Samfundet, som ikke havde de Egenstaber, disse Love fordrede.

Blandt de Mænd, som nu søgte til Bomsborg og sluttede sig til Palnatoke, nævnes, som de berømteste, to Sønner af Befete paa Bornholm: Bue Digre

og Sigurd Rappe; og to Sønner af den sjællandske Karl Strutharald: Sigvald og Thorfel den Høie.

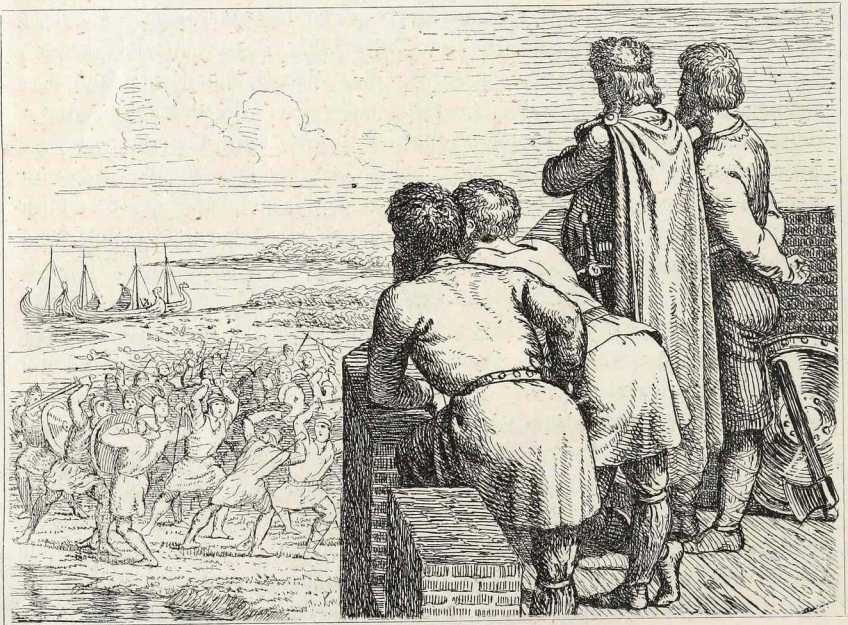
Besetes Datter Thorgunna var gift med Palmatokes Søn Lage og havde med ham en Søn, som hed Vagn. Vagn var i Fyen hos sin Fader til han var nogle Aar gammel; da begyndte de at mærke, at han havde et vanskeligt Sind, og stundom sendte de ham derfor over til sin Bedstefader Besete paa Bornholm, fordi de derovre bedst kunde raade med ham; især holdt han meget af sin Frænde Bue, og rettede sig gjerne efter hans Ord; hvad hans andre Frænder sagde, brød han sig ikke om, naar han ikke selv syntes det Samme, som de. Forresten voxede han op, blev smuk og stærk, dygtig til al Slags Gjerning. Vagn var i sin Opvæxt, fortæller Sagaen, saa uregjerlig, at hans Sind bedst kan kjendes deraf, at da han var 9 Aar, havde han slaet tre Mænd ihjel. Han var hjemme til han var tolv Aar, og da var det kommet saa vidt, at Folk syntes, det var vanskeligt længer at taale hans Voldsomheder; han blev tillige saa ildeindet, at han Intet skaaede. Hans Frænder vidste ikke, hvad de skulde gjøre i denne vanskelige Sag. Saa tog de den Beslutning, at hans Fader Lage skulde give ham halvhundrede Mand og et Langslib, og hans Bedstefader Besete ligesaamange Mand og et Langslib til; Ingen, som fulgte ham, var ældre end tyve og Ingen yngre end atten Aar, undtagen Vagn selv, som var tolv. Han bad ikke om meer, end her er fortalt, hundrede Mand og to Langslibe; han sagde, han behøvede ikke meer, han skulde nok selv sørge for Levnetsmidler og hvad han ellers trængte til.

Nu drog Vagn hjemmefra med dette herlige Mandskab, og de maatte strax til at skaffe sig Levnetsmidler; Vagn var heller ikke videre raadvild, skjøndt han var ung; han begyndte med at hærge langs Danmarks Kyster og at hugge Strandhug uden Skaansel, saa meget han behøvede. Han røvede baade Klæder og Vaaben, og Enden blev, at han ikke seilede bort fra Danmark, før han hverken manglede Vaaben eller Klæder eller Levnetsmidler; han lod sine Landsmænd give sig det Altsammen. Derpaa seilede han videre, til han naaede Zomsborg, hvor han ankom tidlig om Morgenen ved Solopgang. Vagn og hans Mænd lagde nu strax til med deres Skibe udenfor ved Steenbuen; men saasnart Borgens Hovdinge, Palmatoke og Sigvald, Thorfel, Bue og Sigurd, fik Die paa Flaaden, gif de strax til Kastellet, som de pleiede van, og spurgte hvem det var, der vare komne; Vagn spurgte tilbage, om Palmatoke var i Kastellet. Han svarede, at den, som talte med ham, hed saaledes; „men hvem er de Mænd,“ siger han, „som føre sig saa stormægtig op?“ Vagn svarede: „Jeg vil ikke dølge dig mit Navn, jeg

hedder Vagn og er en Søn af Aage i Thyen og din nære Frænde; jeg er kommen herhen, fordi jeg havde lyst at give mig i Flok med Eder; hjemme fandt de nemlig, at jeg var ikke videre god at komme til Kette med, og mine Frænder syntes de havde faaet nok af mig, skjøndt jeg nu reisste bort fra dem." Palnatofe svarede: „Anseer du det da for vist, at man her vil finde dig lettere at omgaaes, naar de hjemme havde saa vanskelig ved det?" Vagn svarer: „Man har loiet for mig, Frænde, hvis du ikke skulde kunne styre mit Sind, saa jeg kan være sammen med raske Mænd; og du vil nok tage hæderlig imod os, da vi nu engang er komne til Jer." Nu raadslag Palnatofe med de andre Høvdinge, men baade Bue og Sigvald raadede fra at tage imod ham. Da sagde Palnatofe tilsidst: „Hvor gammel er du, Frænde?" „Jeg vil ikke lyve om den Ting," svarede Vagn, „jeg er tolv Aar." „Da," siger Palnatofe, „saa forlanger du ulovlige Ting af os, da du er meget yngre end vi efter Lovens have Folk i Følge her i Jomsborg; og det er Grund nok til, at du ikke kan være hos os." Vagn svarede: „Jeg holder ikke paa, at du skal bryde dine Love, Frænde; men man kan ikke sige, at de er brudte, hvis jeg er ligesaa god som En, der er atten Aar eller ældre." „Tænk nu ikke længer paa den Ting," sagde Palnatofe, „jeg vil heller sende dig vesterpaa til Bretland, og for vort Slægtskabs Skyld vil jeg give dig det halve Nige derovre i Arv og Eie." „Jeg nægter ikke," sagde Vagn, „at det er et godt Tilbud; men jeg tager dog ikke imod det." „Hvad vil du da," sagde Palnatofe, „naar du ikke vil tage imod Sligt; jeg synes selv, at det er et godt Tilbud." „Det skal I faae at vide, Jomsvinger, hvad jeg har i Sinde," siger Vagn, „jeg vil gjøre Sigvald, Strutharald Karls Søn, det Tilbud, at vi holder en Leg med hinanden og slaaes med ligestor Styrke; han kan tage to Skibe fra Borgen og hundrede Mænd; lad os saa prøve, hvem der ligger under for den Anden, og hvem der skal have Seir i vort Møde. Men det skal være en Aftale: Hvis det gaaer saadan, at de maa flye, da skal I være pligtige at tage imod os og give os de samme Vilkaar, som I selv har, i Jomsborg; i modsat Fald skal vi drage bort, og saa er I den Sag kvit. Og for at ægge Jer desmere, saa siger jeg, at Sigvald Karlsøn skal slaaes med os, hvis han tør og hvis han er en dristig Mand, og hvis han har mere Mands-hjerte end det feigeste Kryb." Da sagde Palnatofe: „Nu er der talt for meget, Sigvald, til at du kan unddrage dig; anfald dem nu, og lad den første Kamp lære dem Skik. Men hvis min Frænde Vagn ikke skulde være saa feirsæl som han er stertalende, vil jeg dog advare Enhver mod at handle haardt med ham, thi det vil komme den dyrt at staae, som det hændes. Dog

det aner mig, Sigvald, at der nu vil blive Prøve paa, hvad du duer til i Kamp, fjøndt min Frænde er saa ung som han er."

Nu drog Sigvald og hans Mænd da ud af Borgen med to Skibe imod Bagn, og saasnart de mødtes, angreb de strax hinanden; Bagn og hans Stalbrødre modtog Sigvald og hans med saa heftig en Steenregn, at de ikke kunde Andet end dække og vare sig, og havde endda Arbeide nok med det, saa hidfige vare de unge Mænd; og da Stenene slap op, lod de ikke længe vente paa sig med Hugvaabnene, og sloges overmaade tappert med Sværd. Enden paa det

blev, at Sigvald maatte flye til Land for at hente Steen. Men de Andre forfulgte ham, og nu mødtes de paa Landjorden; Sigvald maatte rykke, enten han vilde eller ikke, og nu stod der atter en Kamp imellem dem, haardere og heftigere end den første, og der fortælles, at ogsaa den faldt Sigvald svær nok. Palnatoke og de andre Høvdinger stod i Kastellet, og saae til, hvordan Legen gik mellem Bagn og Sigvald. Nu angreb Bagn saa haardt, at Sigvald og hans

Mænd maatte vige lige ind under Borgen, men den var laaset og lukket, og Ingen kunde komme ind; der var nu ikke andet Valg end at gjøre omkring og forsvare sig eller ogsaa overgive sig. Nu seer Palnatoke og Jomsvingerne, at der er to Vilkaar: Enten overvinder Vagn Sigvald og hans Hær, eller ogsaa maae de lukke Borgen op, saa han kan slippe derfra med Livet; thi flye kunde han ikke og vilde ikke heller, saadan en Mand som han var. Udfaldet blev, at Palnatoke befalede, at de skulde lukke Porten op. „Nu, Sigvald,“ siger han, „du har neppe med din Eigemand at gjøre, naar du slaes med vor Frænde; og nu er det Tid at gjøre en Ende paa Legen, vi har nu havt Prøve nok paa Eders Dytighed, og kan nu skjønne, hvad Mand Enhver af Eder er. Det er nu mit Raad, hvis I synes saa, at vi tage imod denne unge Mand og hans Folk, skjøndt han er noget yngre end Loven byder; og den Tanke glæder mig, at om han end er den Yngste her, saa skal dog Ingen faae Bugt med ham; saadanne Mænd maae vi vente Godt af for Fremtiden, thi for dem falder ikke Alting for stort i Dinene.“ Nu gjorde de da, som Palnatoke sagde, Jomsborg blev lukket op, Kampen standset, og Vagn og alle hans Mænd optaget i Samfundet. I Slaget skal der være faldet tredive Mand af Sigvalds og ligesaa mange af Vagns, men Vagn alene havde Eren for Seiren i dette Møde.

Vagn var nu i Jomsborg med alle Høvdingers Villie og Samtykke. Det hedder, at han blev en sindig og rolig Mand der i Jomsborg, ja at Ingen var kyndigere og klogere end Vagn Aagesøn, ikke heller Noget dygtigere i Vaabenfærd. Hver Sommer drog han af Lande, styrede Skib og foer paa Hærtog, og ingen af Jomsvingerne var tappere end han.

Saaledes gif det nu i tre Aar efter at han var kommen til Jomsborg, men ud paa Høsten det tredie Aar blev Palnatoke syg, og da var Vagn femten Aar gammel. Palnatoke lod Kong Burislav kalde, bad ham om at lade Jomsvingerne blive i Borgen, og raadede til at lade Sigvald blive deres Hovding. Dette skete ogsaa saaledes. Palnatoke gav Vagn det halve Rige i Bretland, bad alle Jomsvingerne og Kongen at holde ham i Ære, og talte længe og omhyggelig derom; hvoraf man kunde see, baade at han elskede sin Frænde Vagn høit, og tillige at han ansaae det for meget vigtigt, at Vagn blev vel behandlet. Kort efter døde Palnatoke, og Alle regnede det for et stort Tab.

Noget Tid efter disse Begivenheder indbød Kong Svend alle de Jomsborgske Hovdinge til Sigvalds og Thorfel Høies Faders, Strutharald Karls, Gravøl. Ved Bordet, da de havde druffet godt, foreslog Kongen, at Enhver efter gammel Skik skulde gjøre et Løfte, og da var det, at Sigvald, hvem Vinen havde gjort

overmodig, lovede det, som han ikke vilde have lovet ædru, nemlig inden tre Mars Forløb at have uddrevet Hakon Jarl af Norges Land eller dræbt ham eller ogsaa selv faae sin Bane. En efter En reiste sig nu de andre Vikinger og lovede at følge Sigvald paa dette Tog, og da Raden kom til Vagn, gjorde han det samme Løfte: han skulde følge Sigvald og sin Frænde Bue og holde ved, saalænge Bue vilde, „og,“ spøiede han til, „kommer jeg til Norge, da skal jeg tage Ingeborg, Thorkel Leiras Datter fra Viken, i Favn uden hendes Fæders eller nogen af hendes Slægtningers Minde.“ Da sagde Kong Svend: „Det vidste jeg nok; du er raskere end de fleste Mænd, jeg kender.“

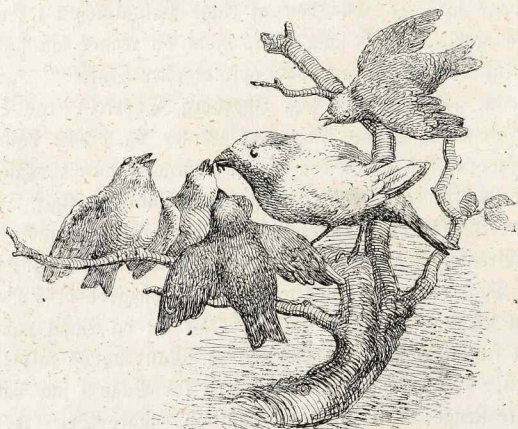
Og Vagn holdt sit Løfte. Det var ikke hans Skyld, at Slaget i Hjørningevaag gik som det gik; mangen Mand maatte falde for hans Sværdhug; men Hylken var imod og Hakon Jarl for mægtig; den første af Jomsvikingerne, som opgav Striden og trak sig ud af Flaaden, var Sigvald; Vagn, som saae ham flygte, slyngede et Spyd og raabte en Forbandelse efter ham, men Spydet ramte hans Styrmand og Forbandelsen endte han ikke. Vagns Skib var det sidste, der forsvarede sig, paa det sprang alle de op, som ikke vare faldne og ikke vilde flygte.

— Der fortælles, at Dagen efter, da Erik Jarl Hakonsen vilde gaae ind ad Døren til sit Telt, stod der en Mand hos. Jarlen sagde: „Hvorfor staaer du her, og hvordan er det du seer ud; man skulde troe, Døden havde sat i dig; hvor er du faaret?“ Manden svarede: „Jeg veed ikke saa lige, om ikke Vagn Magesøns Sværdsod rørte mig lidt igaaer, da jeg gav ham et Kølveslag!“ Jarlen sagde: „Det var i Utide, din Fader sendte dig i Slag.“ Og i det Samme styrte Manden om og var død. —

Ratten gjorde Ende paa Slaget; men Hakon Jarl lod holde Vagt for at forhindre Vagn og hans Mænd fra at slippe bort. Halvserfjendsstyre i Tallet forsøgte de dog at gaae i Land, men kom kun til et Skjær, hvor de tilbragte Ratten. Ved Daggry opdagede Jarlens Mænd dog snart, hvor de var, og drog ud paa Skjæret efter dem; og saa forkomne vare de derude af Saar og Kulde, at Ingen søgte at forsvare sig; de blev alle førte iland og frem for Jarlen; han lod deres Hænder binde paa Ryggen, dernæst dem alle binde sammen med eet Reb, og satte saa Thorkel Leira til at hugge dem ned En efter En. Da var det, at Jomsvikingerne viste et endnu større Mod end i det haarde Slag; førend Thorkel slog til, spurgte han Enhver, hvad han vel syntes om at døe? En af dem svarede: „Da havde jeg ikke lært Jomsvinge-Lov, hvis jeg klagede over Døden eller talte frygtagtige Ord; eengang skal Enhver døe.“ Dermed hug

Thorkel ham ned; og som han havde talt, saa tænkte de Alle. Endelig, fortæller Sagaen, blev en Mand løst fra Rebet, men Rebet havde knyttet sig lidt om hans Fod og holdt igjen paa ham. Denne Mand var høi og smuk, ung og raff. Thorkel spurgte ham, hvordan han syntes om at døe. „Jeg synes godt om det,“ sagde han, „havde jeg kun først faaet mit Løfte opfyldt.“ Da sagde Erik Zarl: „Hvad er dit Navn, og hvad er det for et Løfte, du saa gjerne vilde have udført, før du lader dit Liv?“ „Jeg hedder Vagn,“ svarer han, „og er, efter hvad jeg veed, en Søn af Aage Palmatokesøn i Fyen.“ „Hvad Løfte har du da gjort, Vagn,“ siger Erik, „som du regner saa høit, at du vilde synes godt om at døe, naar det var opfyldt efter Duffe?“ „Jeg gjorde det Løfte,“ siger Vagn, „at jeg skulde tage Ingeborg, Thorkel Leiras Datter, i Favn uden hans eller nogen af hendes Frænders Minde og dræbe ham selv, dersom jeg kom til Norge; og jeg synes der mangler meget i min Livsgjerning, dersom jeg ikke naaer dette, før jeg døer!“ „Jeg skal forhindre,“ siger Thorkel, „at du naaer saavidt,“ dermed løber han imod Vagn og hugger til ham med baade Hænder; men Bjørn den Bretse, Vagns Fosterfader, spændte Been for Vagn, og rykkede ham med et haardt Tag væk fra Hugget. Thorkel huggede over Vagn, Sværdet traf Rebet, som Vagn var bunden med, det gik itu og Vagn var fri, men ikke saaret. Thorkel smublede, da han hug feil af Manden, og faldt; Sværdet røg ham af Haanden. Bjørn havde spændt Been for Vagn. saa han var falbet; men han laa ikke længe; raff springer han op, tager Sværdet, som Thorkel havde tabt, og hug ham Banehug. „Nu har jeg holdt den ene Deel af mit Løfte,“ siger Vagn, „og nu synes jeg strax, det gaaer bedre end før.“ Da sagde Hakon Zarl: „Lad ham nu ikke være løs længer, men slaae ham ihjel først; han har gjort os stor Skade.“ „Han skal ikke dræbes meer end vi,“ siger Erik, „hvis jeg maa raade; jeg giver Vagn fri.“ Hakon Zarl sagde: „Nu behøver jeg nok ikke at bestemme Noget, Frænde, siden du vil raade alene.“ „Vagn er et godt Mandssbytte, Fader,“ siger Erik, „og vi staaer os ved at indsætte ham i den Hæder og Værdighed, som Thorkel har haat.“ Nu tog Erik Vagn under sin Beskyttelse, og saa var han uden Fare. Da sagde Vagn: „Kun paa eet Bikaar agter jeg at tage imod Fred af dig, og det er, at du ogsaa vil give alle dem Fred, som ere tilbage af vore Fæller; ellers drager vi alle een Bei sammen.“ „Den skal tilstaaes Eder Alle,“ sagde Erik, „dersom jeg maa raade; og jeg skal raade.“ Saa gik Erik Zarl hen til sin Fader og bad ham om, at alle de Vomsvikinger, som vare tilbage, maatte have Fred; og det tilstod Zarlen ham; de blev da alle løste, og der blev givet dem Fred og Leide.

Med Eriks Minde drog Vagn Nagesøn østerpaa til Viken, og før de skiltes, sagde han til Vagn, at han kunde holde Bryllup med Ingeborg, naar han lystede. Samme Aften, Vagn kom til Viken, holdt han Bryllup med Ingeborg. Han blev der om Vinteren, men ved Foraarstide førte han Ingeborg hjem med sig til Danmark og til sine Gaarde i Thyen, som han styrede længe. Han blev anseet for en udmærket Mand, og mange Stormænd nedstamme fra ham.

„Fuglene under Himlen“.

Hvi sukker Menneskebrimlen,
 Og klager ved Dag og Nat?
 „Seer til Fuglene under Himlen,
 „Har Herren dem forladt?
 „Ei saae de og sanke i Lader;
 „Hungre dog ikke paa Green;
 „Deres himmelske Fader
 „Føder dem hver og een.
 „Troer I, han Eder forgjætter? —
 „Giver ham Priis og Lov!
 „Han, som Fuglene mætter,
 „Veed og, hvad I har behov.“

Fleiebarnet.

Det stumrede i Skoven, da Jægeren gik hjem,
 Og Stormen jog en Byge ad Himmelen frem,
 Og tog i Skovens Toppe med vældige Rusk,
 Og raslede og sløitede i Hegn og i Busk.

Han nærmed sig alt Huset, da gennem Stormens Hviin
 Det tyktes ham han hørte en Klage spæd og fiin;
 Han gik da efter Lyden ind i det tætte Krat,
 Og fandt et stakkels Raalam af Moderen forladt.

Af Angst og Kulde rysted dets lille spinkle Krop,
 Med sine klare Dine det saae saa bønligt op,
 Alt Hjertet maatte røres i Hver, som havde et,
 Og Jægerens var strax til Barmhjertighed beredt.

Han tænkte paa den Pusling, der hjemme monne gaae,
 Med lige klare Dine, kun at de vare blaae,
 Om, frysende og bange og hungrende ihjel,
 Han skulde ligget ude i Skoven denne Qveld.

Og op han løstet Lammet, strøg Regnen af dets Skind,
 Og hyllede det varlig i Frakteskjødet ind,
 Og bar det hen til Huset, hvor der var luunt og lyst,
 Og hvor Pasop lod høre sin vagtsomme Røst.

Det var et morsomt Møde, det første, kan I troe,
 Da Bæg'ren for hinanden præsenterte de To:
 Pasop en Smule knurrede ad den pibende Gjæst,
 Men maatte være artig, det tjente ham nok bedst.

Men Drengen, som kom ud og fik Døren stubbet op,
 Blev anderledes glad end den mugne Pasop,
 Dengang han saae den lille forlængte Kammerat,
 Som flux blev ind i Høet i Foderloen sat.

Hos Jægeren blev Lammet den Vinter haard' og lang,
 Og mærked ei til Kulde og ei til Nød og Trang;
 Med Drengen om i Gaarden det snart fortroligt løb,
 Ved Siden af Pasop snart det under Dønen krøb.

Men da det saa blev Foraar, og Solen ret fik Magt,
 Og klædte Mark og Stov igjen i lysgrøn Dragt,
 Saa havde Lammet voget sig baade stærkt og stort,
 Og saa sprang det en Dag over Jægerhusets Port.

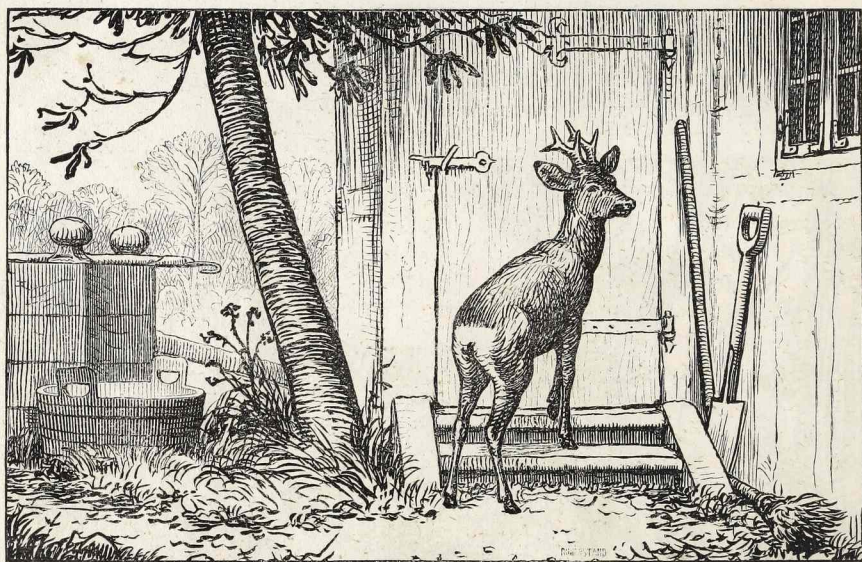
Dg det kom ei tilbage. — Det var ei dets Natur,
 At leve indeluffet bag Hegn og bag Muur;
 Det maatte ud at tumle sig i den vilde Skov,
 Dg streife over Markerne alt paa sin lette Flov.

Men Dyret glemte ei i sin Friheds glade Ruus
 Sin Fostersfader, Jægeren, og heller ei hans Huus;
 Naar det i Skoven saae ham, det kjendte ham igjen,
 Dg naar han kaldte, kom det frimodigt til ham hen.

Da Sommeren saa atter af Vinter blev fortrængt,
 Dg Træernes Lyvdragt laa hen ad Jorden slængt,
 Dg Marken var brunlig, som havde været grøn —
 Sad Jægeren en Aften og staved med sin Søn.

Da banker det derude paa Jægerhusets Dør.
 Han synes det er løierligt, Pasop ikke gjøer,
 Dg raaber ud: „Hvem kommer til Folk saa seent paa Dag?“
 Men hører intet Svar, kun de samme sagte Slag.

Raff aabner han da Døren ud til den mørke Stov.
 Hvem troer I staaer paa Trappen og banker med sin Klov?
 Det gjør hans Pleiebarn — nu en Bux med Taffer paa;
 Og troer I vel, at Jægeren den lod berube staae?

Nei, han tog imod den som mod en gammel Ven,
 Og hver Vinter kom den og banked paa igjen;
 Og da den for Krybskyttens Kugle faldt tilsidst,
 Det var, som Jægerhuset en Fælle havde mist.

Broder og Søster.

„Hans, hvor er du? Kom dog Hans!“ kunde man høre en lille Pige raabe, og naar man kunde see hende, da saae hun saaledes ud: affurat saa høi, at hendes Dine, som vare store og blaae, kunde see over Bordet, uden at hun behøvede at staae paa Tærne; gule Loffer, der fra Hovedet søgte at snøe sig saa langt ned, at de kunde naae hendes Hals; Kinder, som to udsprungne røde Roser, og saa en Kløft i Hagen, hvori hun netop kunde lægge en Fingerspids, naar hun tænkte, og det gjorde hun nu.

Hun stod i den aabne Havedør og tænkte paa, hvor hendes Broder Hans dog kunde være; Gaard og Have havde hun gennemstreifet, raabt og kaldt uden at finde ham, og det var meget vigtigt at han kom, for Kloffen var to, der skulde spises til Middag, og deres Fader havde saa ofte sagt til Hans: „Naar du ikke er her bestemt til Spisetid, saa faaer du med mig at bestille.“ Flere Gange havde han allerede prøvet, hvad det var at faae med Fader at bestille; det havde hver Gang gjort hans lille Søster Marie ondt, og derfor maatte hun nu endelig finde ham og saae ham hjem med. Hun stod altsaa i Havedøren, som vendte ud til en Allee, og Alleen førte ned til Havnen med alle dens Skibe. Er han ikke der, tænkte hun, saa veed jeg ikke meer, hvor jeg skal søge ham, men der maa han vist være, jeg maa dog see ad. Med slagrende Loffer og blussende Kinder løber hun nu ned ad Alleen, og ganske rigtig, ved Havnen finder hun Broder Hans, der har glemt Alt: Spisetid, Forbud, Straf, for at see, hvad der var at see.

Der var nok det, som kunde friste en Dreng til at staae stille og glemme at gaae hjem. Der laae alle de store stolte Skibe, Mast ved Mast; Bolgerne gled omkring dem saa fredelig og stille, gjorde sig saa smaa som de kunde og hvistfede med deres ventligste Stemme, blot for at faae dem til at vove sig ud paa det vilde Hav; kom de først der, saa skulde der blive en anden Snak, saa skulde de blive saadan tumlede, at de ikke glemte det sag snart.

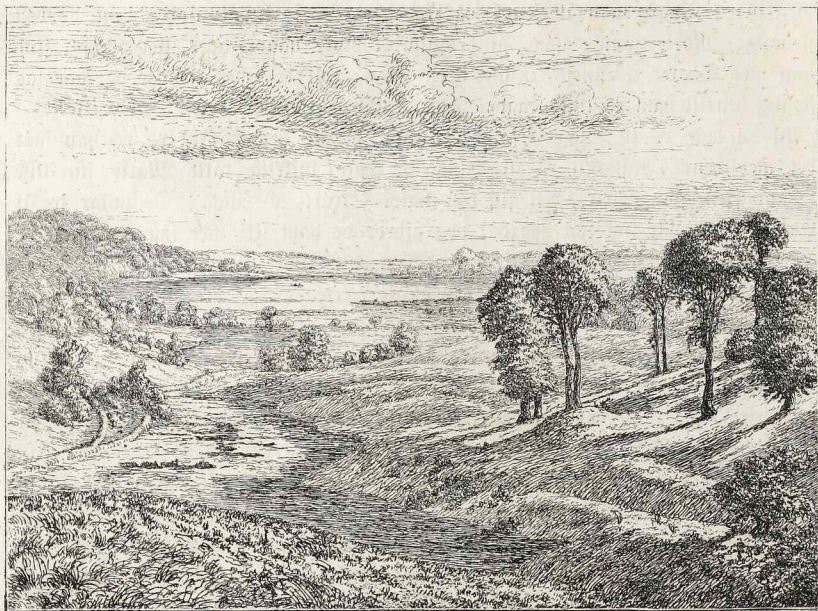
Men Skibene lod sig ikke faa let lokke, de laae ganske ubevægelige og det var tydelig at de tænkte: „Snak I kun; naar vi kommer, faa kommer vi.“ En Mængde smaa Baade snoede sig ind imellem og forbi Skibene; de følte sig faa smaa mellem alle de store Matadorer af Skibe, der med deres Reeb og Toug, Master og Seil, Flag og Vimpler, Gallionsfigurer og Rahytsvinduer saae faa fornemt ned til dem; men Herregud, der skal ogsaa være Smaaafolk i Verden, og de gjorde jo hvad de kunde, de var i bestandig Bevægelse, snart til Nytte og snart til Lyst. Til Gjengjæld kunde de jo føle sig store, naar Drengene kom med deres Skibe, der snart kun var en Træsto, med en Pind til Mast, men snart ogsaa nydelige smaa Skibe, udstyrede som de store, men kun til Brug for Duffer, Tinsoldater og saadanne Smaaating at seile i. De muntre Søfolk arbeidede, sang, løsfede, ladede, der var et Liv og en Virksomhed, som Hans var inde i med sin hele Sjæl, indtil Marie rev ham ud deraf ved at trække ham i Armen og sige: „Kom dog, kom, Klokken er to, Maden er paa Bordet, Fader venter.“

Nu fik Hans Fodder at løbe paa, Marie kunde næsten ikke følge ham, hendes Been var kortere, og hendes lange Pletter kunde nok flyve selv, men hjælpe hende afsted, det kunde de ikke; forsilbe kom de da ogsaa begge To. Deres Fader var ved Bordet og saae meget alvorlig ud; vel var han en god Mand, men Orden maa der være i Alting, og Hans maatte have sin Straf, vække Hænderne ud, først den ene, saa den anden; i Fladen skulde han have fire stærke Slag af sin Faders Haand; det var ikke videre behageligt, for der

blev ingen Fingre lagte imellem, og Faderens vrede Ansigt gjorde dem dobbelt slemme. Marie vidste ogsaa, at det gjorde ondt, naar Fader slog, derfor stod hun med Taarer i Øinene henne i en Strog, foldede sine Hænder og saae saa bønlig hen til ham; Øinene sagde, hvad Munden ikke turde sige: „Slaa ikke!“ — „Vil du tage de to Slag for din Broder, spurgte hendes Fader, da han saae det medlidende Ansigt?“ Halv bange og halv lykkelig rakte Marie sin lille Haand frem som Svar; den fik den halve Straf, to Slag. De andre to fik Hans, og de var nok saa haarde; dog gjorde de ham ikke nær saa ondt som de to, Marie fik; for hans egne gjorde ham kun ondt i Haanden, men hendes gjorde ham ondt i Hjertet, og det er meget værre.

Et godt Hjerte glemmer ikke saa snart; og Hans glemte aldrig den Følelse, som rørte sig i ham, strax, da Marie havde deelt Straffen med ham, selv efterat han havde lært, at to Slag i den slade Haand høre endda ikke til de værste Ting i Verden; han glemte aldrig, at hans første Tanke dengang var den, at hvad Sorg han havde voldt Marie i den ene Time, det vilde han gjøre hende Glæde for, sin hele Levetid. Men hvordan skulde han ogsaa have glemt den? Hvad han blev til, er da let at gjætte; han saae saalænge paa de store Skibe, til han maatte ud paa et af dem, ud at tumle sig paa Belgjerne som en raff Sømand paa det vilde Hav; men troer I, han nogensinde stod ved en Havn og saae ud til sit eget Skib og de andre Skibe omkring det, uden at jo en vis Dag i hans Barndom stod lyslevende for ham, og troer I saa, han kunde glemme det Duffe, der den Dag havde været saa inderligt i hans Sjæl?

Nei det har ogsaa Alle sagt, at de har aldrig kjendt to Sødstende, der holdt saameget af hinanden som Hans og Marie.

„Jeg troer, der er skjønnest i Danmark“.

„Sig, hvor du vel troer, der er skjønnest?“

Spørg Søen, som styller mod Engene hen,
 Og Fisken, som boltrer sig glad i den;
 Spørg Græsset, som tætter sig, Straa ved Straa,
 Og Vorherres-Hønen, som fryder derpaa;
 Spørg Agren med Agenes bølgende Bover,
 Og den vevre Kærte, som synger derover;
 Spørg Bøgen, som høit mod Himlen groer,
 Og den mindste Blomst, som derunder boer;
 Spørg du kun ud med freidig Hu,
 Alle saa skal de sige, som du:

„Jeg troer, der er skjønnest i Danmark!“

Køret og Snerlen.

Og Køret det groede ved Spens Bred,
 Og Snerlen den boede saa tæt derved;
 Og Køret det tiggede: O vær min Ven!
 Og Snerlen den nikkede: Na ja saamen!
 Og Køret det ghyged for Binden glad,
 Og Snerlen den slyged sig op derad;
 Saa høiede de sig over Speilet i Dammen
 Og fandt, at de tog sig saa godt ud sammen.

Efteraarstormen.

I Sommer var Skoven saa grøn, saa grøn,
 Og Kvibderen gif saa luunt iløn.

Da blæste Stormen sin vældige Luur,
 Det ffjalb i den tættefte Blademuur.

Og anden Gang han tog Luren fat,
 Da falmede Skovens grønne Hat.

Men tredie Gang, da sank hvert Løv,
 Og Bladene fløi i Slud og Støv.

Alt blev plyndret en Efteraarssnat,
Nu holder Vintren sit Indtog brat.

Alt er saa koldt, saa tomt og øde,
Mangen en Bøg blev dømt til Døde.

Hvor blev du af, du milde Sol?
Stormen har taget din Kongestol!

Bleguet er hver en Rosensblomme,
Somren er omme, Somren er omme!

— Men Fattigfolk prise Stormens Rov,
Ridt Brændsel de sanke til Hunsbehov.

Og Vintren, som er saa streng og haard,
Den lægger nok selv de slagne Saar.

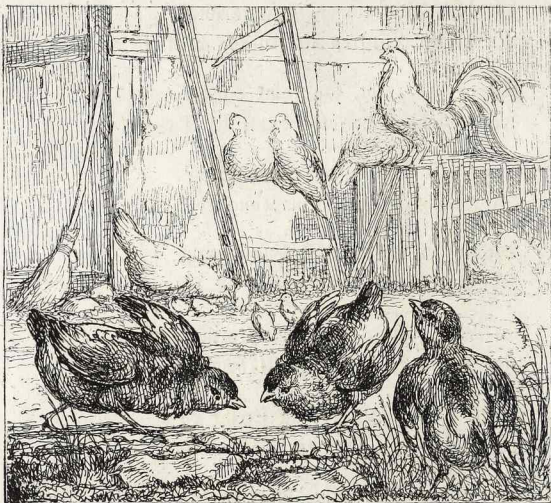
Den kaster sin Raabe, hvid og blød,
Om hver en Bunde, som Stormen brød.

Lad Vintren kun være streng og haard,
Der kommer engang saa lys en Vaar.

Det veed hvert eneste lille Frø:
„For ret at leve man først maa døe!“

Det veed hvert eneste lille Skud:
Engang raaber Solen: Spring ud, spring ud!

Gia! hvor bliver det sødt at see
Den første Blomst i den sidste Sne!

To Hanehyllinger.

„Ei!“ sagde den ene Hanehylling,
 „Der ligger et Korn, see det ta'er nu jeg!“
 „„Nei!““ sagde den anden Hanehylling,
 „„Jeg saae det først, og det tilkommer mig!““
 „Hvad!“ sagde den Første, rød i Panden,
 „Du ønsker maaskee, at vi skal slaaes?“
 „„Ja ja saamaen,““ gjensvarede den Anden,
 „„Lad see kun, hvem der er stærkest af os!““
 „Nu vel!“ „„Ja vel!““ „„Kom kun!““ „„Ja vist!““
 Og saa gik det løs, der flød Blod tilsidst;
 Nummer Et maatte flygte til Hønsleiren,
 Nummer To gik drabelig af med Seiren;
 Rask bød den Røb, hvor Kornet laa;
 Den saae og den saae: —
 Ja saa var det en lille Stump af et Straa!

Jesper Næsviis.

Et jydsk Folkeeventyr.

Engang lod Kongen bekendtgjøre, at den, som kunde skaffe ham de bedste Figen, skulde faae hans Datter og det halve Kongerige; men den, som kom med Figen, der bleve forfastede, skulde smides i Fængsel.

Der var en Mand, som havde tre Sønner, En hed Poul, En hed Peer og En hed Jesper Næsviis.

Poul kjøbte først nogle Figen af de bedste han kunde faae og gif dermed til Kongens Gaard. Saa mødte han en Mand, som spurgte ham, hvad han havde i sin Kuv. Han svarede: „Na det er Snavs.“ „„Ja, saa lad det da blive til Snavs,““ sagde Manden; og da nu Poul kom til Kongens Gaard, saa vare hans deilige Figen blevne forvandlede til Hestepærer, og han blev kastet i Fængsel.

Den anden Søn Peer gif det ligesaadan.

Da nu Jesper Næsviis ogsaa vilde forsøge sin Lykke, vilde Faderen ikke tillade det, men det hjalp ikke, Jesper kjøbte Figen og drog afsted. Han mødte ogsaa en Mand paa sin Vej, som spurgte ham om, hvad han havde i sin Kurv, og Jesper svarede: „Det er Figen.“ „„Naa saa lad det da blive til rigtig gode Figen,““ sagde Manden og gif. Da nu Jesper kom til Kongens Gaard, saa vare hans Figen de bedste, Kongen nogensinde havde seet, og Jesper troede nu, at han var sikker paa Prindsessen og det halve Kongerige, men vidt feilet, der var meget tilbage endnu.

Kongen befalede ham først, at han skulde prøve paa at faae Prindsessen til at lee eller til at sige, at det, som han fortalte, var Løgn. Prindsessen, som nødig vilde have ham, tænkte, at det kunde hun vel sagtens holde sig fra. De gif nu ud at spadserere sammen. Hun viste ham sin Faders Lade og sagde: „Er det ikke en stor og god Lade?“ „„Nei,““ sagde Jesper, „„da har min Fader en, som er meget større og bedre; da Tommermændene arbejdede paa den, faldt Øren fra en af dem; i det Samme den faldt, kom Storsten flyvende sønderfra og satte sig paa en Rebe i Nærheden, og den havde Æg og Unger, inden Øren faldt til Jorden, saa høi var Laden.““ „Det var en stor Lade den,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de til Kongens Ørenhuus. „Det er et stort Ørenhuus,“ sagde Prindsessen. „„Na nei,““ svarede Jesper, „„min Faders er meget større, det er saa langt, at naar Køerne ville gaae fra den ene Ende til den anden, saa varer det ni Maaneder, inden de naae Maalet.““ „Det var da et forkræffelig stort Ørenhuus det,“ sagde Prindsessen.

Saa kom de ud i Haven, hvor der stod saadan deilig stor Kaal. „Det er en prægtig Kaal,“ sagde Prindsessen. „„Nei,““ sagde Jesper, „„da er min Faders rigtignok ganske anderledes. Engang der laa Krigsfolk i min Faders Have, kros et heelt Regiment i en stærk Regn sammen under een Kaalstok for at faae Ly; men der faldt et Kaalblad af ved den stærke Regn, og saa druknede hele Regimentet i alt det Vand, som havde samlet sig paa Bladet og nu faldt ned.““ „Det var da nogen vældig Kaal,“ sagde Prindsessen.

Saa gif de til Kongens Vikuber, og Prindsessen roste de store og gode Bier, men Jesper sagde, at hans Faders de var dog langt større: „han holdt en Hyrde til at vogte dem om Dagen og tøre dem om Natten. Engang blev en af Bierne borte, og min Fader fandt den liggende død, saa tog han Venene af den, og deraf gjorde han en Stige, som naaede op til Himmelen.

Derpaa gif min Fader til Himmels, og der mødte han din Fader; men i Himmelen der var min Fader rig og din Fader fattig. Der var Høitid i Himmelen den Dag, og da din Fader skulde op at offre, laante han Pengene af min Fader og gif med en rød Hue paa op at offre." „Det er Løgn,“ sagde Prindsessen. „Sa det er det ogsaa,“ sagde Zesper, „og det var alt det Andet, jeg fortalte, med, men nu hører du mig til.“

Da Kongen fik at vide, hvordan det var gaaet, vilde han dog ikke lade Zesper faae Prindsessen, men forlangte af ham, at han skulde gaae ud paa Marken med ti levende Hareer om Morgenen og bringe dem hjem med sig igjen om Aftenen.

Nu var Zesper heelt fortvivlet; thi hvordan skulde han faae Hareerne samlet igjen, naar han havde sluppet dem løs; men han kom dog ogsaa ud af den Forlegenhed; han fandt paa Marken en lille Floite af Bern, som var ganske rusten, den polerede han blank, og da han blæste i den, kom alle Hareerne hen til ham og fulgte hjem med ham til stor Forundring for Kongen.

Den næste Dag skulde han igjen paa Marken med dem, og saa sendte Prindsessen En ud til ham, som hun havde et godt Die til og nok vilde have, og han skulde lokke Zesper til at sælge en af Hareerne. Han prøvede da ogsaa paa det, men Zesper sagde: „Nei, for Penge vil jeg ikke sælge Kongens Hareer, men her har jeg en Knortekjæp, dersom jeg maa give dig en Dragt Prygl med den, saa skal du faae een.“ Det var jo haardt nok, men det var ogsaa haardt at miste Prindsessen, og saa fik han da Pryglene og Haren; men om Aftenen, da Zesper sløitede Hareerne sammen, løb den kjøbte ogsaa tilbage, saa nu var de ligenaar.

Den næste Dag gif Prindsessen selv ud til ham og tilbød ham en Guldbkjæde for en Hare. Zesper vilde ogsaa sælge hende den mod Guldbkjæden og et Kys, og Prindsessen tænkte: Der er jo Ingen, som seer det, og gav ham, hvad han forlangte. Han tog et Stykke af Guldbkjæden og satte om Harens Hals og lod hende saa gaae med den. Men om Aftenen sløitede han den tilbage igjen og kom hjem med alle sine Hareer.

Nu sagde Kongen, ja naar han kunde prøve en Sæf fuld af Sandhed, saa skulde han da faae Prindsessen. Derpaa begyndte han at holde en Tale om, at han havde staffet Kongen de bedste Figen, havde faaet Løste paa Prindsessen, men endda ikke faaet hende, at han havde bragt hende til at sige, at hans Tale var Løgn, og endda ikke faaet hende, at han havde ført Hareerne ud og hjem,

og endda ikke faaet hende, og endelig vilde han til at fortælle om, at han havde pryglet Prindsessens Friier; da raabte Friieren: „Sækken er fuld, Sækken er fuld!“ Alligevel blev Jesper ved at fortælle, ogsaa om at Prindsessen havde kysset ham. „Ja, har du kysset ham,“ sagde Kongen, „saa skal du ogsaa have ham.“ Og saa fik hun ham.

Savoyarddrenge's Sang.

P. Heise

Allegretto

vivo *sp* *Fine* Jeg

dand ser og dreier paa min Li. re saa fro, og min lod. ne Ven gaer paa

poco rit. *a tempo.*

Fi re og paa To, men ei kan jeg glemme de Bjer. ge der hjemme

ad libitum

rit. og Kær ne, som kjendte min Stemme

pp *sp vivo.*

dal segno al fine.

Og tidt maa jeg holde mit Øie paa Klem,
 At ikke jeg skal synge mig Taarerne frem,
 Thi hvor kan jeg smile,
 Og hvor kan jeg hvile,
 Naar jeg tænker paa de tusinde Mile!

O, vinder jeg tilbage bag Bjergene blaae,
 Hvor sødt, hvor sødt skal jeg sove paa Straa.
 Og juble og tralle, —
 Men skulde det falde,
 Gud veed, om jeg saa finder dem alle.

C. Richardt.

Gaasepigen til Glenten.

P. Heise

Allegretto agitato

Hu! hei du Gjæslinge tyv! Flyv!
Hu! hei du Gjæslinge tyv! Flyv!

flyv! alt paa dine Vinger saa lan ge! jeg passer vel paa mine Gjæslinger smaa, de
flyv! saa vidt o ver Sø er og Da le! nu snart skabihjem, jeg driver dem frem, og

hvi de de graae, du skal dem ei faae, du skal dem ei fan ge, jeg
rø rer du dem, du Rø ye re slem, du skal med din Ha le, du

veed, hvor de er, og hvor man ge.
skal med din Hals det be ta le.

Chr. Winther

FOT 159637

